

ОТСУСТВО НА ПРОЦЕДУРИ,
ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ
КАЈ НАБАВКИТЕ КОИШТО СЕ
ФИНАНСИРААТ СО ПАРИ ОД
РОДИТЕЛИТЕ ВО УЧИЛИШТАТА

ОТСУСТВО НА ПРОЦЕДУРИ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ КАЈ НАБАВКИТЕ КОИШТО СЕ ФИНАНСИРААТ СО ПАРИ ОД РОДИТЕЛИТЕ ВО УЧИЛИШТАТА

Електронско издание:

(Отсуство на процедури, транспарентност и отчетност кај набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата)

Издавач:

Центар за граѓански комуникации

Лектура:

Татјана Б. Ефтимоска

Графички дизајн:

Релатив

Скопје, април 2024 година

ЦИП

Kingdom of the Netherlands

Истражувањето е изготвено во рамките на проектот „Заштита од корупција“, со финансиска помош од Амбасадата на Кралството Холандија во Скопје, имплементиран од Центарот за граѓански комуникации, во периодот од 1 ноември 2021 година до 31 октомври 2024 година.

СОДРЖИНА

4	КЛУЧНИ НАОДИ
5	ПРЕПОРАКИ
6	ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО
7	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Битола
18	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Кичево
24	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Куманово
34	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Неготино
38	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Струмица
46	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Тетово
54	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Чаир
60	Истражување за начинот на спроведување на набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата во Општина Штип
69	ПРАВИЛНИЦИ ЗА ИЗВЕДУВАЊЕ НА ЕКСКУРЗИИ И ДРУГИ ВОНУЧИЛИШНИ АКТИВНОСТИ ЗА ОСНОВНО И СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

КЛУЧНИ НАОДИ

- Доцнењето на Министерството за образование и наука (МОН) да изготви подзаконски акти со кои ќе се регулира начинот на спроведување на набавките во воспитно-образовните институции¹, кои не подлежат на Законот за јавни набавки, им овозможува на училиштата да бидат нетранспарентни и неотчетни за начинот на трошење на парите од родителите. Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 – 2025 година предвидуваше Министерството за образование и наука да ги изготви овие подзаконски акти (правилници) уште во првата половина од 2022 година, со цел да се намалат широките можности за корупција и злоупотреба на службената позиција.
- Истражувањето спроведено во 96 основни и средни училишта во 8 општини во земјава открива дека набавките за осигурување, за униформи за учениците, за фотографирање, за ужина итн. се спроведуваат во постапки за кои нема јасно дефинирани правила кои би овозможиле избор на најповолните понуди и најдобра вредност за потрошените пари. Јавни огласи се објавуваат само за екскурзиите, бидејќи МОН за нив има донесено процедури уште во 2014 година.
- Најголем дел од училиштата не можат да објаснат како е направен изборот на фирмите за чии услуги плаќаат родителите. Дури и кај оние училишта што ги доставија одлуките за избор од страна на советите на родителите не може да се утврди како се прибрани разгледуваните понуди, односно кој одлучил од кои конкретни фирми да се бараат понуди за набавките.
- Раководствата на речиси сите училишта се оградуваат од процесот на спроведувањето на овие набавки со став дека тие не ги собираат парите од родителите, туку дека се врши директно плаќање кон избраните фирми. Оттука, училиштата се поделија во две групи. Првите ги доставија побараните информации за видот на набавките и висината на трошоците за нив, а другата група не сакаа дури ни да ги достават побараните информации целосно оградувајќи се од процесот. Оваа состојба говори за ниската свест да се даде отчет за овие расходи и, секако, целиот процес да биде регулиран со интерен акт, како и да се обезбеди нивна транспарентност и законитост.
- Училиштата, пак, што ги доставија податоците доставија многу различни информации во однос на листата на производи и услуги кои се финансираат со пари од родителите и на нивната вредност. Ова укажува дека некои училишта можеби доставиле само дел од информациите, и покрај тоа што тие беа побарани во согласност со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.
- Училиштата не ги користат своите веб-страници за објавување релевантни информации во однос на набавките финансирани со пари од родителите, ниту, пак, за информации со кои правни лица се склучени договорите и како е направен нивниот избор. Најголемиот број од училиштата немаат функционални веб-страници.
- Во Република Северна Македонија има 966 основни и 129 средни училишта, во кои учат околу 254 илјади ученици. Врз основа на добиените податоци, може да се процени дека годишната вредност на овие набавки изнесува најмалку 10 милиони евра. Ова е, секако, огромна сума пари, за коишто не постои системско решение за начинот на нивното трошење за потребите на учениците.

¹ Годишен извештај за спроведување на Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 – 2025 година за период од 1.1.2023 – 31.12.2023

ПРЕПОРАКИ

- » Министерството за образование и наука да ги изготви подзаконските акти со кои ќе се регулира начинот на спроведување на набавките во воспитно-образовните институции кои не подлежат на Законот за јавни набавки. На овој начин ќе се имплементира обврската од Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 – 2025 година, каде што е предвидено Министерството за образование и наука да ги изготви овие подзаконски акти (правилници) со цел да се намалат широките можности за корупција и злоупотреба на службената позиција.
- » Во очекување на подзаконските акти, училиштата треба да ги спроведуваат набавките што се финансираат со парите од родителите врз основа на начелата на транспарентност, недискриминација и еднаков третман. Ова би значело објавување огласи за набавките и за избор на најповолната понуда врз основа на прецизни и јавно објавени критериуми за избор.
- » Општините треба да ги координираат училиштата во насока на воведување унифицирани процедури за спроведување на набавките што се финансираат со парите од родителите врз основа на начелата на транспарентност, недискриминација и еднаков третман.
- » Веб-страниците на училиштата треба да бидат функционални и да се користат за поголема транспарентност во работењето на училиштата, вклучувајќи ги и информациите за набавките на производите и услугите за учениците.

ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Истражувањето се заснова врз Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 – 2025 година, во која се констатира недостиг од процедури за набавки, кои во воспитно-образовните институции се реализираат надвор од Законот за јавни набавки. Имено, во воспитно-образовните институции се реализираат голем број набавки (екскурзии на ученици, обезбедување на училиштето, фотографирање на ученици и изработка на алманаси, набавка на ужина, осигурување на учениците итн.), чијашто реализација е надвор од одредбите на Законот за јавни набавки. Ваквиот тип набавки обезбедува широки можности за корупција и злоупотреба на службената позиција, а трошоците се на товар на родителите. МОН има донесено Правилник за организирање екскурзии, но недостигаат подзаконски акти и процедури за другите видови набавки од овој тип. Во таа насока, потребно е изготвување подзаконски акти со кои ќе се регулира начинот на спроведување на наведените набавки во воспитно-образовните институции.

Со оглед на донесувањето на Стратегијата уште пред 3 години, целта на ова истражување е да утврди дали има промени во начинот на којшто се реализираат набавките што се финансираат со пари од родителите во склоп на основните и средните училишта во 8 таргетираните општини – Битола, Кичево, Куманово, Неготино, Струмица, Тетово, Чаир и Штип. Утврдувањето на фактичката состојба треба да овозможи и констатирање на клучните слабости во процесот, со цел да се дадат насоки и препораки за нивно надминување.

За обезбедување на потребните податоци, на почетокот од месец октомври 2023 година, до сите основни и средни училишта во таргетираните 8 општини, беа доставени унифицирани барања за пристап до информации од јавен карактер за информации поврзани со набавките во образовните институции финансирани со средства од родителите. Со доставувањето на барањето за пристап до информации од јавен карактер, од мапираните основни и средни училишта беше побарано доставување на следните информации и документи: вкупен број ученици во учебната 2022/2023 година; листа на производи и услуги кое секое училиште одделно ги финансира со финансиски средства собрани од родителите на учениците во учебната 2022/2023 година; вкупна висина на финансиските средства потрошени на ниво на производ/услуга; износ на поединечниот трошок на ниво на ученик одделно за секој производ/услуга; информација за начинот на којшто се спроведуваат набавките и доставување на интерните акти по кои постапуваат, како и информација дали училиштата на своите веб-страници објавуваат информации поврзани со интерните акти за набавките на производите и услугите што се финансираат со пари од родителите на учениците.

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Битола

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА БИТОЛА

- Процедурите за набавка на производи/услуги основните и средните училишта не ги спроведуваат преку сметките на училиштата, туку тие се спроведуваат од страна на Советот на родители кон обезбедувачот на дадената услуга или производ;
- Средствата што се уплаќаат од родителите на учениците најчесто се уплаќаат директно на сметката кај обезбедувачот на услугата или производот;
- Сите основни и средни училишта немаат интерни акти за спроведување на постапките за обезбедување услуги или производи;
- Највисокиот износ што се исплаќа од родителите на учениците е во врска со организирањето екскурзии, особено генерациски екскурзии кои се организираат во средните училишта;
- При спроведување на набавките на услуги или производи, училиштата постапуваат во согласност со Статутот на училиштето, со Деловникот за работа на Советот на родители и со Правилник за начинот на изведување на училишните екскурзии на учениците од средните училишта од МОН;
- Ниту едно од сите 19 основни и средни училишта не објавува интерни акти или информации поврзани со набавките на производи и услуги финансирани од страна на родителите на учениците;
- Најголемиот број од училиштата немаат функционални веб-страници или воопшто немаат веб-страници.

ОПФАТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Спроведеното истражување во Општина Битола ги опфати сите основни и средни училишта. Во општината има 12 основни училишта и 7 средни училишта.

Врз основа на добиените одговори, вкупниот број ученици запишани во основните и во средните училишта на територија на Општина Битола за учебната 2022/2023 година изнесува 7.541 ученик во основно образование и 4.042 ученици во средно образование, или вкупно 11.583 ученици во сите основни и средни училишта.

Приказ на основни училишта

ИМЕ НА ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ	БРОЈ НА УЧЕНИЦИ ВО УЧЕБНАТА 2022/2023 ГОДИНА
ОУ „Ѓорѓи Сугарев“	658
ООУ „Елпиди Караманди“	711
ОУ „Св. Кирил и Методиј“	415
ОУ „Даме Груев“	734
ОУ „Коле Канински“	810
ОУ „Св. Климент Охридски“	1045
ОУ „Трифун Пановски“	306
ОУ „Крсте Петков Мисирков“ с. Бистрица	398
ОУ „Александар Турунџев“ с. Кукуречани	182
ОУ „Тодор Ангелевски“	915
ОУ „Стив Наумов“	837
ООУ „Гоце Делчев“	530
	7541

Приказ на средни училишта

ИМЕ НА СРЕДНО УЧИЛИШТЕ	БРОЈ НА УЧЕНИЦИ ВО УЧЕБНАТА 2022/2023 ГОДИНА
СОУ Гимназија „Јосип Броз Тито“	733
СОТУ „Ѓорѓи Наумов“	804
СОУ „Таки Даскало“	733
СОЕУ „Јане Сандански“	567
СОЗУ „Кузман Шапкарев“	42
ОСМУ „Д-р Јован Калаузи“	782
Државно музичко училиште	381
	4042

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

НАБАВКИ СО ПАРИ ОД РОДИТЕЛИТЕ ВО ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА

Според добиените одговори на доставените барања за слободен пристап до информации од јавен карактер, едно од вкупно дванаесет основни училишта (ООУ „Елпида Караманди“) одговори дека, на ниво на училиштето, не се собираат пари од родителите на учениците.

Што се однесува на услугите и производите кои беа наведени од страна на другите училишта, постои совпаѓање на дел од нив, односно кај 10 од вкупно 12 основни училишта на територија на Општина Битола (без ООУ „Св. Климент Охридски“ и ООУ „Александар Турунцев“ – с. Кукуречани) се собираат средства од родителите на учениците за годишно осигурување на учениците. Понатаму, 7 од 12 училишта собираат пари за фотографирање на ученици или фотографирање на ученици и изработка на алманаси и 3 училишта прават набавки на униформи за учениците. Во однос на организирањето екскурзии за учениците од основно образование, 5 од вкупно 12 училишта се изјаснија дека спроведуваат екскурзии, а 3 од преостанатите 7 основни училишта се изјаснија дека, поради малиот број ученици, не организираат екскурзии за учениците. Истовремено, од едно училиште добиена е информација дека се собираат средства од родителите за обезбедување во училиштето и во едно основно училиште се собираат средства од родителите за посета на на учениците на театарска претстава.

ПРЕГЛЕД НА УСЛУГИ КОИ СЕ ОБЕЗБЕДУВАЛЕ ОД ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА

- * организирање екскурзии * набавка на униформи * обезбедување
- * Фотографирање (поединечно, групно, полуматуранти, ЦД)
- * Осигурување од несреќи * посета на театарска претстава

Од 4 основни училишта, и тоа во ОУ „Ѓорѓи Сугарев“, ОУ „Трифун Пановски“, ОУ „Крсте Петков Мисирков“ с. Бистрица и ООУ „Гоце Делчев“, добиена е информација дека во учебната 2022/2023 година, со средства од родителите се обезбедувала само услугата осигурување. Цената кај овие четири училишта, како и кај сите останати кои ја обезбедувале оваа услуга, изнесувала 100 денари по ученик. Конкретно, ОУ „Ѓорѓи Сугарев“ не даде информација за бројот на деца кои ја користеле оваа услуга, што не е случај кај останатите три училишта, односно во ОУ „Крсте Петков Мисирков“ с. Бистрица 373 деца ја користеле услугата осигурување и по оваа основа биле собрани вкупно 37.300 денари. Понатаму, во ОУ „Трифун Пановски“ биле собрани 27.300 денари од 273 ученици и во ООУ „Гоце Делчев“ биле собрани 51.100 денари од 511 ученици.

Во основното училиште **Св. „Кирил и Методиј“**, средства од родителите се собирале за осигурување и фотографирање. Цената за осигурување изнесувала 100 денари по ученик и во учебната 2022/2023 година по оваа основа биле собрани 32.000 денари, додека, пак, за фотографирање, цената по ученик била 50 денари и по оваа основа училиштето собрало 22.000 денари.

Понатаму, во основното училиште **„Даме Груев“**, средствата уплатени од родителите биле за обезбедување четири услуги, и тоа осигурување на учениците, фотографирање, набавка на униформи и изведување екскурзии, но од страна на училиштето не се дадени информации за поединечниот и вкупниот износ на овие услуги, односно бевме упатени од нивна страна кај Советот на родители за добивање подетални информации.

Во основното училиште **„Коле Канински“**, со средствата од родителите се обезбедувале 3 услуги, и тоа осигурување, екскурзии и фотографирање. Поединечната цена за осигурување изнесувала 100 денари, за фотографирање (алманах и ЦД за полуматурска прослава – 700 денари по ученик и групна фотографија – 50 денари по ученик, а за екскурзии – 1000 денари по ученик за трето одделение и 3950 денари по ученик за шесто одделение). По сите овие основи вкупно биле собрани 466.850 денари, или за осигурување 75.200 денари, за фотографирање ученици (алманах и ЦД) 67.200 денари, за групно фотографирање 36 200 денари, екскурзии за 3. одделение 71.000 денари и екскурзии за 6. одделение 217.250 денари.

Во основното училиште **Св. „Климент Охридски“**, во учебната 2022/2023 година учеле најголем број на ученици, и тоа 1.045, и училиштето со средствата собрани од родителите обезбедувало 3 услуги (настава во природа за ученици од петто одделение, фотографирање на одделенијата и набавка на униформи). Цената по ученик за настава во природа за ученици од 5. одделение изнесувала 3.420 денари, за (групно) фотографирање изнесувала 50 денари по ученик, за поединечно 40 денари, а за набавка на униформи, поточно на комплет дуксерка и маица со

краток ракав, цената изнесувала помеѓу 1.000 и 1.150 денари, во зависност од големината на производите. Од страна на училиштето не е добиена информација за вкупната вредност на собраните средства, со образложение дека тие не поседуваат такви податоци и за нив да се обратиме до Советот на родители.

Во основното училиште **„Тодор Ангелевски“** се обезбедувале четири видови услуги, и тоа обезбедување, осигурување, организирање екскурзии (за 3., 5., 6. и 9. одделение) и фотографирање ученици (поединечно и групно). Обезбедувањето како услуга е наведена само од страна на ова училиште, и за оваа услуга учениците плаќале поединечен износ од 150 денари, односно од родителите биле собрани средства во вкупен износ од 56.640 денари. Во однос на осигурувањето, цената по ученик изнесувала 100 денари, а оваа услуга била искористена од страна на 735 ученици, или вкупно биле собрани средства во износ од 73.500 денари. Што се однесува на фотографирањето, цената за поединечно фотографирање изнесувала 40 денари, а за групно 50 денари, и од страна на родителите за оваа услуга бил платен вкупен износ од 64.220 денари. Во однос на организирањето екскурзии за 3., 5., 6. и 9. Одделение, од страна на родителите на учениците биле исплатени вкупно 1.223.920 денари, што е и највисокиот паричен износ кај основните училишта којшто е собран за обезбедување некаква услуга или производ.

Основното училиште **„Стив Наумов“** обезбедувало четири услуги, со следните поединечни цени за осигурување – 100 денари по ученик, за фотографирање на полуматурантите – 600 денари по ученик, за групни фотографии – 50 денари по ученик и за набавка на училишни униформи – 1.050 по ученик. По поднесеното Барање за информации од јавен карактер, добиена е информација само за поединечните износи по ученик, со образложение дека на сметката на училиштето не се уплаќаат средства од родители, односно дека родителите директно ги уплаќаат средствата на сметките на обезбедувачите на услугата.

Во основното училиште **„Александар Турунцев“ с. Кукуречани** се обезбедувале само две услуги, и тоа театарска претстава со поединечна цена од 140 денари и фотографирање на полуматурантите од 1000 денари по ученик и фотографирање на останатите ученици од 50 денари. Вкупниот износ на средства којшто е собран од родителите изнесувал 13.160 денари за театарската претстава, 21.000 за фотографирањето полуматуранти и 8.050 за фотографирањето на останатите ученици. По вака добиените информации, произлегува дека кај основните училишта најмал износ на финансиски средства од родителите на учениците се собрани кај ОУ **„Трифун Пановски“**, и тоа во вкупен износ од 27.300 (кои се собрани по основ на осигурување), а највисок износ на финансиски средства собрани од родителите на децата е кај ОУ **„Тодор Ангелевски“**, и тоа во вкупен износ од 1.418.420 (57. 000 по основ обезбедување, 73. 300 по основ осигурување, 64. 220 по основ фотографирање и 1. 223.900 по основ екскурзии).

Трошоци со пари од родителите од основните училишта во Општина Битола

Име на основно училиште	Поединечни услуги и нивната цена по ученик	Вкупна вредност за сите услуги во денари
ОУ „Ѓорѓи Сугарев“	• Осигурување – 100 денари	Училиштето не ја достави побараната информација
ОУ „Св. Кирил и Методиј“	• Осигурување – 100 денари • Фотографирање – 50 денари	54.000
ОУ „Даме Груев“	• Осигурување – не е дадена информација • Фотографирање – не е дадена информација • Набавка на униформи – не е дадена информација • Екскурзии – не е дадена информација	Училиштето не ја достави побараната информација
ОУ „Коле Канински“	• Осигурување – 100 денари • Фотографирање за полуматурска – 700 денари • Групна фотографија – 50 денари • Екскурзија за трето одделение – 1.000 денари • Екскурзија за шесто одделение – 3.950 денари	466.850
ОУ „Св. Климент Охридски“	• Настава во природа за петто одделение – 3.420 денари • Групно фотографирање – 50 денари • Поединечно фотографирање – 40 денари • Набавка на униформи – од 1000 до 1.150 денари	Училиштето не ја достави побараната информација
ОУ „Трифун Пановски“	• Осигурување – 100 денари	27.300
ОУ „Крсте Петков Мисирков“ с. Бистрица	• Осигурување – 100 денари	37.300
ОУ „Александар Турунцев“ с. Кукуречани	• Фотографирање на полуматурантите – 1000 денари • Театарска претстава – 140 денари	42.210
ОУ „Тодор Ангелевски“	• Обезбедување – 150 денари • Осигурување – 100 денари • Екскурзија за трето одделение – 1.000 денари • Екскурзија за петто одделение – 4.350 денари • Екскурзија за шесто одделение – 3.950 денари • Екскурзија за деветто одделение – 5.680 денари • Групно фотографирање – 50 денари • Поединечно фотографирање – 40 денари	1.418.420
ОУ „Стив Наумов“	• Осигурување – 100 денари • Фотографирање на полуматуранти – 600 денари • Групно фотографирање – 50 денари • Набавка на училишни униформи – 1.050 денари	Училиштето не ја достави побараната информација
ОУ „Гоце Делчев“	• Осигурување – 100 денари	51.100
ОУ „Елпида Караманди“	• Не се доставени информации	Тврдат дека немаат набавки финансирани со пари од родителите.

Како што може да се види од табеларниот приказ, постојат големи разлики во добиените информации, односно во висината на направените расходи. Со право можеме да заклучиме дека прецизна евиденција е доставена само од ОУ „Тодор Ангеловски“.

Ова секако укажува на слаба евиденција на овие трошоци и на ниската свест на училиштата дека се одговорни да даваат отчет за нив. Аргументот дека во процесот се вклучени и самите родители и дека со тоа се задоволени сите обврски не е во духот на наодите наведени во Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 – 2025 година.

НАБАВКИ СО ПАРИ ОД РОДИТЕЛИТЕ ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА

Ситуацијата кај средните училишта е идентична како кај основните училишта, односно само едно средно училиште, Државно музичко училиште Битола, се изјасни дека не постои листа на производи и услуги кои се финансирале со финансиски средства од родителите на учениците. Останатите шест училишта се изјаснија дека се прават набавки за услуги и производи кои се финансираат со средства од родителите.

Средното училиште „Кузман Шапкарев“, од услуги, ја обезбедувало само услугата осигурување и неа ја искористиле 42 ученици, или по овој основ, вкупно биле собрани 4.200 денари.

Имено, 4 средни училишта во учебната 2022/2023 година обезбедувале ист вид на услуги, и тоа осигурување и организирање екскурзија. Конкретно, СОУ „Јосип Броз Тито“ дадоа информација дека поединечниот износ за услугата осигурување изнесувал 100 денари и оваа услуга ја искористиле 660 ученици, или вкупно биле собрани 66.000 денари, додека, пак, поединечниот износ за организирање генерацииска екскурзија изнесувал 23.880 денари, односно биле собрани 3.128 280 денари од 131 ученик. Во средното училиште „Ѓорѓи Наумов“ немаат увид во вкупните средства што се собрани од страна на родителите за обезбедување на овие услуги, но споделија информација дека поединечниот износ за услугата осигурување изнесувал 100 денари, додека, пак, за организирање екскурзија изнесувал 18. 900 денари по ученик. Понатаму, средното училиште „Јане Сандански“ сподели дека поединечниот трошок по ученик за услугата осигурување изнесувал 100 денари, а за организирање генерацииска екскурзија изнесувал 22.690 денари. Не е добиена информација во поглед на вкупниот износ којшто е собран за двете услуги, со образложение дека родителите ги уплаќале паричните средства директно на сметката на агенцијата за осигурување и на туристичката агенција. Истата ситуација по вид на обезбедени услуги во учебната 2022/2023 година е и кај средното училиште „Таки Даскало“. Услугата осигурување ја искористиле 622 ученици и биле собрани вкупно 62.200 денари, а услугата поврзана со организирање екскурзија ја искористиле 69 ученици и по овој основ биле собрани вкупно 1.359.300 денари.

Најголем број услуги кои се обезбедувале со средства собрани од родителите на учениците обезбедувало средното медицинско училиште „Д-р Јован Калаузи“. Училиштето, во оваа учебна година, обезбедило 4 услуги, од кои осигурување и организирање екскурзии (како и кај поголемиот дел од останатите средни училишта), а дополнително, покрај овие две услуги, и услуга фотографирање на матурантите, изработка на таблоа (за оваа услуга училиштето како институција немало право и обврска да ја помага или да ја организира) и набавка на униформи. Во однос на организирањето екскурзии од страна на училиштето, биле организирани 3 вида екскурзии, и тоа две еднодневни екскурзии, првата, Битола – Охрид – Битола, по цена од 269 денари, и втората, Битола – Скопје – Битола, по цена од 465 денари, како и една завршна екскурзија за учениците од трета година по цена од 22.850 денари. За организирање на оваа услуга, од родителите на учениците биле собрани вкупно 2.178.807 денари, или вкупно, за обезбедување на сите услуги од страна на родителите на учениците, биле собрани 2.462.807 денари.

ПРЕГЛЕД НА УСЛУГИТЕ КОИ СЕ ОБЕЗБЕДУВАЛЕ ОД СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА

- * Набавка на униформи
- * Организирање генерациска екскурзија
- * Осигурување
- * Фотографирање (поединечно, групно, матуранти, таблоа..)

За погоре наведените производи и услуги што се обезбедувале од страна на училиштата, а кои се финансирале со средства од родителите на учениците, добиена е информација дека целиот процес на набавки се спроведувал преку Советот на родители и средствата што се собирале не се уплаќале на сметка на самите училишта или од сметка на училиштата, туку родителите директно ги уплаќале средствата кај обезбедувачот на услугата или производот.

Ситуацијата кај средните училишта е идентична, односно тие се повикуваат на споделување информации кои ги добиваат преку Советот на родители, со оглед на фактот дека преку нив се спроведувале набавките на услугите и производите што се финансирале со средства од родителите на учениците.

Средното училиште **СОЗУ „Кузман Шапкарев“**, од вкупно 7 средни училишта на територија на Општина Битола, има најмал износ на собрани финансиски средства уплатени од страна на родителите, и тоа во вкупен износ од 4 200 денари (средствата се собрани по основ на осигурување). Додека, пак, **СОУ „Јосип Броз Тито“** има највисок износ на финансиски средства собрани од родителите на учениците, и тоа од 3.194.280 денари вкупно (3.128.280 денари за генерациска екскурзија и 66.000 денари за осигурување). Со оглед на фактот дека училиштата обезбедуваат различни услуги/производи, логична е и разликата на собраните средства којашто соодветствува со бројот и видот на услуги и производи што се добиваат од страна на родителите на учениците.

Трошоци со пари од родителите од средните училишта во Општина Битола

Име на средно училиште	Поединечни услуги/производи и нивната цена	Вкупна вредност за сите услуги во денари
СОУ Гимназија „Јосип Броз Тито“	<ul style="list-style-type: none"> Осигурување – 100 денари Генерациска екскурзија – 23 880 	3.194.280
СОТУ „Ѓорѓи Наумов“	<ul style="list-style-type: none"> Осигурување – 100 денари Екскурзија – 18 900 денари 	Училиштето не ја достави побараната информација
СОУ „Таки Даскало“	<ul style="list-style-type: none"> Осигурување – 100 денари Екскурзија – 19 700 денари 	1.421.500
СОЕУ „Јане Сандански“	<ul style="list-style-type: none"> Осигурување – 100 денари Генерациска екскурзија – 22 690 денари 	Училиштето не ја достави побараната информација
СОЗУ „Кузман Шапкарев“	<ul style="list-style-type: none"> Осигурување – 100 денари 	4.200
ОСМУ „Д-р Јован Калаузи“	<ul style="list-style-type: none"> Осигурување – 100 денари Еднодневна екскурзија Битола – Охрид – Битола – 269 денари Еднодневна екскурзија Битола – Скопје – Битола – 465 денари Завршна екскурзија за учениците од трета година – 22.850 денари Набавка на униформи <ul style="list-style-type: none"> - мантил -1050 денари - медицинска униформа -1300 денари - панталони – 650 денари - горен жакет -750 денари 	2.462.807
Државно музичко училиште	<ul style="list-style-type: none"> Не се обезбедувани услуги од страна на училиштето со средства собрани од родителите на учениците 	Училиштето не ја достави побараната информација

Паралелно на анализата за вкупните парични средства собрани од родителите на учениците, во рамките на ова истражување направивме и анализа на цената по ученик за услугите и за производите што се набавуваат во рамките на училиштето. Анализата покажа дека кај дел од производите и услугите, постои совпаѓање на поединечните цени, како во основните така и во средните училишта (во основните и во средните училишта цената за осигурување по ученик изнесувала 100 денари). За услугата фотографирање, поточно за индивидуална фотографија, единечната цена изнесувала 40 денари, а за групна фотографија изнесувала 50 денари. Разликата кај фотографирањето се појавува само кај основните училишта, односно во фотографирањето полуматуранти како дополнителна услуга, чијашто цена варира од 600 до 1.000 денари. Понатаму, набавка на униформи како услуга, според добиените одговори, се појави само кај 2 основни и 1 средно училиште. За оваа набавка разбирливо се појавува разлика во цената по ученик, која се движи од 1.050 денари до 3.750 денари, бидејќи самите комплекти што се наведени од училиштата вклучуваат различен број парчиња (дуксер + маица со краток ракав или мантил + медицинска униформа + панталони + горен жакет).

Екскурзиите што се организирале во рамките на основните и средните училишта се услуга којашто повлекува со себе и најголем износ на финансиски средства што се уплаќале од страна на родителите на учениците. За оваа набавка, повторно како и кај училишните униформи, се појавуваат разлики во поединечните цени, што е резултат на различните екскурзии што се организирале, како во поглед на бројот на ноќевања, така и во однос на локацијата/локациите каде што се спроведувале екскурзиите. За основните училишта, добиена е информација дека во 4 од 12 училишта се организирале екскурзии и поединечните цени за нивно спроведување се движеле помеѓу 1.000 и 5.680 денари. Кај средните училишта, организирање екскурзија имало во 5 од 7 училишта, и тоа кај 4 била организирана само генерациска екскурзија, а кај петто училиште биле спроведени 3 екскурзии, и тоа една генерациска и две посети на Охрид и Скопје. Токму и најниската цена по ученик е за организирана екскурзија – посета на Охрид, чијашто цена изнесувала 269 денари, а највисоката цена по ученик изнесувала 23.880 денари, која била за генерациска екскурзија.

ПРАВИЛНИЦИ И АКТИ ПО КОИ ПОСТАПУВААТ УЧИЛИШТАТА ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИТЕ И ПРОИЗВОДИТЕ

Спроведувањето на екскурзиите, вклучувајќи го и начинот на којшто се одбира понуда, училиштата го изведуваат во согласност со Правилникот за спроведување екскурзии којшто е даден од страна на Министерство за образование и наука (МОН).

Што се однесува на информацијата за начинот на којшто се спроведуваат набавките и доставувањето на интерните акти по кои постапуваат училиштата, сите училишта кои дадоа информација дека собираат парични средства од родителите на учениците за спроведување набавки на одредени услуги или производи преку Советот на родители, притоа истакнаа дека се постапува во согласност со Статутот на училиштето во поглед на Советот на родители и дека тие немаат конкретни интерни акти. Анализата на статутите, пак, покажува дека тие не содржат никакви информации поврзани со начинот на коишто се спроведуваат постапките за набавката на стоки и услуги со пари од родителите.

Одговорите што беа добиени од страна на основните училишта се дека тие постапуваат во согласност со Деловникот за работа на Советот на родители и доколку има потреба, се формираат комисии кои одлучуваат по добиените понуди. Едно училиште истакна дека при набавките постапува во согласност со Правилникот за набавка од мала вредност. Што се однесува на средните училишта, и кај нив се појавува постапување во согласност со Статутот на училиштето во делот за Советот на родители, како и постапување во согласност со Правилникот за начинот на изведување на училишните екскурзии.

Во однос на прашањето поврзано со објавување на интерните акти по кои се спроведуваат набавките на производите и услугите што се финансираат со средства од родителите на учениците, добиени се одговори дека ниту едно училиште нема објавено интерни акти на своите веб-страници. Имено, најголемиот дел од нив се изјаснија дека тоа не го прават бидејќи немаат функционални веб-страници, веб-страниците им се во изработка или поради фактот што училиштето воопшто нема своја веб-страница.

Она што на крајот може да се заклучи е дека ризикот од корупција е присутен во набавките со пари од родителите во основните и во средните училишта, затоа што не постојат јасни и прецизни правила според кои се спроведуваат овие постапки. Имено, за да се обезбеди најдобрата вредност за парите во набавките за учениците, потребно е се обезбеди транспарентност на процесот и еднаков третман на понудувачите.

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА
KOALICIONI RURAL

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Кичево

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА КИЧЕВО

- На територијата на Општина Кичево активни се 9 основни училишта и 2 средни училишта. Во основните училишта вкупниот број на ученици изнесува 3.253, додека, пак, бројот на средношколци во учебната 2022/23 е 1.395.
- Производите и услугите што училиштата ги набавуваат со средства од родителите се различни, и тоа: лично осигурување на учениците, фотографирање за табло, групно фотографирање на крајот од учебната година, екскурзии, полуматурски и матурски прослави, како и набавка на униформи, што како услуга е забележана само во едно основно училиште во општината.
- Личното осигурување е услуга што ја набавуваат сите училишта и цената за оваа услуга е идентична, односно изнесува 100 денари по ученик. Фотографирањето за табло се движи од 800, па сè до 1.300 денари по ученик. Кај екскурзиите, сумата по ученик се движи од 800, па сè до 10.500 денари, во зависност од должината на екскурзијата.
- Со оглед на тоа што услугите и производите што ги набавуваат училиштата се различни, а и различен е бројот на ученици во секое од училиштата, различна е и висината на вкупните финансиски средства што се собрани од родителите на учениците. Имено, најмногу средства собрани од родителите има Средното општинско училиште „Дрита“, и тоа по основ на екскурзии за учениците од трета и од четврта година: 10.500 денари по ученик, за трета година, и 8.000 денари по ученик, за четврта година, или вкупно 2.266.122 денари, додека, пак, најмалку средства се собрани во училиштата што собираат средства од родителите само по основ на осигурување, коешто чини 100 денари по ученик.
- Ниту едно од основните училишта нема интерни акти врз основа на кои ги спроведуваат овие набавки. Дел од училиштата се повикаа на Правилникот од МОН за организирање екскурзии и други вонучилишни активности за основните училишта, што се применува само во однос на екскурзиите, но не и за другите набавки.
- Средните училишта исто така немаат интерни акти врз основа на коишто ги спроведуваат набавките со средства од родителите, а едно од нив (ОСУ „Мирко Милески“) тврди дека воопшто не прибира средства од родителите, односно се оградува од процесот повторувајќи го она што е веќе познато, дека овие средства не минуваат низ жиро-сметката на училиштето, туку самите претставници на родителите ги спроведуваат набавките, избираат понудувачи и плаќаат за осигурување, сликање за групни фотографии или, пак, за табло, екскурзии и слично.
- Ниту едно основно или средно училиште на територијата на Општина Кичево нема активна веб-страница, иако во Правилникот за основните училишта стои дека годишните програми за вакви вонучилишни активности треба да бидат јавно достапни и на веб-страниците на училиштата.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

На територијата на Општина Кичево, образованието се одвива во рамките на 9 основни и 2 средни училишта, со вкупен број на ученици 4.648 во учебната 2022/2023 и вкупно собрани 4.149.082 денари од родителите на учениците, за набавка на различни производи и услуги, како фотографирање, осигурување, организирање екскурзии итн.

Приказ на училишта, број на ученици и вкупните трошоци
финансирани со пари родителите на учениците

Назив на училиште (основно и средно)	Вкупен број на ученици	Вкупна вредност за сите услуги во денари
ОУ „Милто Гура“	163	Училиштето не ги достави побараните податоци
ОУ „Кузман Јосифоски-Питу“	648	453.660
ОУ „Наим Фрашери“	58	5.800
ОУ „Ѓерѓ Кастриоти-Скендербеу“	87	60.900
ОУ „Д-р Владимир Полежиноски“	454	930.000
ОУ „Христо Узунов“	134	33.400
ОУ „Реџо Рушит Зајази“	281	208.800
ОУ „Фаик Коница“	153	14.600 (не се сите деца осигурани)
ОУ „Санде Штерјоски“	1.428	124.300
СОУ „Мирко Милески“	837	Училиштето не ги достави побараните податоци
СОУ „Дрита“	558	2.317.622

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

Во основното училиште **„Милто Гура“ од село Стрелци**, Општина Кичево, учат вкупно 163 ученици. Според одговорот на барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, училиштето нема набавки кои се финансираат со пари од родителите и нема интерни акти за спроведување на набавки на производи и услуги што се финансираат со пари од родителите на учениците.

Во основното училиште **„Кузман Јосифоски-Питу“**, Кичево, учат вкупно 648 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, тоа со парите од родителите набавува неколку видови услуги, и тоа: осигурување на учениците; фотографирање за табло; групна фотографија; полуматурска прослава и посета на фестивал **„Поточиња“**.

За услугата осигурување, од родителите се собираат по 100 денари по ученик, со тоа што осигурувањето не е задолжително за сите ученици, туку со одлука поединечно на родителите. Фотографирањето за табло било направено за 89 ученици од 9. одделение во учебната 2022/2023 година, а притоа секој ученик плаќал по 900 денари, или вкупно за оваа услуга биле собрани 80.100 денари.

За групни фотографии како услуга се собрани вкупно 64.800 денари, односно 100 по ученик, додека, пак, за поединечните фотографии, родителите се изјаснуваат сами дали нивното дете ќе се слика или не. Оваа услуга чини 50 денари по ученик, а вкупно биле собрани 30.300 денари. За полуматурска прослава, учениците плаќале по 1.300 денари, или вкупно 89 ученици платиле 115.700 денари.

Последната услуга за којашто родителите собирале пари била за влезници на детскиот фестивал, којашто исто така не била задолжителна за сите ученици, па така 303 ученици го следеле детскиот фестивал, за што платиле по 120 денари, или вкупно по овој основ биле собрани 36.360 денари. Преглед на вкупно собраните износи на средства, видот на услугата, како и цената на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 1.

Табела бр. 1 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средства собрани од родителите на учениците во ОУ „Кузман Јосифоски-Питу“, Кичево

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	63.200	100
Фотографирање за табло	80.100	900
Групна фотографија	64.800	100
Поединечна фотографија	30.300	50
Полуматурска прослава	115.700	1300
Фестивал „Поточиња“	36.360	120
Вкупно	453.660	

Училиштето нема интерни акти за набавка на производи и услуги што се обезбедуваат со пари на родителите, а не е активна ниту веб-страницата на училиштето.

Во ЦОУ „Наим Фрашери“, село Јагол Доленци, Кичево, во учебната 2022/23 година наставата ја следеле вкупно 58 ученици. Со пари собрани од училиштето се финансира само личното осигурување на учениците, а вкупната сума што е собрана по овој основ изнесува 5.800 денари, или 100 денари по ученик.

Во основното училиште „Ѓерѓ Кастриоти-Скендербеу“, село Србица, Кичево, во 2022/2023 година биле запишани вкупно 87 ученици. Како услуги што училиштето ги набавува со средства од родителите на учениците се наведени: осигурување; фотографирање; екскурзии.

За услугата осигурување учениците плаќаат по 100 денари, или вкупно по овој основ собрани се 8.700 денари, за фотографирање исто така по 100 денари, додека, пак, за екскурзија 500 денари по ученик, или вкупно 43.500 денари (Табела бр. 2)

Табела бр. 2 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средства собрани од родителите на учениците во ОУ „Ѓерѓ Кастриоти-Скендербеу“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	8.700	100
Групно фотографирање	8.700	100
Екскурзии	43.500	500
Вкупно	60.900	

Усвоени интерни акти врз основа на коишто би се вршеле набавките на погоренаведените услуги нема, а училиштето нема ниту активна веб-страница.

Во основното училиште „Д-р Владимир Полежиноски“, во учебната 2022/23 година, вкупно биле запишани 454 ученици. Училиштето со средства од родителите ги набавува следните услуги: работна облека/униформа (дуксерка и 2 'поло' маици) за секој ученик; екскурзија за учениците од 9. одделение; групно фотографирање; фотографирање за табло за учениците од 9. одделение и осигурување на ученици.

За униформите на учениците, родителите плаќале по 1.650 денари од ученик, или вкупно за оваа намена се собрани 749.100 денари, додека, пак, кога станува збор за екскурзии, родителите плаќале 800 денари по ученик, а за екскурзија на учениците од 9. одделение, односно за 53 ученици, биле собрани 42.400 денари. За групно фотографирање родителите одвојуваат 100 денари, додека, пак, за фотографирање за табло 900 денари. За осигурување родителите издвојуваат по 100 денари. Вкупниот износ на средства што родителите го издвоиле во учебната 2022/23 изнесува 930.000 денари (табела бр. 3).

Табела бр. 3 – Вид на услуги и цени по услуга што ги платиле родителите
во ОУ „Д-р Владимир Полежиноски“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Работна облека/униформа	749.100	1.650
Екскурзија за ученици од 9. одделение	42.400	800
Групно фотографирање	45.400	100
Фотографирање за табло за ученици од 9. Одделение	47.700	900
Осигурување	45.400	100
Вкупно	930.000	

Во основното училиште „Христо Узунов“ во селото Другово, Општина Кичево, во учебната 2022/23 година бројот на ученици што следат редовна настава изнесува 134. Родителите на овие ученици плаќаат по 100 денари за ученичко осигурување (коешто не е задолжително). Сликањето, пак, на учениците од деветто одделение се изведува преку собирање понуди од фотографските студија и избирање најповолна понуда во присуство на сите родители и класните раководители. Во учебната 2022/23 година, сумата изнесувала 1000 денари по ученик за слики во различни големини и за изработка на табло со алманах, како и за сликање на полуматурската вечер.

Во основното училиште „Реџо Рушит Зајази“ од селото Зајас, средства од родителите не се бараат по ниту еден основ, освен за тродневна екскурзија на учениците од 9. одделение, чијашто цена изнесувала 5.800 денари по ученик. Во училиштето, во учебната 2022/23 година, наставата ја следеле вкупно 281 ученик.

Во основното училиште „Фаик Коница“, село Грешница, во учебната 2022/23 година имало вкупно 153 ученици, а средства од родителите за потребите на училиштето не се барани по ниту еден основ, освен за лично осигурување за коешто родителите плаќале по 100 денари, но е напоменато дека не сите ученици биле осигурани, туку во зависност од изборот на родителите.

Како и останатите, така и ова училиште нема интерни акти според коишто би се вршеле јавните набавки што се плаќаат со средства на родителите.

Во основното училиште „Санде Штерјоски“, Кичево, во учебната 2022/23 наставата ја следеле вкупно 1.428 ученици, на три наставни јазици: македонски, албански и турски, а училиштето не собира средства од родителите по ниту еден основ, освен за ученичко доброволно лично осигурување, во износ од 100 денари по ученик.

СРЕДНИ УЧИЛИШТА

Во Општина Кичево има 2 средни училишта, и тоа:

- ОСУ „Мирко Милески“ и
- ОСУ „Дрита“, каде што наставата се одвива на албански и на турски јазик.

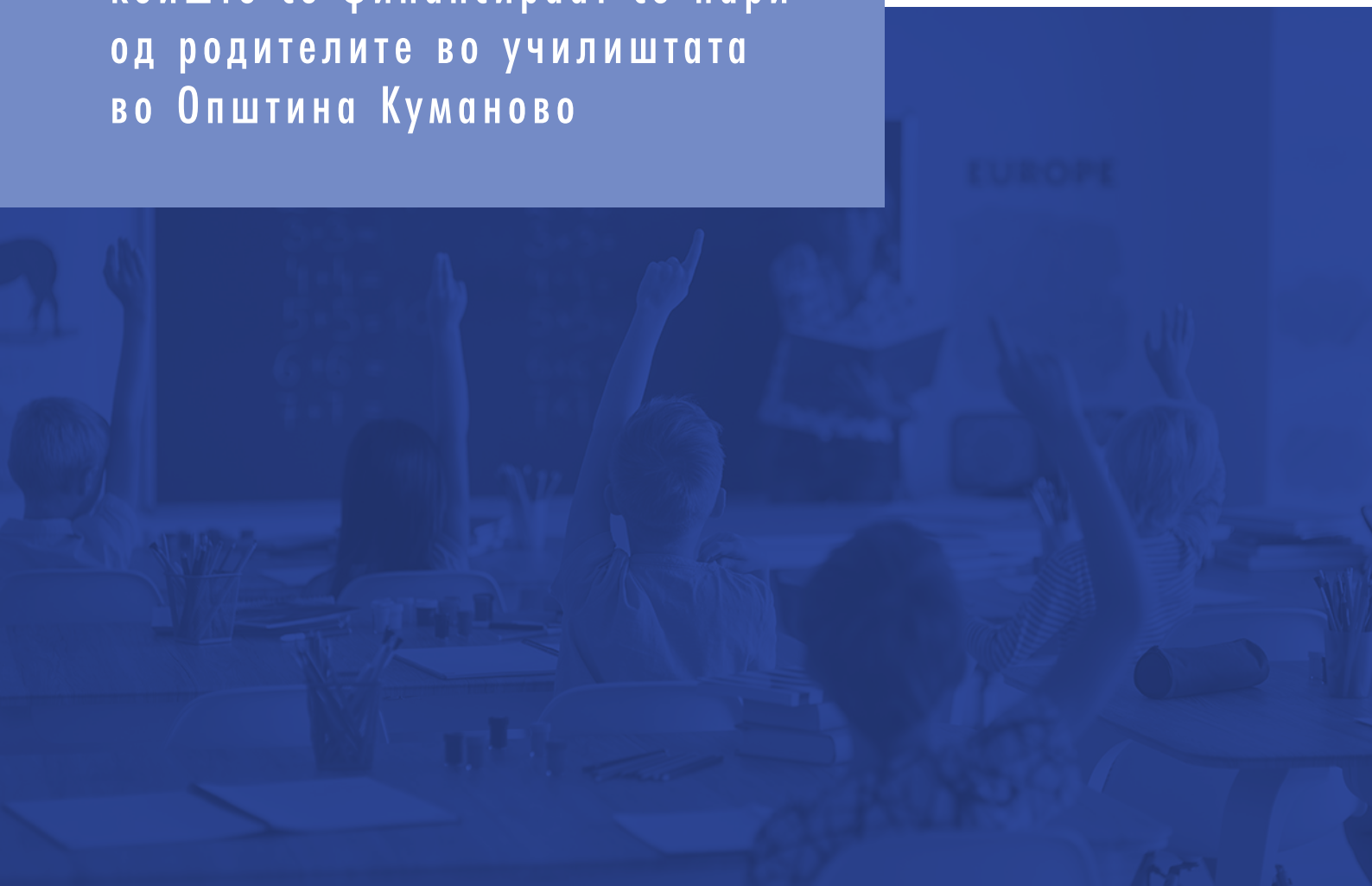
ОСУ „Мирко Милески“ наставата ја изведува за вкупно 837 ученици во учебната 2022/23 година. Училиштето организира завршна екскурзија и едnodневни научни екскурзии, во согласност со Годишната програма на училиштето и Правилникот за реализирање на екскурзии од МОН. Овие екскурзии ги финансираат родителите на учениците. Плаќањето на завршната екскурзија го вршат родителите директно на жиро-сметка на агенцијата. Учениците на доброволна основа се осигуруваат и, преку благајникот на паралелката, плаќаат во осигурителната компанија. Истото се однесува и за фотографските услуги, матурската вечер, едnodневните научни екскурзии итн., па училиштето наведува дека во согласност со вака наведената фактичка состојба, училиштето не собира пари од родителите по ниту еден основ, а и самото е со блокирана жиро-сметка.

Во средното училиште „Дрита“, Кичево, во учебната 2022/23 вкупниот број на ученици бил 558. Како листа на производи и услуги што ги наведува училиштето се научните екскурзии и осигурувањето. За научните екскурзии за учениците од трета и од четврта година, од родителите се собрани и потрошени вкупно 2.266.122 денари. Трошокот на ниво на ученик за трета година е 10.500 денари, а за ученик во четврта година 8.000 денари. Што се однесува на училишното лично осигурување, тоа изнесува 100 денари по ученик, а осигурувањето е по желба на родителот/старателот на ученикот (табела бр. 4). Спроведените набавки на производи и услуги финансирани со средства од родителите се извршени во согласност со Правилникот за начинот на изведување на училишните екскурзии на учениците од средните училишта, донесен од министерот за образование и наука по архивски број 07-9992/3 од 05.06.2014 година. Правилникот е објавен на веб-страницата на МОН и достапен на следниот линк: <https://mon.gov.mk/stored/document/pravilnik%20ekskurzii%20sredno-nov%20final.pdf>

Табела бр. 4 – Средства собрани од родителите за вонучилишни активности
во ОСУ „Дрита“ – Кичево

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Научни екскурзии	2.266.122	Трета година – 10.500 Четврта година – 8.000
Осигурување	51.500	100
Вкупно	2.317.622	

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Куманово

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА КУМАНОВО

- Производите и услугите што училиштата ги набавуваат со средства од родителите се различни во сите училишта. Вообичаено, тоа се осигурување, екскурзии, кинопретстави, излети, настава во природа и фотографирање. СОУ „Перо Наков“, освен за останатите услуги, собира пари од родителите и за обезбедување и за матурската прослава. УОМО „Панче Пешев“, пак, со пари од родителите има финансирано дел од своите инструменти, за штимање и сервис на пијана, како и превоз на учениците.
- Според добиените резултати, може да заклучиме дека висината на финансиските средства зависи и од бројот на запишани ученици во училиштата, бидејќи овие услуги се користат доброволно. Поголемиот број ученици подразбира повисоки финансиски средства собрани од страна на родителите. Најмногу средства собрани од родителите има основното училиште „Кочо Рацин“, односно 112.500 денари по основ на осигурување и 1.989.250 денари за екскурзии, или вкупно 2.101.750 денари. Училиште со најмалку средства прибрани од страна на родителите, и тоа само по основ на личното осигурување, е основното училиште „Вера Которка“, кое инаку е и училиште со најмал број ученици.
- Само пет од вкупно седумнаесет основни училишта, меѓу кои ООУ „Вера Которка“ с. Клевовце, ООУ „Бајрам Шабани“, ООУ „Наим Фрашери“, УОМО „Панче Пешев“ и ООУ „Кочо Рацин“, тврдат дека имаат интерни акти според кои се спроведени набавките на производи и услуги финансирани со пари на родителите. Но овие акти (процедури) не се објавени на веб-страниците на училиштата, а не беа ниту доставени, иако беа побарани во согласност со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер. Некои училишта, освен страница на Фејсбук, немаат своја веб-страница.
- Секое училиште функционира различно, односно училиштата немаат изедначеност околу набавките на производите и услугите што се финансираат со пари од родителите. И средните и основните општински училишта си имаат различни документи и немаат еден официјален правилник според којшто ќе се водат сите училишта.
- Иако дел од училиштата тврдеа во доставените одговори дека имаат акти и дека ги објавиле, тие сепак не се достапни поради нефункционалните веб-страници на училиштата. Сето ова доведува до намалување на транспарентноста на работата на училиштата.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

На територија на Општина Куманово, образованието се одвива во рамките на 17 основни општински училишта и 5 средни општински училишта, со вкупен број од 14.907 ученици и вкупно собрани 4.137.820 денари од родителите за набавка на различни производи и услуги, како осигурување, екскурзии, фотографски услуги, излети, кинопретстави итн.

Табела 1 - Приказ на училишта, број на ученици и вкупните трошоци
финансирани со пари родителите на учениците

Назив на основни и средни училишта	Вкупен број на ученици	Вкупна вредност на услугите во денари
ООУ „Бајрам Шабани“	1.067	365.220
ООУ „Кочо Рацин“	1.241	2.101.750
ООУ „11 Октомври“	430	785.550
ООУ „Вук Караџиќ“	85	8.100
ООУ „Толи Зордумис“	487	426.800
ООУ „Браќа Рибар“ с. Табановце	238	63.200
ООУ „Магдалена Антова“	674	66.700
ООУ „Вера Которка“	65	4.600
ООУ „Христијан Карпош“	1.087	80.300
ООУ „Наим Фрашери“	1.173	108.600
УОМО „Панче Пешев“	215	117.000
ООУ „Браќа Миладиновци“	1.263	Не е доставена побараната информација
ООУ „Крсте Мисирков“	1.003	Не е доставена побараната информација
ООУ „Битолски конгрес“	225	Не е доставена побараната информација
ООУ „Карпош“ с. Умин дол	128	Не е доставена побараната информација
ООУ „Јероним де Рада“	488	Не е доставена побараната информација
ООУ „Кирил и Методиј“	368	Не е доставена побараната информација
СОУ „Наџе Буѓони“	1.885	Не е доставена побараната информација
СОУ Гимназија „Сами Фрашери“	663	10.000 (Податоците се делумни)
СОУ Гимназија „Гоце Делчев“	824	Не е доставена побараната информација
РЦСОО „Киро Бурназ“	506	Не е доставена побараната информација
СОУ „Перо Наков“	792	Не е доставена побараната информација
ВКУПНО	14.907 ученици	

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

Во ООУ „Кочо Рацин“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 1.241 ученик. Според одговорот од страна на училиштето, тоа со парите од родителите набавува неколку видови услуги, и тоа: осигурување на учениците, екскурзии и излети. За услугата осигурување, од родителите се собираат по 100 денари од ученик, со тоа што оваа услуга е доброволна. Вкупно биле собрани 112.500 денари за осигурување во учебната 2022/2023 година. За еднодневните излети, по ученик биле собрани 300 денари, додека, пак, за екскурзиите вкупно биле собрани 1.932.150 денари. Преглед на вкупно собраните износи на средства, видот на услугата, како и цената на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 2.

Табела бр. 2 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средства собрани од родителите на учениците во ООУ „Кочо Рацин“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Осигурување на ученици	100	112.500
Еднодневни излети	300	64.100
Еднодневна екскурзија за 3. одделение	1.449	192.962
Еднодневна екскурзија за 5. одделение	5.399	615.486
Екскурзија за 6. одделение	3.660	344.040
Екскурзија за 9. одделение	5.599	772.662
Вкупен износ:		2.101.750

Спроведените набавки училиштето ги извршува според усвоени интерни акти и документи, како што се:

- Правилник за начинот на изведување на ученички екскурзии и други слободни активности на учениците;
- Процедури и активности кои ги користи училиштето за обезбедување грижа и заштита на учениците;
- Одлука на Советот на родители.

Во периодот 2022/2023 година биле објавени интерните акти, а во моментот тие се ажурираат. Во ООУ „Браќа Миладиновци“, во учебната 2022/2023 година имало вкупно запишани 1.263 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, тоа со парите од родителите набавува неколку видови услуги, и тоа: осигурување на учениците, екскурзии и фотографски услуги. Осигурувањето чини 100 денари по ученик и е доброволно. Целосната постапка за осигурување, екскурзии и фотографски услуги се спроведува преку Советот на родители и родителите лично си ги уплаќаат парите на избраните компании. Екскурзиите се реализираат по правилници од МОН и во согласност со Законот за основно образование. Во училиштето нема изготвени интерни акти за набавка на производи и услуги што се финансираат со пари на родителите.

ООУ „Вук Караџиќ“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 85 ученици. Со пари собрани од училиштето се финансира само личното осигурување на учениците, кое чини 100 денари по ученик. Вкупната сума што е собрана по овој основ изнесува 8.100 денари. ООУ „Вук Караџиќ“ е единствено основно училиште кое има спроведено колективно осигурување на учениците врз основа на интерен акт, којшто го има објавено на својата веб-страница на 4.11.2022 година.

ООУ „Магдалена Антова“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 674 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, тоа собира пари од родителите за личното осигурување на учениците, и тоа по 100 денари од ученик, или вкупно има собрано 66.700 денари. Училиштето собира пари од родителите и за екскурзиите, но немаат наведено износ на сумата што ја имаат собрано за учебната 2022/2023 година. Екскурзијата ја реализираат врз основа на правилник за начинот на изведување на екскурзии, излети и други вонучилишни активности на учениците од основните училишта, донесен од МОН, бр. 12-13487/1 од 19.11.2019 година, а плаќањето се врши од родителите директно кон туристичката агенција, во согласност со избраната понуда. За осигурувањето, училиштето формира комисија на ниво на училиштето, во која учествуваат претставници од родителите и која врши избор на најповолната понуда. Интерните акти училиштето не ги објавува, туку родителите се информираат преку Советот на родители и преку родителските состаноци и секој се запознава со информациите во врска со екскурзиите и осигурувањето на учениците.

Во ООУ „Христијан Карпош“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 1.087 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, тоа со парите од родителите набавува неколку видови услуги, и тоа: осигурување на учениците, екскурзии и фотографски услуги. За услугата осигурување на учениците, имаат собрано вкупно 80.300 денари, кои се уплатени кон осигурителната компанија од страна на родителите. Исто така и финансиските средства за изведување на ученичките екскурзии родителите ги уплаќале директно кон туристичка агенција. За фотографските услуги, исто така учениците платиле на фотоагенцијата. Училиштето за спроведените набавки на производи и услуги има договори, записници и други акти. Но не ги објавува на веб-страницата на училиштето.

ООУ „11 Октомври“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 430 ученици. Училиштето со парите од родителите набавува неколку видови услуги, и тоа: осигурување на учениците, екскурзии и фотографирање и алманах за 9. одделение. Детален преглед на собраните износи на средствата, како и видот на услугата и цена на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 3.

Табела бр. 3 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средства собрани од родители на ученици во ООУ „11 Октомври“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Осигурување за ученици	100	39.800
Фотографирање и алманах за 9. Одделение	800	33.600
Екскурзии за 5. одделение	5.500	82.000
Екскурзии за 6. одделение	3.700	103.550
Екскурзии за 9. одделение	5.900	230.200
Вкупен износ:		489.150

За осигурувањето, во училиштето се дискутира и се одлучува на Советот на родители и тоа се обезбедува преку интерна набавка со затворена постапка во присуство на претставници од Советот на родители, по што училиштето нема обврска да го објавува на веб-страницата. Исто така и за екскурзиите се одлучува врз основа на позитивното мислење на Советот на родители. За фотографирање и алманах за 9. одделение одлучуваат претставници на родителите од секое деветто одделение, по интерно доставување понуди до училиштето.

ООУ „Бајрам Шабани“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 1.067 ученици. Како производи и услуги финансирани со пари собрани од страна на родителите ги имаат следниве: осигурување на учениците, екскурзии и фотографски услуги. Детален преглед на собраните износи на средства, како и видот на услугата и цена на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 4.

Табела бр. 4 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Бајрам Шабани“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Осигурување на учениците	100	62.500
Екскурзии	3.100	238.700
Фотографски услуги	60	64.020
Вкупен износ:		365.220

Училиштето одговори дека спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти со оглас, тендерска документација и комисија за јавни набавки. Исто така одговорија и дека веб-страницата на училиштето моментално не е во функција. Но, во прилог на ова тврдење, не беа доставени интерни акти и соодветни документи.

Во ООУ „Крсте Мисирков“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 1.003 ученици. Производи и услуги што се финансирани од страна на родителите за учебната 2022/2023 година се: настава во природа за петто одделение, екскурзија за деветто одделение и осигурување на учениците. Детален преглед на износот на собраните средства, како и видот на услугата и цена на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 5.

Табела бр. 5 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Крсте Мисирков“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Настава во природа за 5. одделение	5.600	476.000
Екскурзија за 9. Одделение	5.600	616.000
Осигурување на учениците	100	90.700
Вкупен износ:		1.182.700

Од училиштето се изјаснија дека спроведените набавки се извршени врз основа на позитивни мислења од Советот на родители, и дека се објавени само на огласната табла на училиштето.

ООУ „Толи Зордумис“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 487 ученици, од кои:

- Во ЦОУ „Толи Зордумис“ се запишани 134 ученици кои посетуваат настава на македонски јазик и 304 ученици кои посетуваат настава на албански јазик;
- Во ПУ „Толи Зордумис“ во с. Режановце се запишани 49 ученици кои посетуваат настава на македонски јазик.

Листата на производи и услуги финансирани од страна на родителите содржи: осигурување на учениците, фотографирање, кинопретстави, екскурзии, излети и настава во природа. Детален преглед на износот на собраните средства, како и видот на услугата и цената на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 6.

Табела бр. 6 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Толи Зордумис“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Осигурување на учениците	100	31.100
Фотографирање	120	21.600
Кинопретстави	150	25.500
Екскурзии	6.300	151.200
Настава во природа	6.800	122.400
Излети	250	75.000
Вкупен износ		426.800

Од училиштето напоменаа дека наведените трошоци не се однесуваат на сите ученици, туку тоа зависи од одделението. На пример: на екскурзија одат само ученици од деветто одделение; настава во природа посетуваат само ученици од петто одделение; излетите се наменети за ученици од трето до деветто одделение.

Самото училиште нема усвоено интерни акти за спроведените набавки, освен Правилникот за начинот на изведување на училишните екскурзии на учениците опфатен со годишната програма за работа на училиштето, изготвена од МОН. Немаат ништо објавено на својата веб-страница.

ООУ „Битолски конгрес“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 225 ученици. Од училиштето тврдат дека немаат набавено производи и услуги кои се финансирани со пари од родителите и немаат спроведено такви набавки, па оттука немаат ниту интерни акти.

ООУ „Карпош“ с. Умин Дол, Куманово, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 128 ученици. Од училиштето тврдат дека немаат набавено производи и услуги што се финансирани со пари од родителите.

ООУ „Вера Которка“ с. Клевовце, Куманово, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 65 ученици. Единствената услуга која ја користат учениците, а е финансирана од страна на родителите, е осигурувањето. Тоа чини 100 денари по ученик, а во учебната 2022/2023 година биле собрани вкупно 4.600 денари за осигурување. Спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари собрани од родителите се извршени врз основа на законски акти, годишна програма и анкети меѓу родителите. Законските акти се објавени на веб-страницата на училиштето.

ООУ „Јероним де Рада“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 488 ученици. Од училиштето тврдат дека немаат набавено производи и услуги што се финансирани со пари од родителите.

ООУ „Кирил и Методиј“, с. Романовце, Куманово, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 368 ученици. Тука се вклучени и учениците од подрачното училиште во с. Агино Село, од кои 168 се женски, а 200 се машки. На македонски јазик наставата ја следеле 117 ученици (тука се вклучени и учениците од подрачното училиште во с. Агино Село), а наставата на албански јазик – 251 ученик. Од училиштето тврдат дека немаат набавено производи и услуги што се финансирани со пари од родителите.

ООУ „Браќа Рибар“, с. Табановце, Куманово, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 238 ученици. Листата на производи и услуги кои во училиштето се финансирани со пари собрани од родителите на учениците во учебната 2022/2023 година содржи: екскурзии, осигурување на учениците и фотографски услуги. Детален преглед на износот на собраните средства, како и видот на услугата и цената на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 7.

Табела бр. 7 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Браќа Рибар“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Осигурување на учениците	100	12.700
Екскурзии	350	40.000
Фотографски услуги	50	10.500
Вкупен износ:		63.200

Училиштето за спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите нема изготвено интерни акти.

Бројот на ученици запишани во ООУ „Наим Фрашери“ во учебната 2022/2023 година бил 1.173, распоредени во 55 паралелки. Во училиштето, од страна на родителите на учениците, биле финансирани следниве услуги: осигурување на учениците, фотографирање и екскурзии. Детален преглед на износот на собраните средства, како и видот на услугата и цената на услугата по ученик се претставени и во табела бр. 8.

Табела бр. 8 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Наим Фрашери“ Куманово

Вид услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Осигурување на учениците	100	50.000
Екскурзии	Не е доставена информацијата	Не е доставена информацијата
Фотографски услуги	60	58.600
Вкупен износ		108.600

Во УОМО „Панче Пешев“, бројот на запишани ученици во учебната 2022/2023 година бил 215. Производите и услугите што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците се следниве: ксилофон „thomann“, марекс Торнадо студио, штимање и сервис на пијана и превоз на ученици на релација Куманово – Скопје – Куманово. Детален преглед на вкупната висина на финансиските средства од горенаведената листа се претставени и во табела бр. 9.

Табела бр. 9 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во УОМО „Панче Пешев“ Куманово

Вид услуга/производ	Вкупна вредност во денари
Музички инструмент Thomann THTX 3.0 Ксилофон	24.800
Музички инструмент Marex TND044TC Tornado studio	43.200
Штимање и сервис на пијана	45.000
Превоз на ученици	4.000
Вкупен износ	117.000

Од училиштето се изјаснија дека сите трошоци или набавки што се направени од гореспоменатите средства се наменети во интерес на учениците. А од релевантните документи, од училиштето доставија одлука од училиштен одбор бр.02-56/1 од 28.02.2023 година. Одлуката е објавена на веб-страницата на училиштето.

СРЕДНИ УЧИЛИШТА

Во СОУ Гимназија „Гоце Делчев“, Куманово, во учебната 2022/2023 година, имало запишани 824 ученици. Од училиштето тврдат дека немаат набавено производи и услуги што се финансирани со пари од родителите и оттука, немаат ниту интерни акти.

Во СОУ Гимназија „Сами Фрашери“, во учебната 2022/2023 година, имало вкупно запишани 663 ученици. Во врска со листата на производи и услуги што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците, единствена таква услуга е екскурзијата, за која не собираат повеќе од 10.000 денари. Училиштето нема интерни акти.

Во СОУ „Перо Наков“, во учебната 2022/2023 година, имало запишани вкупно 792 ученици, од кои 505 ученици во македонски паралелки, а 287 ученици во албански паралелки. Листата на производи и услуги што во училиштето се финансирани со пари собрани од родителите на учениците содржи: обезбедување на учениците, осигурување на учениците, завршна екскурзија за учениците од трета година, фотографирање за учениците матуранти и матурска прослава.

Детален преглед на вкупната висина на финансиските средства од горенаведената листа се претставени и во табела бр. 10.

Табела бр. 10 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во СОУ „Перо Наков“ Куманово

Вид на услуга/производ	Вредност по ученик во денари	Вкупна вредност во денари
Обезбедување на учениците		29.000 (месечна фактура со ДДВ)
Осигурување на учениците (доброволно)	100	Не е доставена побараната информација
Завршна екскурзија (доброволно)	22.500	Не е доставена побараната информација
Сликање за ученици матуранти:		
- македонски паралелки	1.100	Не е доставена побараната информација
- албански паралелки	1.200	

Во СОУ „Наце Буѓони“, во учебната 2022/2023 година, имало запишани вкупно 1.885 ученици, од кои 848 ученици посетувале настава на македонски јазик, а 1.037 ученици посетувале настава на албански јазик. Учениците биле распоредени во 73 паралелки (35 паралелки на македонски јазик и 38 паралелки на албански јазик). Од училиштето тврдат дека немаат ниту еден производ или услуга што е финансирана со пари собрани од родителите на учениците, што подразбира и дека немаат интерни акти.

Во РЦСОО „Киро Бурназ“, во учебната 2022/2023 година, биле запишани вкупно 506 ученици. 411 ученици учат во паралелки во кои наставата е изведувана на македонски јазик, а 95 ученици – во паралелки во кои наставата е изведувана на албански јазик. Од училиштето тврдат дека немаат ниту еден производ или услуга што е финансирана со пари собрани од родителите на учениците. А нема ниту интерни акти.

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Неготино

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА НЕГОТИНО

- Услугите кои сите училишта во Општина Неготино ги набавуваат со средства собрани од родителите се скоро идентични, и тоа: индивидуално осигурување на учениците, еднодневна или дводневна екскурзија и фотографирање за групна слика и за полуматурско табло.
- Услугата лично осигурување на учениците е со идентична цена од 100 денари по ученик во секое училиште. Истото се однесува и на фотографирањето. Цената за групна фотографија изнесува 70 денари по ученик, а за изработка на табло за полуматуранти, износот е 730 денари.
- Износот на финансиите кои ги уплатиле родителите на учениците е различен и се движи помеѓу 600 и 800 денари за еднодневна екскурзија и помеѓу 2800 денари и 3300 денари за дводневните екскурзии.
- Училиштата во Општина Неготино имаат интерни акти/правилници со кои се утврдуваат надлежностите на Советот на родители, но во нив не се прецизирани процедурите за спроведување на набавките.
- Правилата за екскурзии се спроведуваат според Правилникот од МОН за начинот на изведување на екскурзиите, излетите и другите вонучилишни активности на учениците од основните училишта.
- На веб-страниците на училиштата во Општина Неготино се објавени годишните програми и правилниците за работа.
- Ниту едно од училиштата на својата веб-страница нема објавено огласи за прибирање понуди за услугите кои ги користат учениците финансирани од страна на родителите.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

Истражувањето во Општина Неготино е спроведено во 3 основни училишта, од кои 2 имаат подрачни училишта во руралниот дел од општината.

ООУ „СТРАШО ПИНЏУР“

Вкупниот број на ученици во ООУ „Страшо Пинџур“, во учебната 2022/23 година, изнесува 663 ученици во централното училиште и 216 ученици во подрачното училиште. Училиштето ги достави информациите за двете училишта како вкупни податоци.

Видови на услуги и вредност во ООУ „Страшо Пинџур“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари
Осигурување	71.500
Фотографирање	62.400
Дводневна екскурзија	214.500
Еднодневна екскурзија	63.700

Вкупниот износ на средствата за осигурување изнесува 71.500 денари. Вкупно 715 ученици се осигурани во учебната 2022/23 година. Единечната цена изнесува 100 денари по ученик.

Сумата од 62.400 денари се однесува на сликањето полуматуранти; за ученик пакет-цена од 730 денари, додека за останатите ученици, износот на групна фотографија е 70 денари од ученик.

Во учебната 2022/23 година, училиштето има организирано дводневни и еднодневни екскурзии. Еднодневните екскурзии биле наменети за учениците од 6. Одделение, што вклучува превоз од Неготино – Крушево – Битола – Прилеп во износ од 800 денари по ученик, а патувае 83 ученици. Дводневната екскурзија е за учениците од 9. одделение. Единечната цена е 3.300 денари, а патувае 33 деветтоодделенци.

Од училиштето објаснуваат дека тие само помагаат во реализација на извршување на услугите без мешање во одлуките донесени од Советот на родители, и тоа:

- Училиштето помага да набави понуди за бараните услуги и да ги достави до Советот на родители, без никакво мешање во носењето одлуки, собирање на средствата и реализација за бараните активности.
- Училиштето исклучиво ги спроведува сите постапки и активности според правилник за Советот на родители.
- Постапките пред и по реализација на екскурзиите се спроведени во согласност со Правилникот за изведување на екскурзии од МОН и во согласност со ЗОО, без да се навлегува во финансискиот дел.

ООМУ „ВЛАДИМИР АРСОВСКИ“

ООМУ „Владимир Арсовски“, во учебната 2022/23 година, брои 168 ученици. Поради својата специфичност, училиштето ги задолжува родителите на своите ученици да уплатат средства само за штимање на инструментите, и тоа по 1.800 денари на годишно ниво. Финансиските средства се акумулираат на сметка на училиштето во последните 20 години, и ќе биле искористени за изградба на нова училишна зграда. Училиштето тврди дека не спроведува екскурзии, не организира фотографирање на учениците и нема обврски за осигурување на учениците.

ООУ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – П.У.С. ДОЛНИ ДИСАН

Во подрачното училиште Долни Дисан, во учебната 2022/23 година, настава посетувале 90 ученици.

Видови на услуги и вредност во П.У. С. Долни Дисан

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари
Осигурување	8.600
Фотографирање	14.800
Еднодневна и дводневна екскурзија	63.800

Осигурувањето на учениците од Долни Дисан изнесува по 100 денари од ученик.

Износот на фотографија за сите ученици е 70 денари, со исклучок на полуматурантите, за кои износот на пакет-услуги е 730 денари по ученик.

Според Правилникот за екскурзии од Министерството за образование, спроведени се два типа на екскурзии, и тоа: за учениците од 3. одделение – еднодневна екскурзија со износ од 600 денари по ученик, за учениците од 6. одделение, дводневна екскурзија со износ од 2.800 денари од ученик, и за учениците од 9. Одделение, дводневна екскурзија со износ од 2.950 денари .

Избирањето на најповолна понуда е исклучиво со одлука на родителите, кои одлучуваат на состанок на Советот на родители.

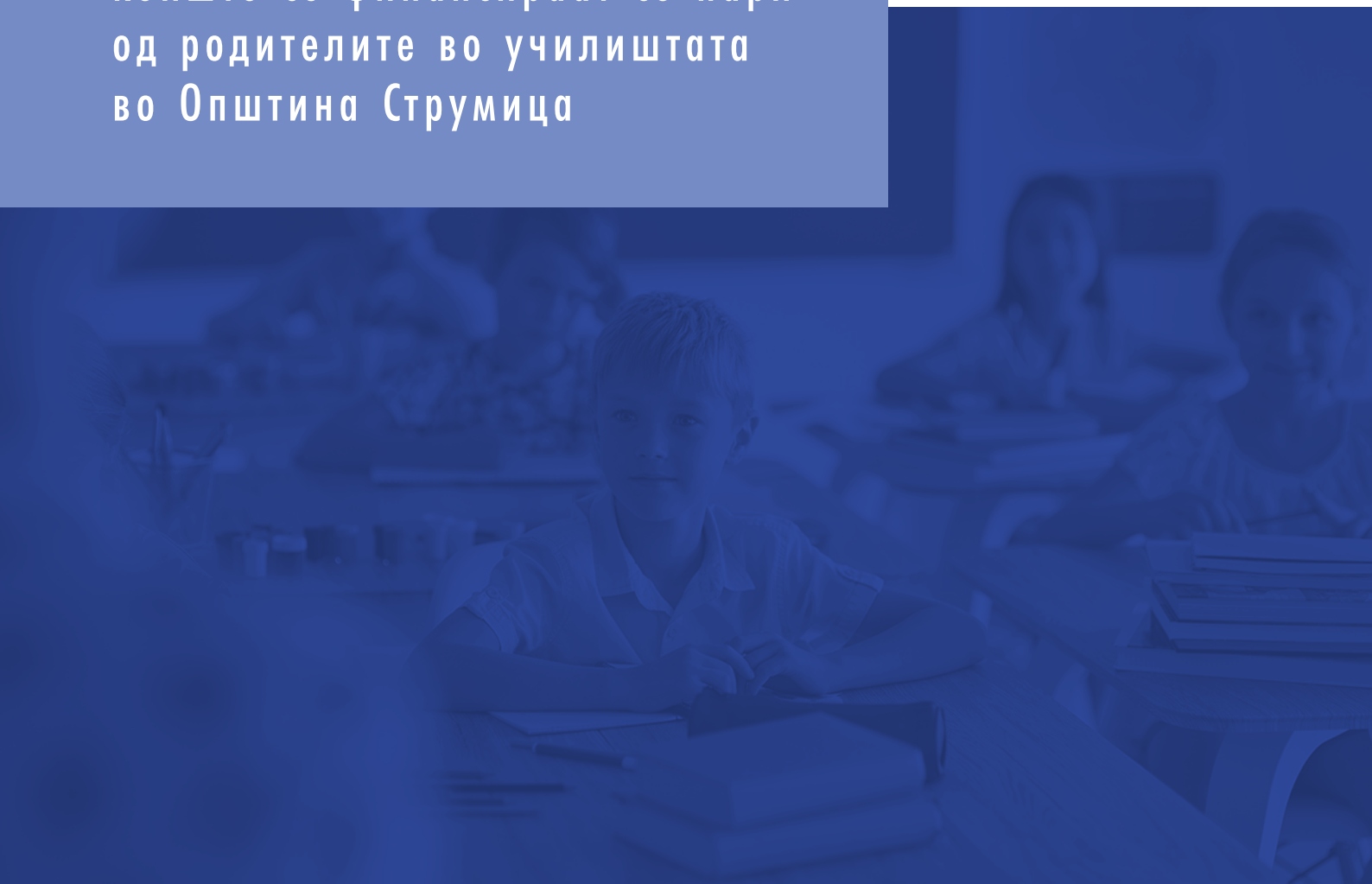
ООУ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ НЕГОТИНО

Единечните цени за сите услуги се идентични со оние кај ООУ „Гоце Делчев“ Долни Дисан. На прашањето за вкупен број ученици е одговорено дека училиштето брои 720 ученици, но оваа бројка е целосна, сосе сите подрачни училишта што спаѓаат под нив. Според тоа, овој податок не е точен.

Видови на услуги и вредност во ООУ „Гоце Делчев“ Долни Дисан

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари
Осигурување	Не се доставени информации
Фотографирање	Не се доставени информации
Еднодневна и дводневна екскурзија	Не се доставени информации

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Струмица

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА СТРУМИЦА

- Училиштата во Струмица користат средства од родителите за различни намени, вклучувајќи осигурување, фотографирање, екскурзии, набавување на училишна облека и други активности.
- Цените за осигурување се стандардизирани, додека трошоците за другите услуги значително варираат меѓу училиштата, зависно од видот на активностите и од одлуките на училиштата или на родителските совети.
- Има разлика во вкупните собрани средства од родителите меѓу училиштата, што го отсликува различниот број ученици и разновидноста на понудените услуги и активности.
- Малку училишта имаат формализирани процедури или интерни правила за организација на активностите што се финансираат од родителските средства, што укажува на потреба за подобрување на регулативната рамка и на практиките.
- Отсуството на активни веб-страници кај училиштата го отежнува пристапот до информации за вонучилишните активности финансирани од родителите, што го намалува нивото на транспарентност и отчетност.

Овие наоди ја посочуваат потребата за унапредување на транспарентноста и отчетноста на транспарентноста, стандардизацијата на процедурите, и вклучувањето на родителите во процесите на одлучување за користењето на средствата собрани од нив.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

Во Општина Струмица, образованието се одвива во рамките на 9 основни училишта и 3 средни училишта, со вкупен број ученици 7.928 за учебната година 2022/2023. Најголем дел од училиштата, иако навреме ги доставија одговорите на испратените барања за слободен пристап до информации од јавен карактер, всушност не ги доставија побараните информации.

Приказ на училишта, број на ученици и вкупните трошоци финансирани
со пари родителите на учениците

Назив на училиште (основно и средно)	Вкупен број на ученици	Вкупна вредност за сите услуги во денари
ООУ „Сандо Масев“	1245	Не ги доставија побараните информации
ООУ „Видое Подгорец“	844	Не ги доставија побараните информации
ООУ „Никола Вапцаров“	935	49.680
ООУ „Маршал Тито“	761	20.000 (делумни податоци)
ОУ „Маршал Тито“ с. Муртино	446	Не ги доставија побараните информации
ООУ „Гоце Делчев“ с. Вељуса	219	Не ги доставија побараните информации
ООУ „Даме Груев“ с. Куклиш	497	Не ги доставија побараните информации
ООУ „Герас Цунев“ с. Просениково	239	20.900
ООУ „Кирил и Методиј“ с. Дабиле	157	211.450
СОУ „Јане Сандански“	817	Не ги доставија побараните информации
СОУ „Никола Карев“	1063	103.500 (делумни податоци)
СОУУД „Димитар Влахов“	705	2.445.000

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

Основното училиште „Сандо Масев“, Струмица, навремено и отчетно ги достави бараните информации и одговори на прашањата кои беа наведени во барањето. Според доставените информации: бројот на ученици во ОУ „Сандо Масев“, Струмица, во учебната 2022/23 година, е 1245, од кои 645 машки и 600 женски. На листата на производи и услуги финансирани со пари собрани од родителите на учениците во учебната 2022/23 година се екскурзии, фотографии за табло, полуматурска забава и осигурување.

Трошокот на ниво на ученик на поединечните производи и услуги што се финансирани со пари од родителите е следниов:

- Екскурзија за ученици од трето одделение – 990 денари;
- Екскурзија за ученици од петто одделение – 6990 денари;
- Екскурзија за ученици од шесто одделение – 3990 денари;
- Екскурзија за ученици од деветто одделение – 5990 денари;
- Табло за полуматуранти, деветто одделение – 1200 денари;
- Полуматурска забава за деветто одделение – 1000 денари;
- Осигурување за ученици од прво до деветто одделение – 100 денари.

Осигурувањето и екскурзиите се на доброволна основа и не одат сите ученици, ниту, пак, сите ученици се осигуруваат. Не ни беше доставена вкупната сума на парите што се собираат од страна на училиштето.

Од ОУ „Сандо Масев“ велат дека нема организирано јавна набавка за храна и обезбедување бидејќи не се спроведува, а сите останати набавки се регулирани со статутот на училиштето и годишната програма на училиштето. Сите акти се објавени на веб-страницата.

ООУ „Маршал Тито“ Струмица, во учебната 2022/23, има запишани 761 ученик. Единствена услуга за која родителите на учениците во ова училиште одвојуваат свои средства се осигурувањето на учениците. Поединечната сума за осигурување по ученик изнесува 100 денари, осигурувањето на учениците е опционално и најголем дел од родителите не ги осигуруваат своите деца, а за изминатата година биле осигурени 200 ученици и биле собрани 20.000 денари. Во однос на прашањето дали спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти, одговорија дека нема такви набавки, а со тоа нема ниту интерни акти и не се споделени на веб-страницата на училиштето.

Според доставениот одговор, во ООУ „Никола Вапцаров“ Струмица бројот на ученици во учебната 2022/2023 година изнесува 935 ученици. На листата на производи и услуги што се финансирани од страна на родителите се: осигурување на учениците и работна облека за учениците. Осигурувањето изнесува вкупно 49.680 денари, додека работната облека – вкупно 286.550 денари. Осигурување по ученик чини 90 денари, а цената на работната облека зависи од тоа кој ученик што има порачано (тешко е да се знае по ученик, бидејќи има маица, блуза и дуксер, сите производи се со различни цени). Сите спроведени набавки се извршени од училиштето во име на родителите, и тоа со одлука на Советот на родители. Овие податоци не се објавени на веб-страницата.

ООУ „ Видое Подгорец“ ни одговорија дека бројот на ученици од I (прво) до IX (деветто) одделение во учебната 2022/2023 година е 844. Во учебната 2022/2023 година, од пари собрани од родителите на учениците се финансирани следниве услуги: осигурување на учениците, фотографирање на учениците, набавка на ученички униформи и организирање ученички екскурзии.

За погоре наведените услуги што се финансирани од пари на родителите на учениците се уплатени следните износи:

- За осигурување на учениците, износ од 100 денари по ученик;
- За фотографирање на учениците од IX (деветто) одделение, износ од 1400 денари по ученик;

За ученички униформи:

- Дуксер 1000 денари;
- Блуза со долги ракави 550 денари;
- Блуза со кратки ракави 400 денари.

За ученички екскурзии:

- За еднодневна екскурзија со учениците од трето одделение, износ од 1.200 ден.
- За дводневна екскурзија со учениците од шесто одделение, износ од 3.600 ден.
- За тридневна екскурзија со учениците од деветто одделение, износ од 4.900 ден.
- За настава во природа со учениците од петто одделение, износ од 7.500 ден.

Сите износи се поединечно по ученик, со напомена дека некои родители го платиле износот директно во туристичката агенција, а некои во училиштето, на сметка 787. Не ни беше доставена вкупната сума на парите што се собираат од страна на училиштето.

Спроведените набавки на услуги со средства од родителите на учениците се извршени врз основа на спроведени постапки во согласност со позитивните законски прописи и се објавени на веб-страницата на училиштето.

Во ООУ „Даме Груев“ с. Куклиш, во учебната 2022/'23 година, има вкупно 497 ученици. Не ни беа доставени информации од страна на училиштето.

Во ООУ „Св. Кирил и Методиј“ с. Дабиле, во учебната 2022/'23 година, вкупната бројка на ученици изнесувала 157. На листата на производи и услуги што се финансирани од страна на родителите се осигурување на учениците, екскурзии и фотографски услуги.

Вкупната сума на потрошени средства на родителите за осигурување на учениците изнесува 15.500 денари, за екскурзии – 9. одд., 72.350 ден; 6. одд., 70.200 ден; 3. одд., 32.400 денари, додека за фотографирање, вкупно 21.000 ден.

Трошокот на ниво на ученик изнесува 100 денари по ученик за осигурување; 1400 по ученик за фотографирање за табло; екскурзија 9. одд. 14 ученици по 4990 денари, еден ученик социјален случај 2495 денари, екскурзија 6. одд. 19 ученици по 3600 денари, еден ученик социјален случај 1800 денари, екскурзија 3. одд., 27 ученици по 1200 денари.

Спроведените набавки се извршени врз основа на одлуки, кои ни беа доставени во прилог на одговорот. Веб-страницата на училиштето не е во функција и овие податоци не се објавени.

ООУ „Маршал Тито“ с. Муртино, според доставениот одговор, соопштија дека бројот на ученици во училиштето во учебната 2022/'23 година е 446 ученици.

На листата на производи што се финансирани од пари на родителите се: фотографски услуги, осигурување на ученици, ученички екскурзии и ученички униформи.

- Фотографирање во деветто одделение – 1450 денари по ученик;
- Фотографирање за крај на учебна 2022/'23 година – 100 денари по ученик;
- Осигурување за учениците за учебна 2022/'23 година – 100 денари по ученик.

Ученички екскурзии:

- Еднодневна екскурзија за трето одделение, 1200 денари по ученик;
- Дводневна екскурзија за ученици од шесто одделение, 3600 денари по ученик;
- Тродневна екскурзија за ученици од деветто одделение, 4990 денари по ученик;
- Настава во природа во петто одделение, 7500 денари по ученик.
- Ученички униформи, 1950 ден по ученик.

Не ни беше доставена вкупната сума на парите што се собираат од страна на училиштето. Спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се спроведуваат во согласност со Правилникот за изведување ученички екскурзии и според системот на Бирото за јавни набавки, а не се објавуваат на веб-страницата на училиштето.

ООУ „Герас Цунев“ с. Просениково ни ги доставија бараните податоци како одговор на нашето барање. Бројот на ученици во учебната 2022/2023 година во ООУ „Герас Цунев“ – Просениково изнесува: 239. Со пари собрани од родителите на учениците се финансира само осигурувањето на учениците, кое е на доброволна основа. Во минатата учебна 2022/2023 година се осигурани вкупно 209 ученици, со што вкупната висина на потрошени финансиски средства изнесува 20.900 денари. Поединечно секој ученик плаќа по 100 денари на годишна основа за осигурување. На одржаните родителски средби на почетокот од учебната година родителите се информираат за цената за осигурувањето и тие самите се изјаснуваат дали ќе прифатат нивните деца да бидат осигурани. Овие информации не се објавуваат.

Во ООУ „Гоце Делчев“ с. Вељуса, во учебната 2022/2023, настава посетувале 219 ученици. Другите информации кои беа побарани во барањето за информации од јавен карактер не беа обезбедени од страна на училиштето.

СРЕДНИ УЧИЛИШТА

Во Општина Струмица има 3 средни училишта, и тоа:

Од гимназијата „Јане Сандански“ Струмица, на барањето испратено од страна на нашата организација, нè информираа дека во СОУ „Јане Сандански“, на почетокот од учебната 2022/23 година во училиштето се запишале 817 редовни, 17 вонредни ученици, додека во текот на годината се испишани 29 ученици. Во врска со второто прашање, за листа на услуги за 2022/'23 кои во училиштето се финансирани со парите на родителите на учениците, од СОУ „Јане Сандански“ велат дека училиштето не собира финансиски средства од родителите, но родителите плаќаат за фотографски услуги, екскурзија и матурска вечер.

Со ова образложение, дека училиштето не собира финансиски средства од родителите на учениците, не ни беа доставени побараните информации. Во врска со трошокот на ниво на ученик во однос на поединечните производи и услуги што се финансирани со пари од родителите (храна, обезбедување, осигурување, екскурзии, фотографски услуги, итн.), нè информираа дека училиштето спроведува само една набавка на фотографски услуги и научно-рекреативна екскурзија за учениците од трета година, а плаќањето родителите го вршат директно кон давателите на услугата, а не на сметка на училиштето. За учебната 2022/'23, родителите на децата уплатиле по 1.350,00 денари од ученик за фотографски услуги на „Фото Виолета“ Струмица. За екскурзија, родителите плаќале по 20.999 денари по ученик на ТА „Атлантис“ Струмица. Во врска со организацијата на матурската вечер, учениците сами си ангажираат ресторан, а училиштето нема податоци за трошоците. Не ни беше доставена вкупната сума на парите што се собираат од страна на училиштето.

Во однос на прашањето дали спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти, од училиштето велат дека постапката за екскурзијата се спроведува согласно Правилникот за начинот на изведување на училишни екскурзии на учениците од средните училишта бр. 07-9992/3 од 05.06.2014 година, донесен од МОН. За постапката за избирање најповолни понудувачи за фотографирање на ученици, училиштето ги почитува насоките на БЈН дека набавките кои се обезбедени од страна на учениците не претставуваат јавна набавка, а училиштето само формира комисија за прибирање и отворање на понудите и за избор на најповолен понудувач, а плаќањето се врши директно на сметката на избраниот понудувач. Од овие наведени причини, училиштето не ги објавува ваквите информации на својата веб-страница.

Според податоците и договорите што беа доставени навреме од СОУ „Никола Карев“ Струмица, дојдовме до информациите дека во училиштето, во 2022/2023, се запишале 1063 ученици. Единствена услуга за која родителите на учениците во ова училиште одвојуваат свои средства е осигурувањето на учениците. Вкупната сума собрана за осигурување на учениците изнесува 103.500 денари. Поединечната сума за осигурување по ученик изнесува 100 денари. Во однос на прашањето дали спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти, ни одговорија дека нема такви набавки, а со тоа нема ниту интерни акти и не се споделени на веб-страницата на училиштето.

СОУУД „Димитар Влахов“ Струмица, во учебната 2022/'23, има запишани 705 ученици. Услугите што се финансираат со парите на родителите се: екскурзија за учениците во III година, матурско табло и матурска вечер. Ученичката екскурзија за учениците во III година ги чинела вкупно 1.940.400, односно 18.480 денари по ученик, матурското табло 237.600, односно 1350 по ученик, а матурската вечер 1500 денари по ученик, односно вкупно 267.000 денари. Во однос на прашањето дали спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти, тие ни беа доставени во прилог на одговорот, но не се објавуваат на веб-страницата на училиштето.

MULTIKULTURA

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Тетово

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА ТЕТОВО

- Производите и услугите што училиштата ги набавуваат со средства од родителите се различни, и тоа: лично осигурување на учениците, фотографирање за табло, групно фотографирање на крајот од учебната година, екскурзии и униформи.
- Личното осигурување е услуга што ја набавуваат сите училишта и цената за оваа услуга е идентична, односно изнесува 100 денари по ученик.
- Групното фотографирање на крајот на учебната година се движи од 50 до 80 денари.
- Кај екскурзиите, сумата по ученик зависи од должината на релацијата.
- Со оглед на тоа што услугите и производите што ги набавуваат училиштата се различни, а различен е и бројот на ученици во секое од училиштата, се разликува и висината на вкупните финансиски средства што се собрани од родителите на учениците. Имено, најмногу средства собрани од родителите има ОСЕУ „8 Септември“, по основ на екскурзии за учениците, и тоа 17.900 денари по ученик (македонска настава) за трета година, и ОССУ „Ѓоце Стојчевски“, каде што вкупниот износ на финансиски средства за учениците од III и IV год. изнесува околу 13.000 денари, додека, пак, најмалку средства пријавуваат училиштата што собираат средства од родителите само по основ на осигурување, што чини 100 денари по ученик.
- Според доставените податоци од средните училишта, тие немаат интерни акти, но за екскурзиите се повикуваат на Правилникот за организирање екскурзии. ДСУ РЦСОО „Моша Пијаде“ воопшто не прибира средства од родителите.
- Од вкупно 18 училишта на територијата на Општина Тетово, само две (Гимназијата „7 Марси“ и ОСЕУ „8 Септември“) ги доставија сите побарани информации.
- Според податоците добиени од основните училишта, набавките се реализираат преку интерни акти, а тие не се објавени на веб-страниците на училиштата. Во ООУ „Кирил и Методиј“, секоја набавка за каква било услуга е покриена со интерен акт произлезен од Советот на родителите.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

На територијата на Општина Тетово, образованието се одвива во рамките на 12 основни училишта и 6 средни училишта.

Приказ на училишта, број на ученици и вкупните трошоци
финансирани со пари родителите на учениците

Назив на училиште (основно и средно)	Вкупен број на ученици	Вредноста по ученик во денари
ООУ „Истикбал“	1050	670
ОУ „Беса“	26	0
ОУ „Гоце Делчев“	606	0
ООУ „Братство Миѓени“	1734	100
ООУ „Андреј Савески Ќиќиш“	265	0
ООУ „Кирил и Методиј“	1037	300
ООУ „Реџеп Вока“	236	1580
ДМУ „Тодор Скаловски-Тетоец“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
ООУ „Рилиндја“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
ООУ „Перпарими“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
ООУ „Наим Фрашери“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
ООУ „Лирија“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
ООУ „Ѓерѓ Кастриот Скендербеу“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
СОУ Гимназија „Кирил Пејчиновиќ“	Не ги доставија побараните податоци	Не ги доставија побараните податоци
ОСУ „7 Марси“	522	9.900
ОСМУ „Никола Штејн“	2121	1.500
ОССУ „Гоце Стојчевски“	592	3.000 – 13.000
ОСЕУ „8 Септември“	1176	10.700 – 17.900

ДМУ „Тодор Скаловски-Тетоец“, ООУ „Рилиндја“, ООУ „Перпарими“, ООУ „Наим Фрашери“, ООУ „Лирија“, ООУ „Ѓерѓ Кастриот Скендербеу“ и СОУ Гимназија „Кирил Пејчиновиќ“ не ги доставија побараните информации во врска со средствата собирани од родителите на учениците.

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

Во **основното училиште „Истикбал“** во Тетово учат вкупно 1050 ученици. Според одговорите добиени на барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, училиштето собира пари од родителите за: осигурување на учениците, екскурзии и групна фотографија.

Табела бр. 1 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ОУ „Истикбал“, Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	не ги доставија побараните информации	100
Екскурзија	не ги доставија побараните информации	300-500
Групна фотографија	не ги доставија побараните информации	70

Според одговорот добиен од училиштето, услугите финансирани од парите на родителите се извршени со интерни акти. Иако веб-страницата е активна, интерните акти не се објавени таму.

Во **основното училиште „Беса“** учат вкупно 26 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, производите и услугите што се финансирани со пари собрани од родителите се осигурување и екскурзии. Парите за овие две услуги се реализирани преку класните раководители. Училиштето не достави информации за вкупната вредност по ученик за овие услуги, ниту информации во врска со тоа дали имаат интерни акти за спроведување на овие набавки.

Во **основното училиште „Гоце Делчев“** учат 606 ученици. Според одговорот добиен од училиштето, производи и услуги од пари собрани од родители не се преземаат.

Во **основното училиште „Братство Миѓени“**, вкупниот број ученици во учебната година 2022/2023 беше 1734.

Од родителите се собрани само пари за осигурување, и тоа е доброволно.

Спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти, но актите не се објавени на веб-страницата на училиштето.

Табела бр. 2 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Братство Миѓени“, Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	67.500	100

Во **основното училиште „Андреј Савески Ќикиш“** учат 265 ученици.

Според одговорот добиен од училиштето, листа на производи и услуги кои во училиштето се финансирани со пари собрани од родителите на учениците нема, бидејќи училиштето не собира пари од родителите на учениците.

Во **основното училиште „Кирил и Методиј“** учат 1037 ученици.

Услугите што се финансирани од страна на родителите на учениците се: осигурување, превоз за екскурзија и групна фотографија.

Училиштето нема доставени информации за вкупниот број ученици кои ги користеле овие услуги.

Секоја набавка за каква било услуга тврдат дека е покриена со документ произлезен од Советот на родителите.

Табела бр. 3 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Кирил и Методиј“, Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	не ги доставија побараните информации	100
Превоз за екскурзија	не ги доставија побараните информации	150
Фотографирање	не ги доставија побараните информации	50

Во основното училиште „Реџеп Вока“ учат 236 ученици.

Од родителите се собрани пари за следните услуги: осигурување, екскурзија, фотографирање за ученик од 1. до 9. одделение и фотографирање за табло за учениците од деветто одделение.

За услугата осигурување, од родителите се собираат по 100 денари од ученик и вкупно се осигуруваат 225 ученици.

Табела бр. 4 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ООУ „Реџеп Вока“, Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	22.500	100
Екскурзија	64.240	880
Групна фотографија		80
Фотографирање за табло	28.400	600

Училиштето нема доставени информации за интерните акти, но само информација дека екскурзиите се реализираат врз основа на Правилникот за реализирање на ученички екскурзии на Министерството за образование.

СРЕДНИ УЧИЛИШТА

Во Општина Тетово, учениците учат во следните средни училишта:

- ОСУ Гимназија „Кирил Пејчиновиќ“
- ОСУ Гимназија „7 Марси“
- ОСМУ „Никола Стејн“
- ОСЕУ „8 Септември“
- СОСУ „Моша Пијаде“
- СОТУ „Ѓоце Стојчески“
- ДМУ „Тодор Скаловски-Тетоец“

Информации за производите и услугите финансирани со пари собрани од родителите на учениците не доставија од СОУ Гимназија „Кирил Пејчиновиќ“ и од ДМУ „Тодор Скаловски-Тетоец“.

Во ОСУ Гимназија „7 Марси“ учат вкупно 522 ученици. Според одговорот на барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, услугите што се предвидени да се реализираат со средства собрани од родителите на учениците се училишните екскурзии, осигурувањето и групното фотографирање на учениците.

Во текот на 2022/2023 година, ОСУ Гимназија „7 Марси“ реализирала завршна екскурзија во Албанија, во која учествувале 105 ученици и цената за ученик изнесувала 9.840,00 денари. Како и во другите училишта, и во ова средно училиште екскурзиите се реализираат врз основа на Правилникот за организирање на екскурзии.

За осигурувањето кое е доброволно, преку класните раководители се собрани средства од 100,00 денари по ученик.

За сите услуги што се реализирани со средства од родителите на учениците, родителите се информирани преку класните раководители.

Според одговорот на барањето за слободен пристап на информации од јавен карактер, поради технички проблеми со веб-страницата на училиштето, овие информации не се објавени.

Табела бр. 5 – Средства собрани од родителите за вонучилишни активности
во ОСУ Гимназија „7 Марси“ – Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Екскурзија во Албанија	1.033.200	9.840
Осигурување	51.500	100
Вкупен износ	1.084.700	

ОСМУ „Никола Стејн“ наставата ја изведува за вкупно 2121 ученици во учебната 2022/'23 година. Според одговорот на барањето за слободен пристап на информации од јавен карактер организира, производите и услугите финансирани од родителите на учениците се осигурување, екскурзии, матура, фотографирање и ученички униформи.

Носење униформа е предвидено со куќен ред на ОСМУ „Никола Штејн“ и со Кодексот на однесување на учениците.

Од парите собрани од родителите на учениците се реализираат и по две екскурзии по 600 денари, кои се спроведуваат во согласност со Правилникот за организирање на екскурзии донесен од МОН и во согласност со Годишната програма за спроведување на екскурзии одобрени од БРО и Управен одбор.

Според одговорот на барањето за пристап до информации од јавен карактер, интерните акти не се објавени на веб-страницата на училиштето, но родителите за сите производи и услуги се информираат и даваат согласност на состаноците на Советот на родителите.

Табела бр. 6 – Средства собрани од родителите за вонучилишни активности
во ОСМУ „Никола Штејн“ – Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	не ги доставија побараните информации	100
Две екскурзии	не ги доставија побараните информации	1200
Ученичка униформа во прва година	не ги доставија побараните информации	600
Ученичка униформа за пракса	не ги доставија побараните информации	600
Фотографирање		50

Во ОССУ „Гоце Стојчевски“, вкупниот број ученици за учебната година 2022/2023 изнесувал 592.

Во учебната година 2022/2023, родителите на учениците ги имаат финансирано следните услуги: осигурување на учениците, реализирање на ученички еднодневни екскурзии за ученици од I, II, III и IV година на релација Тетово – Охрид – Струга – Тетово и на релација Тетово – Попова Шапка – Тетово, петдневна екскурзија во Албанија за учениците од III година, фотографирање на класот и фотографирање на матурантите и организирање матурска вечер.

Вкупниот износ на финансиски средства по ученик е околу 3.000 денари, а за учениците од III и IV година, околу 13.000 денари.

Спроведените набавки во оваа училиште се реализирани преку објавување јавни огласи за прибирање понуди. Јавните огласи за прибирање понуди се објавени најмалку во два дневни печати.

Табела бр. 7 – Средства собрани од родителите за вонучилишни активности
во ОССУ „Гоце Стојчевски“ – Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	не ги доставија побараните информации	100
Екскурзија на релација Тетово – Охрид – Струга – Тетово	не ги доставија побараните информации	700
Екскурзија на релација Тетово – Попова Шапка – Тетово	не ги доставија побараните информации	420
Петдневна екскурзија во Албанија (ученици од III година)	не ги доставија побараните информации	9.900
Групно фотографирање	не ги доставија побараните информации	70

Во ОССУ „8 Септември“ Тетово, бројот на ученици во учебната година 2022/2023 беше 1176.

Во оваа училиште се реализираат екскурзии врз основа на Правилникот за изведување на училишни екскурзии во средни училишта, во согласност со годишната програма и, врз основа на објавениот оглас за реализација на екскурзиите, училиштето прима понуди и комисијата за разгледување на понудите дава предлог за најповолната понуда, а услов за изборот е најниската цена. За реализација на екскурзијата, училиштето не собира пари, туку родителите го извршуваат плаќањето директно во туристичката агенција. Училиштето со избраната ТА склучува договор почитувајќи ги одредбите од Правилникот за изведување на училишни екскурзии во средни училишта.

Исто така, учениците самоволно се осигуруваат за сума од 100 денари по ученик и истиот износ се уплаќа на сметката на осигурителната компанија. И за фотографски услуги училиштето не склучува договори, учениците сами избираат фотостудио и сами директно го исплаќаат износот за извршената услуга.

Табела бр. 8 – Средства собрани од родителите за вонучилишни активности
во ОССУ „8 Септември“ – Тетово

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Екскурзија во Италија, Словенија и Србија	1.108.800	16.800
Екскурзија во Албанија	1.123.200	9.600
Екскурзија во Охрид	434.000	700
Екскурзија на Попова Шапка	224.400	300
Осигурување	100.600	100
Вкупен износ	2.991.000	

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Чаир

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА ЧАИР

- Најголем дел од училиштата опфатени во истражувањето не ги доставија побараните информации. Податоците се добиени единствено од основните училишта „Хасан Приштина“ и „Јашар Беј Шкупи“.
- Ниту едно училиште од опфатените во истражувањето нема објавено интерни акти според кои се спроведени набавки на производи и услуги финансирани со пари на родителите. Дел од училиштата немаат ниту своја веб-страница.
- Дел од училиштата имаат објавено годишни планови, каде што се планирани екскурзии, но не е прецизиран начинот на нивното финансирање.
- Средното училиште „Цветан Димов“ има објавено годишен извештај за работа на училиштето за учебната 2022/2023 година, каде што е прецизирано дека училишниот одбор формира комисија за прибирање понуди за екскурзија, но не се напоменати трошоци и набавки на производи и услуги што се финансираат со пари од родителите.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

Истражувањето опфати десет основни училишта и едно средно училиште во Општина Чаир. Барањето за пристап до информации од јавен карактер беше испратено во октомври 2023 година и во него се бараат детали за бројот на ученици, за финансираните производи и услуги, вкупните расходи, трошоците на ниво на учениците, за постоењето интерни акти и за објавувањето на овие акти на веб-страниците на училиштата.

Табела 1 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во училиштата во Општина Чаир

Училишта во Општина Чаир	Листа на производи и услуги кои во училиштето се финансирани со пари собрани од родителите на учениците во учебната 2022/2023 година	Вкупната висина на финансиските средства потрошени на ниво на листа на производи и услуги	Трошок на ниво на ученик во однос на поединечните производи и услуги кои се финансирани со пари од родителите	Дали спроведените набавки на производи и услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на усвоени интерни акти	Дали интерните акти за набавките на производите и услуги што се финансираат со пари од родителите се објавени на веб-страницата на училиштето
ОУ „Лириа“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Тефејуз“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Хасан Приштина“	Храна за ученици од целодневна настава, екскурзија и излети, осигурување и сликање	10.928 ден.	Трошок на ниво на ученик за исхрана за целодневна настава: 2.200 ден. Трошок за излет-Сарај: 219 ден. Трошок за едnodневна екскурзија: 790 ден. Трошок за дводневна екскурзија: 3.270 ден. Трошок за тродневна екскурзија: 4.299 ден. Трошок за осигурување: 100 ден. Трошок за слика: 50 ден.	За исхрана на учениците, училиштето склучило договор за закуп со фирмата „Те Баба Реџ“ и понатаму фирмата и родителите склучуваат интерен договор за исхрана на учениците; За екскурзиите е распишан јавен оглас; Со осигурителна компанија е склучен е договор за осигурување; За сликање, добиени се понуди од 3 фирми и комисијата за јавни набавки ја одбра најповолната	Не ги доставија побараните информации

ОУ „А. С. Макаренко“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Васил Главинов“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Конгреси и Манастирит“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Исмаил Ќемали“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „7 Марси“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Имри Елези“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
ОУ „Јашар Беј Шкупи“	Не ги доставија побараните информации	6.000 ден.	13 ден. за фотографија	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации
СУ „Цветан Димов“	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации	Не ги доставија побараните информации

Табела 2 – Вкупен број на ученици во учебната 2022/2023 година

Назив на основните и средните училишта	Вкупен број на ученици во учебната 2022/2023 година
ОУ „Лирија“	895
ОУ „Тефејуз“	1.059
ОУ „Хасан Приштина“	1.127
ОУ „А. С. Макаренко“	278
ОУ „Васил Главинов“	869
ОУ „Конгреси и Манастирит“	622
ОУ „Исмаил Ќемали“	1.537
ОУ „7 Марси“	998
ОУ „Имри Елези“	851
ОУ „Јашар Беј Шкупи“	464
СУ „Цветан Димов“	1.174

Основното училиште „Хасан Приштина“ даде детални информации за финансираните услуги: храна, екскурзии, студентско осигурување и услуги за фотографирање. Училиштето се вклучи во транспарентен процес за избор на даватели на услуги преку јавни огласи и конкурентно наддавање.

Според доставени информации од основното училиште, во зависност од тоа кое одделение е ученикот, трошоците се следниве:

- За излет во Општина Сарај за учениците од прво до деветто одделение, трошоците изнесуваат 219 денари;
- За еднодневна екскурзија за учениците од трето одделение, трошоците изнесуваат 790 денари по ученик;
- За дводневна екскурзија за учениците од шесто одделение, трошоците изнесуваат 3.270 денари по ученик;
- За тродневна екскурзија за учениците од деветто одделение, трошоците изнесуваат 4.299 денари по ученик;
- За осигурување, трошоците изнесуваат 100 денари по ученик;
- За сликање, трошоците изнесуваат 50 денари по ученик;
- За исхрана за целодневна настава на ниво на ученик, трошокот изнесува 2.200 денари.

Според училиштето, за екскурзијата во учебната 2022-2023 година, училиштето распишало јавен оглас и според критериумот 'најниска цена', била избрана туристичката агенција што ја спровела екскурзијата. Училиштето има склучено договор за закуп со избраната фирма, а потоа фирмата и родителите на учениците склучуваат интерни договори за храна на учениците. За услугата сликање на учениците, училиштето добило понуди од три компании и потоа комисијата за јавни набавки ја одбрало најповолната понуда.

Основното училиште „Јашар Беј Шкупи“ достави податоци дека вкупната висина на финансиските средства потрошени за услугата фотографирање изнесува 6.000 денари. Трошокот, пак, на ниво на ученик за услугата фотографирање, која е финансирана со пари од родителите, изнесува 13 денари.

ТРАНСПАРЕНТНОСТ:

Во врска со објавувањето документи за набавките за ученици на веб-страниците на училиштата во Општина Чаир:

- Основното училиште „Лириа“ нема објавено документи поврзани со набавки за учениците на својата веб-страница.
- Основното училиште „Тефејуз“ нема своја веб-страница.
- Основното училиште „Хасан Приштина“ нема објавено документи поврзани со набавки за учениците на својата веб-страница. Училиштето има објавено годишна програма за воспитно-образовна работа, каде што е вклучен и детален план за реализација на екскурзии, настава во природа и излети во учебната 2022/2023 година, но не е прецизирано како се покриваат овие трошоци.
- Основното училиште „А.С.Макаренко“ нема објавено документи поврзани со набавки за учениците на својата веб-страница.
- Основното училиште „Васил Главинов“, во годишната програма за учебната 2021/2022 година, детално ги прецизира планираните екскурзии и наведува дека начинот на финансирање е преку самофинансирање од страна на родителите на учениците на четири рати, односно родителите ја вршат уплатата преку уплатница која потоа им ја покажуваат на одделенските раководители. Во врска со финансирањето оброци, во годишниот извештај за учебната 2021/2022 пишува дека учениците кои посетуваат продолжен престој имаат организиран топол оброк во училишната кујна, за којшто финансиските средства ги обезбедуваат родителите.
- Основното училиште „Конгреси и Манастирит“ нема своја веб-страница.
- Основното училиште „Исмаил Ќемали“ нема објавено документи поврзани со набавки за учениците на својата веб-страница.
- Основното училиште „7 Марси“ нема веб-страница.
- Основното училиште „Имри Елези“ нема веб-страница.
- Основното училиште „Јашар Беј Шкупи“ нема објавено документи поврзани со набавки за учениците на својата веб-страница, но има известувања дека се одржани екскурзии.
- На својата веб-страница, средното училиште „Цветан Димов“ има објавено годишен извештај за работа на училиштето за учебната 2022/2023 година, каде што е прецизирано дека училишниот одбор формира Комисија за прибирање понуди за екскурзија. Исто така, извештајот наведува дека во рамките на расположливите финансиски средства обезбедени од Буџетот на РСМ, како и со средства стекнати по основ на сопствени приходи на училиштето, спроведени се постапки за набавка на стоки, услуги и работи во функција на подобрување на материјално-техничките услови за работа и учење, но нема повеќе детали. Во делот со изворите на финансирање, во извештајот пишува дека средствата за финансирање на училиштето се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија. Наведено е и дека училиштето стекнува средства по основ на сопствени приходи од давање образовни услуги на вонредни кандидати, како и од издавање под закуп на делови од училиштето. Не се спомнати трошоци и набавки на производи и услуги што се финансираат со пари од родителите.

Истражување за начинот
на спроведување на набавките
коишто се финансираат со пари
од родителите во училиштата
во Општина Штип

НАОДИ ЗА УЧИЛИШТАТА ОД ОПШТИНА ШТИП

- Производите и услугите што училиштата ги набавуваат со средства од родителите се различни, и тоа: лично осигурување на учениците, фотографирање за табло, групно фотографирање на крајот од учебната година, екскурзии, полуматурски и матурски прослави, како и набавка на униформи, којашто како услуга е забележана само во едно средно училиште во општината.
- Личното осигурување е услуга што ја набавуваат сите училишта и цената за оваа услуга е идентична, односно изнесува 100 денари по ученик. Фотографирањето за табло се движи од 950 денари, па сè до 1.100 денари по ученик. Кај екскурзиите во основните училишта сумата по ученик се движи од 440 денари до 5.500 денари, во зависност од должината и релацијата на екскурзијата, а кај средните училишта, сумата по ученик се движи од 550 денари, па сè до 16.800 денари.
- Со оглед на тоа што услугите и производите што ги набавуваат училиштата се различни, а различен е и бројот на ученици во секое од училиштата, се разликува и висината на вкупните финансиски средства што се собрани од родителите на учениците. Имено, најмногу средства собрани од родителите има основното општинско училиште „Ванчо Прќе“, и тоа вкупно 2.843.610 денари, најмногу во деветто одделение – вкупно 14.800 по ученик. Во средните училишта најмногу средства собрани од родителите има Средното општинско училиште „Јане Сандански“, и тоа 3.785.800 денари по основ на екскурзии за учениците од трета година, или 15.850 денари по ученик, додека, пак, најмалку средства се собрани во училиштето „Димитар Мурасчиев“, каде што вкупно се собрани 38.750 денари.
- Дел од училиштата не ги доставија побараните информации за производите и услугите што се набавуваат со финансиски средства од родителите и нивната вредност со образложение дека тие информации ги имаат советите на родители. Ваквите ставови недвосмислено говорат за ниската свест која постои во училиштето во однос на потребата да се обезбеди транспарентност, отчетност и интегритет на овие набавки а со тоа и за ризикот од корупција во нив.
- Ниту едно од основните и од средните училишта нема интерни акти за спроведување на набавките што се финансираат со пари собрани од родителите на учениците. Врз основа на јасно утврдени процедури се спроведуваат само постапките за избор на туристички агенции за реализација на екскурзиите и за другите вонучилишни активности кои се спроведуваат во согласност со правилниците за оваа намена донесени од страна на Министерството за образование и наука.
- Добра практика е констатирана кај СОУ „Коле Нехтенин“, каде што спроведените набавки на услуги финансирани со пари од родителите се извршени врз основа на Статутот на училиштето. Советот на родители донесува одлуки за фотографирање и осигурување, додека Училишниот одбор донесува одлука за ученичките екскурзии.

- Иако основните и средните училишта на територијата на Општина Штип имаат активни веб-страници (со исклучок на ООУ „Славејко Арсов“), Правилникот од МОН за организирање на екскурзии и други вонучилишни активности не е јавно објавен на веб-страниците на училиштата. Исклучок е СОУ „Коле Нехтенин“, каде што веб-страницата на училиштето ги содржи сите потребни информации за функционирањето на училиштето, како и линк до страницата на МОН каде што може да се пронајде Правилникот за начинот на изведување на училишните екскурзии за средните училишта.
- Податоците содржани во ова истражување се добиени по поднесување на барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер и тие се одговорност на лицата што работат во образовните институции и кои одговараат на поднесените барања. Генерално, одговорите се добиени по основ на овие барања, сепак кај повеќето училишта се поднесуваше барање за дополнување на одговорите, некои одговараа преку е-пошта не во форма на одговор на барање и решение, што е показател на тоа дека образовните институции сè уште недоволно сериозно и незаконски постапуваат во однос на Законот за пристап до информации од јавен карактер. Добиените нецелосни одговори може да се толкуваат и како показател за нешто што училиштата сакаат да го скријат, што води кон индикации за корупција.

ДЕТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

Во учебната 2022/2023, на територијата на Општина Штип, образованието се одвива во рамките на 5 општински основни училишта, со редовно запишани 3627, и 6 средни училишта, со редовно запишани 2159 ученици. Во учебната 2022/2023 година, во основните училишта во Штип, според добиените податоци од поднесените барања за слободен пристап до информации од јавен карактер, вкупно се обрани 7.273.790 денари од родителите на учениците, за набавка на различни производи и услуги како фотографирање, осигурување, организирање екскурзии итн.

Табела бр. 1. Бројот на ученици и вкупните трошоци финансирани од родителите на учениците

Назив на училиште (основно и средно)	Вкупен број на ученици	Вкупна вредност за сите услуги во денари
ОУ „Ванчо Прке“	1219	2.843.610
ОУ „Димитар Влахов“	875	1.475.170
ОУ „Тошо Арсов“	557	1.253.940
ОУ „Гоце Делчев“	660	1.083.800
ОУ „Славејко Арсов“	318	617.270
СОУ „Гимназија Славчо Стојменски“	520	779.520
СОУ „Јане Сандански“	656	3.785.800
СОУ „Коле Нехтенин“	691	2.303.650
СОУ „Димитар Миравшиев“	94	38.750
ДСУ „Сергеј Михајлов“	144	49.200
ДСУ „Искра“	52	Набавките не се финансираат со пари од родителите

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

Во **основното училиште „Ванчо Прке“**, Штип, учат вкупно 1249 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, со парите од родителите се набавуваат неколку видови услуги, и тоа:

- » Храна за учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Фотографски услуги;
- » Екскурзии и воннаставни активности;
- » Полуматурска прослава.

Паричните средства за производи и услуги финансирани од страна на родителите родителите ги уплаќаат директно на сметка на избраниот понудувач и училиштето нема непосреден увид во нив. Ваквиот одговор говори за ниската свест која постои во училиштето во однос на потребата да се обезбеди транспарентност и отчетност на овие набавки.

Табела бр. 2 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ОУ „Ванчо Прке“, Штип

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	115.000	100
Храна	749.100	1100
Групна фотографија	94.600	100
Поединечна фотографија 1. одд.	19.950	150
Поединечна фотографија 5. одд.	45.200	400
Фотографирање за алманах	109.250	950
Полуматурска прослава	79.350	690
Еднодневен есенски излет	272.690	370
Еднодневен пролетен излет	146.640	240
Настава во природа	469.730	4.390
Дводневна екскурзија	288.900	2.889
Тридневна екскурзија	453.200	4.400
Вкупно	2.843.610	

Во ООУ „Димитар Влахов“, во учебната 2022/23 година наставата ја следеле вкупно 873 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, со парите од родителите се набавуваат неколку видови услуги, и тоа:

- » Храна за учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Фотографски услуги;
- » Екскурзии и воннаставни активности.

Табела бр. 3 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ОУ „Димитар Влахов“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	87.300	100
Храна	1.431.000	900
Групна фотографија	87.300	100
Поединечна фотографија 1. одд.	14.850	150
Поединечна фотографија 5. одд.	48.400	400
Фотографирање за полуматура	84.000	1050
Еднодневен пролетен излет Пиперово	126.000	300
Еднодневен пролетен излет Брест	85.200	300
Еднодневна екскурзија	56.160	540
Настава во природа	307.200	3.840
Дводневна екскурзија	131.580	2.580
Тридневна екскурзија	295.680	3.840
Вкупно	2.754.670	

Во ООУ „Тошо Арсов“, во учебната 2022/23 година наставата ја следеле вкупно 557 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, со парите од родителите се набавуваат неколку видови услуги, и тоа:

- » Храна за учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Екскурзии и воннаставни активности.

Табела бр. 4 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ОУ „Тошо Арсов“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	50.000	100
Храна	164.350	950
Еднодневен пролетен излет	136.760	260
Еднодневна екскурзија	36.570	690
Настава во природа	316.680	5.460
Дводневна екскурзија	164.920	2.660
Тридневна екскурзија	387.660	5.460
Вкупно	1.256.940	

Во ООУ „Гоце Делчев“, во учебната 2022/23 година наставата ја следеле вкупно 660 ученици. Според одговорот од страна на училиштето, со парите од родителите се набавуваат неколку видови услуги, и тоа:

- » Храна за учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Разделба;
- » Фотографски услуги;
- » Екскурзии и воннаставни активности.

Табела бр. 5 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ОУ „Гоце Делчев“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	47.100	100
Храна	378.900	900
Групна фотографија	60.100	100
Поединечна фотографија 5. одд.	28.500	550
Фотографирање за полуматура	60.900	1.050
Еднодневен излет	98.560	320
Еднодневна екскурзија	19.680	480
Настава во природа	154.000	5.500
Дводневна екскурзија	80.360	1.960
Тридневна екскурзија	216.600	5.700
Вкупно	1.144.700	

Во основното училиште ООУ „Славејко Арсов“, во 2022/2023 година биле запишани вкупно 318 ученици. Производите и услугите што се финансирани со средства од родителите на учениците се:

- » Осигурување;
- » Храна;
- » Фотографирање;
- » Два излета и дводневна екскурзија.

Табела бр. 6 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ОУ „Славејко Арсов“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	30.900	100
Храна	135.000	900
Групна фотографија	30.800	100
Поединечна фотографија 5. одд.	15.400	550
Фотографирање за полуматура	28.350	1050
Еднодневен пролетен излет Лесново	22.000	200
Еднодневен Пониква	26.800	200
Еднодневна екскурзија	/	500
Дводневна екскурзија	68.670	3.270
Тридневна екскурзија	/	4.950
Вкупно	357.920	

СРЕДНИ УЧИЛИШТА

Во Општина Штип има 4 средни општински училишта и 2 државни средни училишта. Вкупно се запишани 2157 ученици, од кои 196 во државните средни училишта, а 1961 редовни ученици во општинските средни училишта.

Производи и услуги што во средните училишта се финансираат со пари собрани од родителите на учениците, во учебната 2022/2023 година, се: фотографски услуги, осигурување, екскурзии, стручно-истражувачка екскурзија и матура.

Според добиените податоци, во **средното државно училиште „Искра“** не се собираат пари од родителите на учениците.

СОУ Гимназија „Славчо Стојменски“ наставата ја изведува со вкупно 520 ученици во учебната 2022/23 година. Според одговорот кон барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, услугите што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците се:

- » Фотографирање на учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Екскурзии.

Табела бр. 7 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во СОУ Гимназија „Славчо Стојменски“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	43.000	100
Групна фотографија	63.920	170
Фотографирање за табло	216.000	1.500
Еднодневна екскурзија	56.100	550
Стручно-истражувачка екскурзија	400.500	4.400
Вкупно	779.520	

Во СОУ „Коле Нехтенин“, во учебната 2022/23 година, како редовни ученици се запишани вкупно 691 ученици. Според одговорот кон барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, услугите што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците се:

- » Фотографирање на учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Екскурзии.

Табела бр. 8 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во СОУ „Коле Нехтенин“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	69.500	100
Фотографирање за табло	269.100	1.300
Завршна екскурзија	1.432.250	16.850
Стручно-истражувачка екскурзија	532.800	3.700
Вкупно	2.303.650	

СОУ „Јане Сандански“ наставата ја изведува со вкупно 656 ученици во учебната 2022/23 година. Според одговорот кон барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, услугите што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците се:

- » Фотографирање на учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Екскурзии;
- » Униформи;
- » Прослава за матура.

Табела бр. 9 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците СОУ „Јане Сандански“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	66.500	100
Набавка на униформи за учениците од I година	148.500	1.650
Групна фотографија	47.400	100
Фотографирање за учениците од II година за ученичка легитимација	45.150	350
Фотографирање за табло и алманах	273.000	1500
Матурска вечер за учениците од IV година	273.000	1.500
Завршна екскурзија	2.932.250	15.850
Вкупно	3.785.800	

Во СОУ „Димитар Мирасчиев“, во учебната 2022/23 година, како редовни ученици се запишани вкупно 94 ученици. Според одговорот кон барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, услугите што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците се:

- » Фотографирање на учениците;
- » Осигурување на учениците;
- » Прослава на матурска вечер.

Табела бр. 10 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во СОУ „Димитар Мирасчиев“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	8.100	100
Фотографирање за табло	14.400	1.200
Прослава на матурска вечер	16.250	1.250
Вкупно	38.750	

Во ДМУЦ „Сергеј Михајлов“, во учебната 2022/23 година, како редовни ученици се запишани вкупно 144 ученици. Според одговорот кон барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер, услугите што се финансирани со пари собрани од родителите на учениците се:

- » Фотографирање на учениците;
- » Осигурување на учениците.

Табела бр. 11 – Услуги, цени по услуга и вкупен износ на средствата собрани од родителите на учениците во ДМУЦ „Сергеј Михајлов“

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Осигурување	14.000	100
Фотографирање за табло	35.200	1.100
Вкупно	49.200	

ПРАВИЛНИЦИ ЗА ИЗВЕДУВАЊЕ НА ЕКСКУРЗИИ И ДРУГИ ВОНУЧИЛИШНИ АКТИВНОСТИ ЗА ОСНОВНО И СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Основните училишта во Штип ги спроведуваат своите воннаставни активности и екскурзии во согласност со Правилникот за начинот на изведување на екскурзиите, излетите и другите вонучилишни активности на учениците од основните училишта, којшто е јавно достапен на веб-страницата на Министерството за образование: <https://mon.gov.mk/stored/document/Pravilnik-za-ekskurzii-vo-osnovno-obrazovanie.pdf>.

За избор на правен субјект за изведување екскурзии и други вонучилишни активности се спроведува постапка со објавување јавен повик во најмалку 2 дневни весници, како и на видно место во училиштето. На овие огласи се случува да не се јави ниту еден понудувач од причина што не го следат дневниот печат. Од оваа причина, училиштата имаат пракса, кога ќе го објават огласот, да контактираат најмалку 3 економски оператори и да побараат понуди. Комисијата што го спроведува изборот и евалуацијата на понудите е составена од претставници на родителите и наставниците, а критериумот за избор на најповолна понуда е најниската цена.

Според Правилникот, пак, за начинот на изведување на училишни екскурзии на учениците од средните училишта, самите училишни екскурзии може да бидат:

- ✓ екскурзии поврзани со теми и содржини од наставните програми;
- ✓ завршни екскурзии;
- ✓ стручно-истражувачки екскурзии и
- ✓ спортско-рекреативни екскурзии.

Постапката за избор на понудувачи, исто како и кај основните училишта, се спроведува преку јавен оглас каде што се наведуваат минималните услови и критериуми што треба да ги задоволуваат понудувачите, а огласот се објавува во два дневни весници и на огласната табла или на видно место во училиштето, што е ризик затоа што ретко кој следи активности преку дневни весници и не секој во секое време ќе го посетува училиштето за да добие информација дали има објавено оглас или не. Тука можеби треба да се направи и одредена промена на правилниците за да се зголеми транспарентноста на овие постапки, па и во Правилникот да стои дека овие набавки треба да се спроведуваат во согласност со Законот за јавни набавки за секој заинтересиран понудувач да може да добие можност да учествува.

За другите набавки што се спроведуваат (фотографирање, осигурување, училишни униформи), училиштата немаат донесено посебни правилници или процедури. За овие набавки училиштата се повикуваат на Статутот на училиштето, каде што е регулирано дека, за спроведените набавки, одлучува Советот на родители. За критериумите по кои се врши изборот на економски оператор за одредена набавка нема посебни акти, односно тоа се врши по разгледување на понудите и според проценката на родителите што членуваат во Советот на родители која понуда е најисплатлива.

Center for Civil Communications
Центар за граѓански комуникации

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА
KOALICIONI RURAL

center for
intercultural
dialogue

Institute
Institute

ABSENCE OF PROCEDURES, TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY OF PROCUREMENTS FUNDED WITH MONEY FROM PARENTS IN SCHOOLS

Kingdom of the Netherlands

30 YEARS
DIPLOMATIC RELATIONS
WE SHINE TOGETHER

ABSENCE OF PROCEDURES, TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY OF PROCUREMENTS FUNDED WITH MONEY FROM PARENTS IN SCHOOLS

Electronic edition:

(Absence of procedures, transparency and accountability of procurements funded with money from parents in schools)

Original title of the publication:

Отсуство на процедури, транспарентност и отчетност кај набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата

Publisher:

Center for Civil Communications

Translation from Macedonian to English:

Magdalena Simionska

Graphic design:

Relativ

Skopje, April 2024

Kingdom of the Netherlands

The research has been prepared as part of the project "Protection from Corruption" with the financial aid of the Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Skopje and is implemented by the Center for Civil Communications from November 1, 2021 to October 31, 2024.

CONTENT

4	KEY FINDINGS
5	RECOMMENDATIONS
6	GOAL OF THE RESEARCH
7	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Bitola
18	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Kicevo
24	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Kumanovo
33	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Negotino
37	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Strumica
44	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Tetovo
52	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Cair
58	Research on the manner of conducting procurements funded with money from parents in schools in the Municipality of Stip
67	Rulebooks for conducting field trips and other extra-curricular activities for elementary and secondary education

KEY FINDINGS

- The delay of the Ministry of Education and Science (MES) to draft by-laws that will regulate the manner of conducting procurements in educational institutions¹, which are not subject to the Law on Public Procurement, allows for schools to be non-transparent and non-accountable regarding the manner in which they spend the parents' money. The National Strategy for Prevention of Corruption and Conflict of Interest 2021-2025 prescribes that the Ministry of Education and Science drafts these by-laws (regulations) in the first half of 2022 in order to reduce the ample opportunities for corruption and abuse of official position.
- The research conducted in 96 elementary and secondary schools in 8 municipalities reveals that procurements for insurance, school uniforms, photographing, food etc. are conducted in procedures for which there are no clearly defined rules that will enable selection of most favorable offers and best value for money spent. Public calls are published only for field trips since MES adopted procedures for this in 2014.
- The majority of schools cannot explain how the selection of companies was conducted for whose services the parents pay. Even for the schools that submitted the decisions from the Parent Councils, it is not possible to determine how the considered offers were collected, i.e. who decided from which specific companies to request offers for the procurements.
- The managers of almost all schools dissociate themselves from the procurement procedures with the view that they do not collect the money from the parents, but that direct payments are made to the selected companies. Hence, the schools were divided into two groups. The first group submitted the requested information about the type of procurements and their costs, and the other group did not even want to submit the requested information dissociating themselves from the process completely. This speaks volumes of the low awareness of giving an account of these expenses and, of course, for the entire process to be regulated by an internal act, as well as to ensure their transparency and legality.
- The schools that provided the data submitted very different information as regards the list of products and services financed with money from the parents, as well as their value. This shows that some schools may have submitted partial information despite being requested in accordance with the Law on Free Access to Public Information.
- The schools do not use their websites to publish relevant information regarding the procurements financed with money from the parents, nor do they publish information on the legal entities they signed contracts with, as well as their selection process. Most of the schools do not have a functioning website.
- There are 966 elementary and 129 secondary schools in the Republic of North Macedonia with around 254 thousand pupils. Based on the received data, the annual amount of these procurements can be estimated at 10 million Euros. This is, of course, a large sum of money for which there is no systemic solution for how to spend it for the pupils' needs.

¹ Annual report on conducting the National Strategy for Prevention of Corruption and Conflict of Interest 2021-2025 for the period 01.01.2023 – 31.12.2023

RECOMMENDATIONS

- » The Ministry of Education and Science should prepare by-laws to regulate the manner of conducting procurements in the educational institutions which are not regulated under the Law on Public Procurements. In this way the obligation from the National Strategy for Prevention of Corruption and Conflict of Interest 2021-2025 will be implemented where it is stipulated that the Ministry of Education and Science should prepare these by-laws (rulebooks) in order to reduce the ample opportunities for corruption and abuse of official position.
- » Pending the by-laws, schools should conduct procurements financed with money from the parents based on the principles of transparency, non-discrimination and equal treatment. This would mean publishing open calls for procurements and selecting the most favorable offer based on precise and publicly announced selection criteria.
- » Municipalities should coordinate schools with the goal of introducing unified procedures for conducting procurements that are financed with money from parents based on the principles of transparency, non-discrimination and equal treatment.
- » School websites should be functional and used for greater transparency of school operations, including information on the procurement of products and services for the pupils.

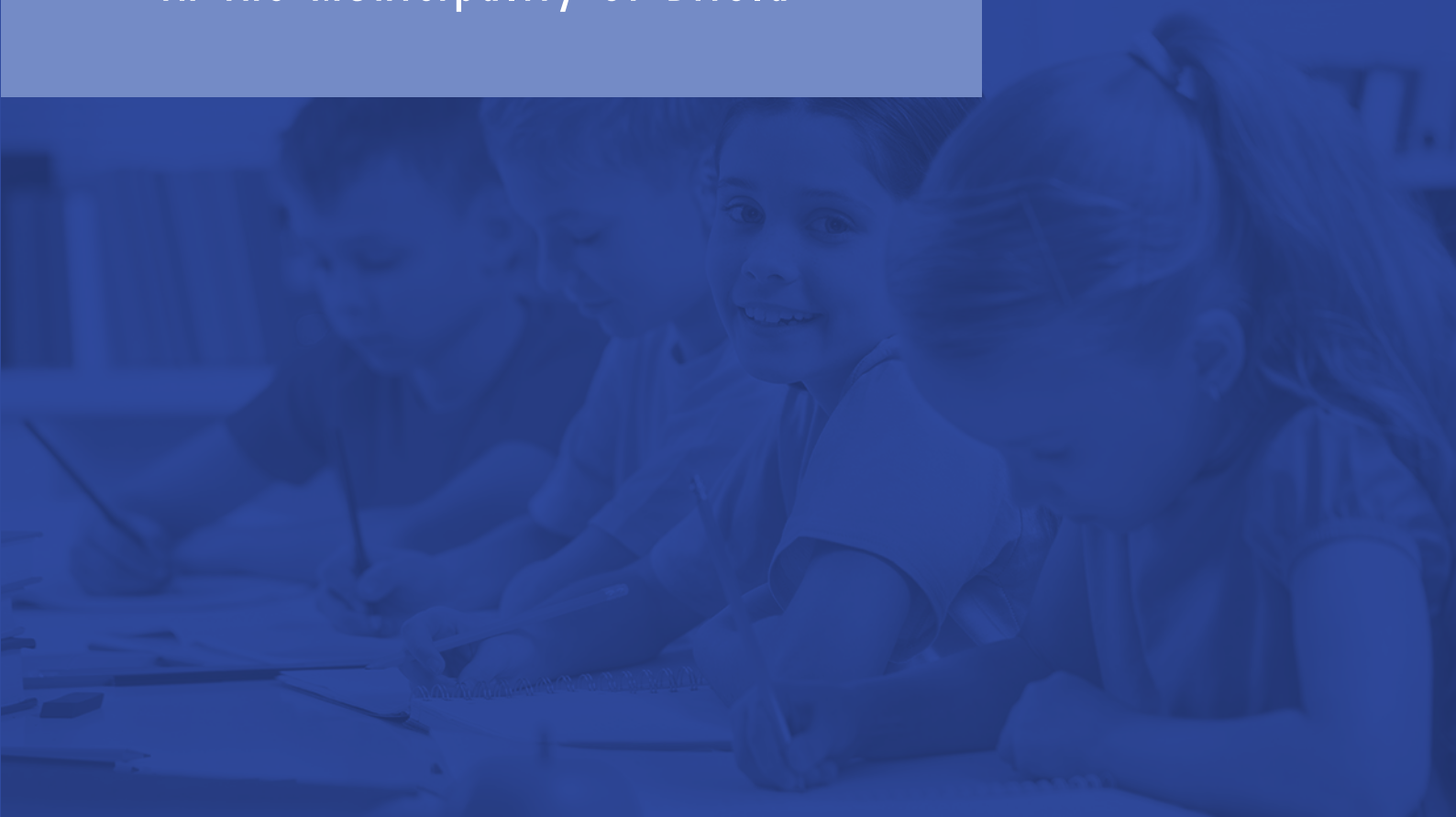
GOAL OF THE RESEARCH

The research is based on the National Strategy for Prevention of Corruption and Conflict of Interest 2021 – 2025 in which it has been ascertained that there is a lack of procedures for procurements in the educational institutions that are not within the Law on Public Procurements. Namely, a large number of procurements are realized in the educational institutions (field trips, school security, photographing of pupils and preparation of yearbooks, procurement of food, pupil insurance etc.), whose realization is not within the provisions of the Law on Public Procurements. This type of procurements allows for ample opportunities for corruption and abuse of official position and the ones that pay the costs are the parents. MES has adopted a Rulebook for organizing field trips, but there are no by-laws and procedures for the other types of procurements. In this sense, it is necessary to prepare by-laws that will regulate the manner of conducting the listed procurements in the educational institutions.

Considering the fact that the Strategy was adopted 3 years ago, the goal of this research is to determine whether there are changes in the manner in which the procurements funded with money from the parents are conducted in the elementary and secondary schools in the 8 targeted municipalities – Bitola, Kicevo, Kumanovo, Negotino, Strumica, Tetovo, Cair and Stip. Determining the real state of affairs should also enable ascertaining the key weaknesses in the process in order to provide guidelines and recommendations to overcome them.

In order to provide the necessary data, at the beginning of October 2023 uniform requests for access to public information concerning the procurements in the educational institutions financed with money from the parents were submitted to all elementary and secondary schools in the 8 targeted municipalities. With the submission of the requests for access to public information, the provision of the following information and documents was requested from the mapped primary and secondary schools: total number of pupils in the school year 2022/2023; a list of products and services that each school finances with money from the parents gathered in the school year 2022/2023; total amount of finances spend for product/service; an individual cost per pupil for every product/service; information on the manner in which the procurements are conducted, as well as the provision of internal acts that they act on and information on whether schools publish information on their websites related to internal acts about the procurement of products and services financed with money from the pupils' parents.

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Bitola

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF BITOLA

- The elementary and secondary schools do not conduct the procedures for procurements of products/ services through the school bank accounts but they are conducted by the Parent Council directly to the product or service provider;
- The funds that the parents pay are most often directly paid to the account of the product or service provider;
- All of elementary and secondary school do not have internal acts for conducting procedures for procurement of services or products;
- The highest amount paid by the pupils' parents is for organizing field trips, especially the field trips for the whole generation organized in the secondary schools;
- When conducting the procurements of services or products, the schools act in accordance with the Statute of the school, the Work Plan of the Parent Council and the Rulebook on the manner of conducting school field trips for pupils in the secondary schools by MES;
- None of the 19 elementary or secondary schools publish internal acts or information connected to procurements of products or services financed by parents;
- Most of the schools do not have a functional website or they do not have a website at all.

SCOPE OF THE RESEARCH

The conducted research in the Municipality of Bitola encompassed all elementary and secondary schools. There are 12 elementary and 7 secondary schools in the municipality.

Based on the answers received, we have the information on the total number of pupils enrolled in the elementary and secondary schools on the territory of the Municipality of Bitola in the school year 2022/2023 and the number is 7.541 pupils in elementary education and 4.042 pupils in secondary education or a total of 11.583 pupils in all elementary and secondary schools.

OVERVIEW OF ELEMENTARY SCHOOLS

NAME OF THE ELEMENTARY SCHOOL	NUMBER OF PUPILS IN THE SCHOOL YEAR 2022/2023
ES GJORGJI SUGAREV	658
EMS ELPIDA KARAMANDI	711
ES SS. CYRIL AND METHODIUS	415
ES DAME GRUEV	734
ES KOLE KANINSKI	810
ES ST. CLEMENT OF OHRID	1045
ES TRIFUN PANOVSKI	306
ES KRSTE PETKOV MISIRKOV V. BISTRICA	398
ES ALEKSANDAR TURUNDZEV V. KUKURECANI	182
ES TODOR ANGELEVSKI	915
ES STIV NAUMOV	837
EMS GOCE DELCEV	530
	7541

OVERVIEW OF SECONDARY SCHOOLS

NAME OF THE SECONDARY SCHOOL	NUMBER OF PUPILS IN THE SCHOOL YEAR 2022/2023
SMS GYMNASIUM JOSIP BROZ TITO	733
THS GJORGJI NAUMOV	804
SMS TAKI DASKALO	733
HSE JANE SANDANSKI	567
AHS KUZMAN SAPKAREV	42
MHS D-R JOVAN KALAUZI	782
STATE MUSIC SCHOOL	381
	4042

DETAILED RESEARCH

PROCUREMENTS CONDUCTED WITH MONEY FROM PARENTS IN THE ELEMENTARY SCHOOLS

According to the received answers to the submitted requests for free access to public information one from a total of twelve elementary schools (MES Elpida Karamandi) answered that money is not gathered from parents at school level.

Regarding the services and products listed by the other schools, there is an overlap among them, i.e. in 10 of a total of 12 elementary schools on the territory of the Municipality of Bitola (with the exception of MES St. Clement of Ohrid and MES Aleksandar Turundzev – v. Kukurecani) funds are gathered from parents for annual insurance of pupils. Furthermore, 7 out of 12 schools collect money for photographing pupils or photographing pupils for alumni memorial boards and 3 schools conduct procurements for school uniforms. Regarding the organizing of field trips for the pupils from the elementary schools, 5 of a total of 12 schools said that they do organize field trips and 3 of the remaining 7 schools said that due to the small number of pupils they do not organize field trips. At the same time, one school provided information that money is gathered from parents for school security and in one elementary school funds are gathered from pupils' parents for going to a theater play.

OVERVIEW OF SERVICES PROVIDED BY THE ELEMENTARY SCHOOLS

- * Organizing field trips * Procurement of uniforms * Security
- * Photographing (single group, semi-matriculation, CD...)
- * Insurance against accidents * Going to theater plays

In 4 elementary schools – **ES Gjorgji Sugarev**, **ES Trifun Panovski**, **ES Krste Misirkov v. Bistrica** and **MES Goce Delcev** – information was shared that in the school year 2022/2023 only insurance was provided as a service from the funds gathered from parents. The price in these four schools, as well as in the other ones that provided this service, was 100 Denars per pupil. Specifically, ES Gjorgji Sugarev did not provide information on the number of children that used this service, which is not the case with the other three schools, i.e. in ES Krste Misirkov v. Bistrica 373 children used the insurance service and a total of 37.300 Denars were gathered for this service. In ES Trifun Panovski a total of 27.300 Denars from 273 pupils were gathered and in MES Goce Delcev a total of 51.100 Denars were gathered from 511 pupils.

In the elementary school **Ss. Cyril and Methodius**, money from parents was gathered for insurance and photographing. The price for the insurance was 100 Denars per pupil and in the school year 2022/2023 a total of 32.000 Denars were gathered for this, whereas for photographing the price per pupil was 50 Denars and for this the school gathered a total of 22.000 Denars.

Additionally, in the elementary school **Dame Gruev**, the finances paid by the parents were intended for the provision of four services - insurance of pupils, photographing, procurement of uniforms and organizing field trips, but the school did not provide information on the individual and total cost of these services i.e. they directed us to the Parent Council for more detailed information.

In the elementary school **Kole Kaninski** 3 services were provided with money from the parents - insurance, field trips and photographing. The price for insurance was 100 Denars, for photographing (yearbook and CD for the semi-matriculation party 700 Denars per pupil, 50 Denars per pupil for a group photo, 1000 Denars per pupil for third-grade field trips and 3950 Denars per pupil for sixth-grade field trips). For all of these services a total of 466.850 Denars were gathered or 75.200 Denars for insurance, 67.200 Denars for photographing of pupils (yearbook and CD), 36 200 Denars for group photographing, 71.000 Denars for third-grade field trips and 217.250 Denars for sixth-grade field trips.

The largest number of pupils studied in the school year 2022/2023 in the elementary school **St. Clement of Ohrid** or 1.045 pupils and 3 services were provided for them with money from the parents (teaching in nature for fifth-grade pupils, photographing of the entire class and procurement of school uniforms). The price per pupil for teaching in nature for the fifth graders was 3.420 Denars, 50 Denars per pupil for (group) photographing, 40 Denars for single photos, and the price for procurement of school uniforms, i.e. for a set of sweat shirt and T-shirt, was between 1.000 and 1.150 Denars, depending on the size of the products. The school did not provide information on the total value of the gathered funds explaining that they do not have such information and that we should ask the Parent Council.

In the elementary school **Todor Angelevski** four types of services were provided - insurance, organizing field trips (for third, fifth, sixth and ninth grade) and photographing of pupils (single and group photos).

Only this school listed security as a service and for this the pupils paid 150 Denars per pupil or a total of 56.640 Denars were gathered from the parents. Regarding insurance, the price per pupil was 100 Denars, and this service was used by 735 pupils or a total of 73.500 Denars were gathered for this. As regards photographing, the price for a single photo was 40 Denars and 50 Denars for a group photo and for this service the parents paid a total of 64.220 Denars. Regarding organizing field trips for third, fifth, sixth and ninth grade, the parents paid a total of 1.223.920 Denars, which is the highest amount paid among the elementary schools for provision of a service or product.

The elementary school **Stiv Naumov** provided four services with the following individual prices: insurance – 100 Denars per pupil, photographing of semi-matriculation pupils – 600 Denars per pupil, group photos – 50 Denars per pupil and procurement of school uniforms – 1.050 per pupil. After the submitted request for public information, we received information only for the individual prices per pupil with an explanation that the parents do not pay the school, i.e. parents directly pay the service providers.

In the elementary school **Aleksandar Turundzev v. Kukurecani** only two services are provided: a theater play with an individual price of 140 Denars, and photographing of semi-matriculation pupils which is 1000 Denars per pupil and 50 Denars for photographing the other pupils. The total amount of funds gathered from parents is 13.160 Denars for a theater play, 21.000 for photographing of semi-matriculation pupils and 8.050 for photographing the other pupils. From the information received it turns out that the least finances gathered from parents among the elementary schools is in ES Trifun Panovski with a total amount of 27.300 Denars (for insurance), and the most finances gathered from pupils' parents is in ES Todor Angelevski with a total of 1.418.420 Denars (57.000 Denars for security, 73.300 for insurance, 64.220 for photographing and 1.223.900 for field trips).

.

Expenses paid with money from parents in the elementary schools in the Municipality of Bitola

Name of the elementary school	Individual services and their price per pupil	Total value of all the services in Denars
ES Gjorgji Sugarev	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars 	The school did not provide the requested information.
ES Ss. Cyril and Methodius	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Photographing – 50 Denars 	54.000 Denars
ES Dame Gruev	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – no information provided Photographing – no information provided Procurement of uniforms– no information provided Field trips – no information provided 	The school did not provide the requested information.
ES Kole Kaninski	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Photographing for semi-matriculation – 700 Denars Group photo – 50 Denars Third-grade field trip – 1.000 Denars Sixth-grade field trip – 3.950 Denars 	466.850 Denars
ES St. Clement of Ohrid	<ul style="list-style-type: none"> Teaching in nature for fifth-grade – 3.420 Denars Group photo – 50 Denars Single photo– 40 Denars Procurement of uniforms– from 1.000 to 1.150 Denars 	The school did not provide the requested information.
ES Trifun Panovski	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars 	27.300 Denars
ES Krste Misirkov v. Bistrica	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars 	37.300 Denars
ES Aleksandar Turundzev v. Kukurecani	<ul style="list-style-type: none"> Photographing of semi-matriculation pupils – 1.000 Denars Theater play – 140 Denars 	42.210 Denars
ES Todor Angelevski	<ul style="list-style-type: none"> Security – 150 Denars Insurance – 100 Denars Third-grade field trip – 1.000 Denars Fifth-grade field trip – 4.350 Denars Sixth-grade field trip – 3.950 Denars Ninth-grade field trip – 5.680 Denars Group photo – 50 Denars Single photo– 40 Denars 	1.418.420 Denars
ES Stiv Naumov	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Photographing of semi-matriculation pupils – 600 Denars Group photo – 50 Denars Procurement of school uniforms – 1.050 Denars 	The school did not provide the requested information.
ES Goce Delcev	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars 	51.100 Denars
ES Elpida Karamandi	<ul style="list-style-type: none"> No information provided 	They claim they have no procurements financed with money from parents.

As can be seen from the table, there are big differences among the received information, i.e. the amount of the expenses. We can rightfully conclude that only ES Todor Angelevski has provided accurate records.

This, of course, points to the fact that the records kept of these expenses are of inadequate quality and that there is low level of awareness among the schools concerning the fact that they are accountable for these records. The argument that the parents themselves are included in the process and that this fulfills all the obligations is not in the spirit of the findings stated in the National Strategy for Prevention of Corruption and Conflict of Interest 2021-2025.

PROCUREMENTS MADE IN THE SECONDARY SCHOOLS WITH MONEY FROM PARENTS

The situation with the secondary schools is identical to the one in the elementary schools, i.e. only one secondary school – the State Music School Bitola – stated that there was no list of products and services financed with money from parents. The remaining six schools stated that procurements for services and products are conducted with money from parents.

The secondary school **Kuzman Sapkarev** only provides insurance as a service and a total of 4.200 Denars were gathered for this.

Namely, 4 secondary schools in the school year 2022/2023 provided the same type of services and they are insurance and organizing field trips. More specifically, **MHS Josip Broz Tito** provided information that the individual price for insurance was 100 Denars and a total of 660 pupils used it or a total of 66.000 Denars were gathered, whereas the individual price for field trips was 23.880 Denars or a total of 3.128 280 Denars were gathered from 131 pupils. The secondary school **Gjorgji Naumov** has no insight into the total amount of funds gathered from parents for provision of these services, but they did provide information that the individual price for insurance was 100 Denars, whereas the cost for organizing field trips was 18.900 Denars per pupil. Furthermore, the secondary school **Jane Sandanski** shared information that the individual cost per pupil for insurance was 100 Denars and 22.690 Denars were gathered for organizing field trips. There is no information regarding the total amount gathered for both services with an explanation that the parents pay the money directly to the account of the insurance agency and the tourist agency. The situation is the same regarding the services provided for the school year 2022/2023 at the secondary school **Taki Daskalo**. The insurance service was used by 622 pupils and a total of 62.200 Denars were gathered; whereas regarding the organizing of field trips 69 pupils used it and a total of 1.359.300 Denars were gathered on this account.

The biggest number of services provided with funds gathered from parents of pupils is in the medical high school **D-r Jovan Kalauzi**. During this school year the school provided 4 services among which insurance and organizing field trips (as did the majority of other secondary schools), but apart from these two services they additionally provided photographing of seniors, production of alumni memorial boards (as an institution the school had no right nor obligation to help or organize this service) and procurement of uniforms. Regarding the organizing of field trips, 3 types of field trips were organized by the school: two one-day field trips, the first Bitola – Ohrid – Bitola which cost 269 Denars and the second Bitola – Skopje – Bitola which cost 465 Denars, as well as one final field trip for third year pupils for 22.850 Denars. A total of 2.178.807 Denars were gathered from parents for organizing this service or a total of 2.462.807 Denars were gathered from the parents for the provision of all the services.

OVERVIEW OF SERVICES PROVIDED BY THE SECONDARY SCHOOLS

- * Procurement of uniforms
- * Organizing field trips for the whole generation
- * Insurance
- * Photographing (single, group, seniors, alumni memorial boards)

Regarding the above stated products and services which were provided by the schools and financed with money from the pupils' parents, we received information that the entire procurement process was conducted through the Parent Council and the funds which were gathered were not paid to the schools themselves or from the schools' accounts, i.e. the parents directly paid the money to the product or service providers.

The situation among the secondary schools is identical, i.e. they all refer to sharing information that they receive from the Parent Councils considering the fact that the procurement of services and products financed with money from the pupils' parents was conducted through the councils.

From a total of 7 secondary schools on the territory of the Municipality of Bitola, the secondary school **AHS Kuzman Sapkarev** has the smallest amount of gathered funds from parents or a total of 4.200 Denars (the funds are gathered for insurance). Whereas, **SMS Gymnasium Josip Broz Tito** has the most finances gathered from the pupils' parents or a total of 3.194.280 Denars (3.128.280 Denars for field trips for the entire generation and 66.000 Denars for insurance). Since the schools provide various services/products, the discrepancy regarding the gathered funds is logical since it correlates with the number and type of services and products received from the pupils' parents.

Expenses paid with money from parents in the secondary schools in the Municipality of Bitola

Name of the secondary school	Individual services/products and their prices	Total value of all the services in Denars
SMS Gymnasium Josip Broz Tito	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Whole generation field trip – 23.880 	3.194.280 Denars
THS Gjorgji Naumov	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Field trip– 18.900 Denars 	The school did not provide the requested information.
SMS Taki Daskalo	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Field trip– 19.700 Denars 	1.421.500
HSE Jane Sandanski	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars Whole generation field trip- 22.690 Denars 	The school did not provide the requested information.
AHS Kuzman Sapkarev	Insurance – 100 Denars	4.200 Denars
MHS D-R Jovan Kalauzi	<ul style="list-style-type: none"> Insurance – 100 Denars One-day field trip Bitola-Ohrid-Bitola – 269 Denars One-day field trip Bitola-Skopje-Bitola – 465 Denars Final field trip for third year pupils – 22.850 Denars Procurement of uniforms <ul style="list-style-type: none"> - coat - 1050 Denars - medical uniform -1300 Denars - trousers – 650 Denars - jacket -750 Denars 	2.462.807 Denars
State Music School	No services are provided by the school with funds collected from the pupils' parents.	The school did not provide the requested information.

Apart from the analysis of the total amounts of funds gathered from the pupils' parents, in this research we also analyzed the price per pupil for the services and products procured in the schools. The analysis showed that for some of the products and services there is an overlap of the individual prices for both elementary and secondary schools (in both elementary and secondary schools the price for insurance per pupil was 100 Denars). For the photographing service, i.e. the price for a single photo was 40 Denars and 50 Denars for a group photo. The difference when it comes to the photographing service is among the elementary schools regarding photographing semi-matriculation pupils, which is an additional service the price for which varies from 600 Denars to 1.000 Denars. Furthermore, procurement of uniforms as a service, according to the received answers, occurred only in 2 elementary and 1 secondary school. Here it is understandable that there would be a difference in the price per pupil which varies from 1.050 Denars to 3.750 Denars since the sets which are stated from the schools include a different number of items (sweatshirt + T-shirt or coat + medical uniform + trousers + jacket).

The field trips which were organized in the elementary and secondary schools are a service which entails the most finances paid by the pupils' parents. In this section, the same as with the school uniforms, there is a difference in the individual prices which is a result of the diverse types of field trips organized regarding the number of days, as well the location/locations of the field trips. The information received for the elementary schools states that 4 out of 12 schools organized field trips and the individual prices varied from 1.000 Denars to 5.680 Denars. 5 out of 7 secondary schools organized field trips and 4 of them organized a field trip for the entire generation, whereas the fifth school organized 3 field trips – one for the entire generation and two trips to Ohrid and Skopje. The lowest price per pupil is for organizing a field trip – a visit to Ohrid which was 269 Denars, and the highest price per pupil was 23.880 Denars for a field trip for the entire generation.

RULEBOOKS AND ACTS THAT SCHOOLS FOLLOW WHEN CONDUCTING SERVICES AND PRODUCTS

The schools conduct the field trips and select an offer in accordance with the Rulebook on conducting field trips provided by the Ministry of Education and Science (MES).

Regarding the information on the manner of conducting the procurements and adopting the internal acts that the schools adhere to, all the schools which stated that they gather money from pupils' parents to procure certain services or products through the Parent Councils emphasized that they were acting in accordance with the Statute of the school concerning the section on the Parent Councils and that they do not have specific internal acts. On the other hand, the analysis of the statutes shows that they do not contain any information on the way to conduct procurements of goods and services with money from parents.

The answers received from the elementary schools state that they act according to the Rules of Procedure of the Parent Council and that, when necessary, they form committees that decide upon the received offers. One school emphasized that when it comes to procurement, it acts in accordance with the Rulebook for small value procurements. Regarding the secondary schools, once again they act in accordance with the Statute of the school regarding the part of the Parent Council and they also act in accordance with the Rulebook on the manner of conducting field trips for pupils.

Concerning the question connected with publishing internal acts for conducting procurements of products and services financed with money from pupils' parents, we received answers that none of the schools has published internal acts on their websites. Namely, most of them stated that they do not do this because they do not have functional websites; their websites are either under construction or they do not have websites at all.

We can conclude that the risk of corruption is present when it comes to procurements with money from pupils' parents in the elementary and secondary schools since there are no clear and precise rules according to which these procedures are conducted. Namely, to provide the best value for money when it comes to procurements for the pupils it is necessary to provide transparency of the process and equal treatment of the suppliers.

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА
KOALICIONI RURAL

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Kicevo

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF KICEVO

- There are 9 active elementary and 2 secondary schools on the territory of the Municipality of Kicevo. The total number of pupils in the elementary schools is 3.253, whereas the total number of pupils in the secondary schools in the school year 2022/23 was 1.395.
- There are various products and services that the schools procure with funds from the parents: personal insurance of pupils, photographing for the alumni memorial board, group photo at the end of the school year, field trips, semi-matriculation parties and proms, as well as procurement of uniforms which as a service is noted only in one elementary school in the municipality.
- The personal insurance is a service that is provided by all the schools and the price for this service is identical, i.e. is 100 Denars per pupil. Photographing for the alumni memorial board varies from around 800 Denars to 1.300 Denars per pupil. When it comes to the field trips, the price per pupil varies from 800 Denars to 10.500 Denars, depending on the length of the field trip.
- Since the services and products which the schools procure are different, also that the number of pupils varies in each school, the total amount of funds gathered from parents of pupils also varies. Namely, the most funds gathered from parents are in the secondary municipal school Drita where for third and fourth year field trips the amount is 10.500 Denars per pupil for third year and 8.000 Denars per pupil for fourth year or a total of 2.266.122 Denars, whereas the least amount of money was gathered on the basis of insurance which costs 100 Denars per pupil.
- None of the schools have internal acts based on which they conduct their procurements. Some of the schools said they acted in accordance with the Rulebook from MES for organizing field trips and other extra-curricular activities for elementary schools which is applied only as regards field trips, but not the other procurements.
- The secondary schools also do not have internal acts according to which they conduct the procurements with funds from the parents, and one of the schools (MHS Mirko Mileski) claims that they do not gather money from parents at all, restating what is already well known that these funds do not move through the schools bank accounts, but that the parents representatives conduct the procurements themselves, they select bidders and pay for insurance, group photos or alumni memorial board photos, field trips etc.
- None of the elementary or secondary schools on the territory of the Municipality of Kicevo have an active website, even though in the Rulebook for elementary schools it is stated that the annual programs for such extra-curricular activities should also be publicly available on the schools websites.

DETAILED RESEARCH

Education is conducted on the territory of the Municipality of Kicevo in 9 elementary and 2 secondary schools with a total number of 4.648 pupils in the school year 2022/2023 and total gathered funds from pupils' parents in the amount of 4.149.082 Denars for procurements of different products and services such as photographing, insurance, organizing field trips etc.

Overview of schools, number of pupils and total costs financed with money from the pupils' parents

Name of the school (elementary and secondary)	Total number of pupils	Total value of all the services in Denars
ES Milto Gura	163	The school did not provide the requested information.
ES Kuzman Josifoski-Pitu	648	453.660 Denars
ES Naim Fraseri	58	5.800 Denars
ES Gjergj Kastrioti-Skenderbegu	87	60.900 Denars
ES D-r Vladimir Polezinoski	454	930.000 Denars
ES Hristo Uzunov	134	33.400 Denars
ES Redzo Rusit Zajazi	281	208.800 Denars
ES Faik Konica	153	14.600 Denars (not all children are insured)
ES Sande Sterjoski	1.428	124.300 Denars
MHS Mirko Mileski	837	The school did not provide the requested information.
MHS Drita	558	2.317.622 Denars

ELEMENTARY SCHOOLS

There are a total of 163 pupils in the elementary school **Milto Gura** in the village Strelci in the Municipality of Kicevo. According to the answer to the request for free access to public information, the school has no procurements funded with money from the parents and also has no internal acts for conducting procurements of products and services which are financed with money from the pupils' parents.

There are a total of 648 pupils in the elementary school **Kuzman Josifoski-Pitu**. According to the school's answer, the school procures several types of services with money from parents among which: insurance for pupils; alumni memorial board photo; group photo; semi-matriculation party and the festival Potocinja.

For the insurance service the parents collect 100 Denars each; the insurance is not mandatory for all pupils, but each parent decides. Photographing for the alumni memorial board was conducted for 89 pupils in ninth grade in the school year 2022/2023 and each pupil paid 900 Denars or for this service a total of 80.100 Denars were gathered.

For group photos as a service a total of 64.800 Denars were gathered, i.e. 100 per pupil, whereas for single photos the parents decide whether their child will take a photo or not. This service costs 50 Denars

per pupil and a total of 30.300 Denars were gathered. The pupils paid 1.300 Denars each for the semi-matriculation party or 115.700 Denars were paid for a total of 89 pupils.

The final service for which the parents gathered money was for tickets to the children's festival which was also not mandatory for all pupils, so 303 pupils went to the children's festival and they each paid 120 Denars or a total of 36.360 Denars were gathered for this. An overview of the total amount of money gathered, as well as the type of service and the price for the service per pupil is provided in Table 1.

Table 1 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the ES Kuzman Josifoski-Pitu, Kicevo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	63.200 Denars	100 Denars
Alumni memorial board/year-book photo	80.100 Denars	900 Denars
Group photo	64.800 Denars	100 Denars
Single photo	30.300 Denars	50 Denars
Semi-matriculation celebration	115.700 Denars	1300 Denars
"Potocinja" festival	36.360 Denars	120 Denars
Total	453.660 Denars	

The school has no internal acts for procurements of products and services provided with money from parents and the school's website is also not active.

There were a total of 58 pupils in **ES Naim Fraseri** in the village Jagol Dolenci, Kicevo in the school year 2022/23. Only personal insurance of pupils was funded with money from parents and the total amount gathered for this was 5.800 Denars or 100 Denars per pupil.

A total of 87 pupils attended school in **ES Gjergj Kastrioti-Skenderbegu** in the village Srbica, Kicevo in the school year 2022/2023. Insurance, photographing and field trips are listed as services which the school procured with money gathered from the pupils' parents.

For the insurance service the pupils paid 100 Denars each or a total of 8.700 Denars were gathered for this, the photographing service was also 100 Denars each, whereas the field trips cost 500 Denars per pupil or a total of 43.500 Denars (Table 2.)

Table 2 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the ES Gjergj Kastrioti – Skenderbegu

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	8.700 Denars	100 Denars
Group photo	8.700 Denars	100 Denars
Field trips	43.500 Denars	500 Denars
Total	60.900 Denars	

The school has no adopted internal acts based on which the procurements of the above listed services would be conducted, nor does it have an active website.

A total of 454 pupils attended school in elementary school **D-r Vladimir Polezinski** in the school year 2022/23. The school provided the following services with funds from the pupils' parents: work clothes/uniforms (sweatshirt and 2 T-shirts) per pupil; ninth-grade field trip; group photo; alumni memorial board photo for ninth-grade pupils and insurance for pupils.

The parents paid 1.650 Denars per pupil for the school uniforms or a total of 749.100 Denars were gathered for this service, whereas for the field trips the parents paid 800 Denars per pupil and for the ninth-grade field trip, i.e. for 53 pupils a total of 42.400 Denars were gathered. The parents paid 100 Denars for the group photo, whereas for the alumni memorial board photo 900 Denars. For insurance the parents paid 100 Denars. The total amount of funds that the parents paid in the school year 2022/23 is 930.000 Denars. (Table 3)

Table 3 – Type of service and price per service paid by the parents in the ES D-r Vladimir Polezinski

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Work clothes/uniform	749.100 Denars	1.650 Denars
Ninth-grade field trip	42.400 Denars	800 Denars
Group photo	45.400 Denars	100 Denars
Ninth-grade alumni memorial board/year-book photo	47.700 Denars	900 Denars
Insurance	45.400 Denars	100 Denars
Total	930.000 Denars	

The number of pupils who regularly attended school in the school year 2022/23 in the elementary school **Hristo Uzunov** in the village Drugovo is 134. The pupils' parents paid 100 Denars each for school insurance (which is not mandatory). The photographing of ninth-grade pupils is done by collecting offers from photo studios and then selecting the most favorable offer in the presence of all the parents and the class teachers. In the school year 2022/23 the price was 1.000 Denars per pupil for various size photos including the preparation of the alumni memorial board and the yearbook, as well as photographing during the semi-matriculation party.

No money is gathered from the pupils' parents in the elementary school **ES Redzo Rusit Zajazi** in the village Zajas, apart for a three-day field trip of ninth-grade pupils and the price for this was 5.800 Denars per pupil. A total of 281 pupils attended classes in this school during the school year 2022/23.

There were a total of 153 pupils in the elementary school **Faik Konica** in village Gresnica in the school year 2022/23 and no money was asked of parents for any service, apart from personal insurance for which the parents paid 100 Denars each, but it was stated that not all pupils were insured and that it was the parents' choice. Same as the others, this school also does not have internal acts according to which the public procurements paid with money from the parents were conducted.

A total of 1428 pupils attended school in the school year 2022/23 in the elementary school **Sande Sterjoski** in Kicevo in three languages of instruction: Macedonian, Albanian, and Turkish and the school does not gather funds from parents on any account, apart for voluntary personal pupil insurance that costs 100 Denars per pupil.

SECONDARY SCHOOLS

In the Municipality of Kicevo there are 2 secondary schools:

- MHS Mirko Mileski and
- MHS Drita where the classes are held in Albanian and Turkish languages.

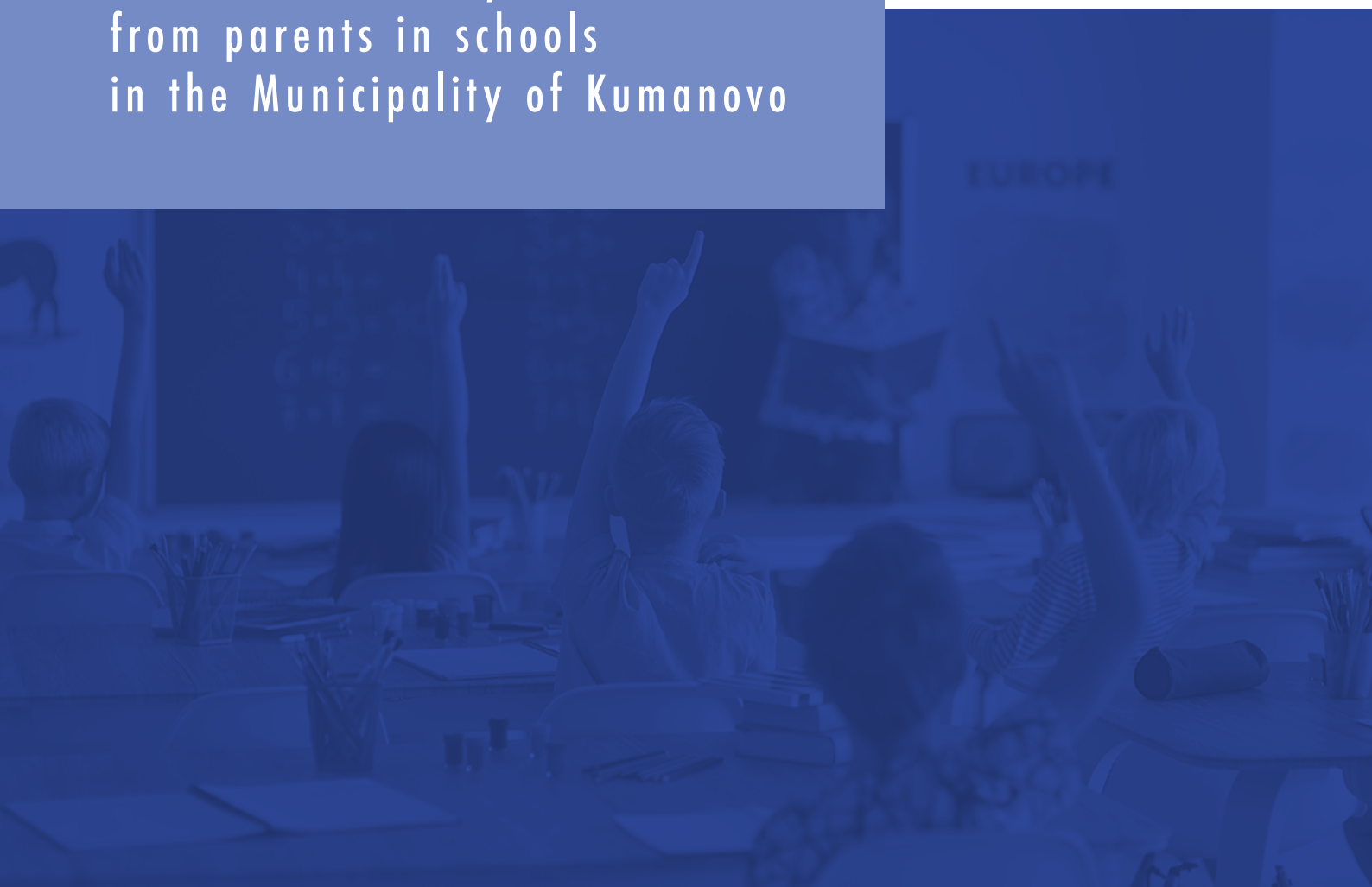
MHS Mirko Mileski had classes for a total of 837 pupils during the school year 2022/23. The school organizes a final field trip and one-day scientific field trips according to the annual program of the school and in accordance with the Rulebook for realizing field trips by MES. The pupils' parents finance these field trips. The parents pay for the final field trip directly to the bank account of the agency. Students are insured on a voluntary basis and pay to the insurance company through the class treasurer. The same goes for the photographing services, the prom party, the one-day field trips etc., so the school states that according to the state of affairs it does not gather money from parents on any account; additionally, the school's bank account is blocked.

558 pupils in total attended classes in the secondary school **Drita in Kicevo** in the school year 2022/23. The list of products and services which the school provided are the field trips and insurance. For the third and fourth year field trips a total of 2.266.122 Denars were gathered from parents and spent. The cost per third year pupil is 10.500 Denars and for a fourth year pupil is 8.000 Denars. When it comes to the school personal insurance it costs 100 Denars per pupil, and the parent/guardian chooses whether they want this service or not (Table 4). The conducted procurements of products and services financed with money from parents are carried out in accordance with the Rulebook for conducting school field trips for secondary school pupils adopted by the Ministry of Education and Science by archive number 07-9992/3 from 05.06.2014. The Rulebook is published on the website of MES and is available at the following link: <https://mon.gov.mk/stored/document/pravilnik%20ekskurzii%20sredno-nov%20final.pdf>

Table 4 – Funds gathered from parents for extra-curricular activities in the MHS Drita - Kicevo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Scientific field trips	2.266.122 Denars	Third year – 10.500 Denars Fourth year 8.000 Denars
Insurance	51.500 Denars	100 Denars
Total	2.317.622 Denars	

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Kumanovo

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF KUMANOVO

- The products and services that the schools procure with money from the parents are different in all the schools. Usually they are insurance, field trips, cinema shows, picnics, teaching in nature and photographing. MHS Pero Nakov, apart for the other services, asks the parents for money for security and for the prom party. Whereas SEME Pance Pesev financed some of its instruments, tuning and servicing of pianos, and transport of pupils.
- According to the received results we can conclude that the amount of finances also depends on the number of enrolled pupils in the schools since these services are voluntary; this means that the bigger the number of pupils, the more finances gathered from the parents. The elementary school Koco Racin has the most gathered finances from parents or a total of 112.500 Denars for insurance and 1.989.250 Denars for field trips or a total of 2.101.750 Denars. The school with the least amount of gathered finances (only for personal insurance) is the elementary school Vera Kotorka which is also the school with the least number of pupils.
- Only five of the total of seven elementary schools, among which MES Vera Kotorka in v. Klecovce, MES Bajram Sabani, MES Naim Fraseri, SEME Pance Pesev and MES Koco Racin claim that they have internal acts according to which they conducted the procurements of the products and services financed with money from the parents. Yet these acts (procedures) are not published on the schools' websites and were not submitted even though we requested them in accordance with the Law on Free Access to Public Information. Apart from a Facebook page, some schools do not have their own websites.
- Each school functions differently, i.e. they are not aligned when it comes to procurements of products and services financed with money from the parents. Both the elementary and the secondary municipal schools have different documents and there is no one official rulebook to guide all schools.
- Even though some of the schools claimed in the submitted documents that they do have internal acts and have also published them, these are nonetheless not available due to the schools' nonfunctional websites. All this leads to a decrease in the transparency of the work of the schools.

DETAILED RESEARCH

Education is conducted on the territory of the Municipality of Kumanovo in 17 municipal elementary schools and 5 municipal high schools with a total of 14.907 pupils and a total of 4.137.820 Denars gathered from parents for procurement of various products and services such as insurance, field trips, photos, picnics, cinema shows etc.

Table. 1 – Overview of schools, number of pupils and total costs
financed with money from the pupils' parents

Names of elementary and secondary schools	Total number of pupils	Total value of service in Denars
MES Bajram Sabani	1.067	365.220
MES Koco Racin	1.241	2.101.750
MES 11 October	430	785.550
MES Vuk Karadzic	85	8.100
MES Toli Zordumis	487	426.800
MES Brakja Ribar v. Tabanovce	238	63.200
MES Magdalena Antova	674	66.700
MES Vera Kotorka	65	4.600
MES Hristijan Karpos	1.087	80.300
MES Naim Fraseri	1.173	108.600
SEME Pance Pesev	215	117.000
MES Brakja Miladinovci	1.263	The requested information was not provided.
MES Krste Misirkov	1.003	The requested information was not provided.
MES Bitolski Kongres	225	The requested information was not provided.
MES Karpos v. Umin Dol	128	The requested information was not provided.
MES Jeronim De Rada	488	The requested information was not provided.
MES Cyril and Methodius	368	The requested information was not provided.
MHS Nace Bugjoni	1.885	The requested information was not provided.
MHS Gymnasium Sami Fraseri	663	10.000 (Partial information)
MHS Gymnasium Goce Delcev	824	The requested information was not provided.
RCVET Kiro Burnaz	506	The requested information was not provided.
MHS Pero Nakov	792	The requested information was not provided.
TOTAL	14.907 pupils	

ELEMENTARY SCHOOLS

There were a total of 1241 enrolled pupils in **MES Koco Racin** in the school year 2022/2023. According to the school's response, they procured several types of services with money from the parents: insurance for pupils, field trips and picnics. For insurance the parents gathered 100 Denars per pupil bearing in mind that this service is voluntary. A total of 112.500 Denars were gathered for insurance in the school year 2022/2023. 300 Denars per pupil were gathered for one-day picnics, whereas a total of 1.932.150 Denars were gathered for the field trips. An overview of the total amount of gathered funds, as well as the type of service and the price of the service per pupil is given in Table 2.

Table. 2 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the MES Koco Racin Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil insurance	100	112.500
One-day field trips	300	64.100
Third-grade one-day field trip	1.449	192.962
Fifth-grade one-day field trip	5.399	615.486
Sixth-grade one-day field trip	3.660	344.040
Ninth-grade one-day field trip	5.599	772.662
Total amount:		2.101.750

The school conducted the procurements according to adopted internal acts and documents such as:

- Rulebook on the manner of conducting field trips and other free activities for pupils
- Procedures and activities the school uses for providing care and protection of pupils
- Decision of the Parent Council

During the period 2022/2023 the internal acts were published and currently they are all being updated. A total of 1263 pupils were enrolled in **MES Brakja Miladinovci** during the school year 2022/2023. According to the school's answer, they have procured several types of services with money from the parents: insurance, field trips and photographing. Insurance costs 100 Denars per pupil and is voluntary. The whole procedures for insurance, field trips and photographing are conducted through the Parent Council and the parents themselves pay the money to the selected companies. The field trips are realized according to the rulebooks by MES and in accordance with the Law on Elementary Education. There are no internal acts in the school for the procurement of products and services financed with money from the parents.

MES Vuk Karadzic had a total of 85 enrolled pupils in the school year 2022/2023. Only personal insurance is funded with money gathered by the school and this costs 100 Denars per pupil. The total amount gathered for this service is 8.100 Denars. MES Vuk Karadzic is the only school which has a collective insurance of pupils which is conducted based on an internal act which it published on their website on 04.11.2022.

MES Magdalena Antova had a total of 674 enrolled pupils in the school year 2022/2023. According to the school's response, it gathers money from parents for personal insurance or 100 Denars per pupil and it has gathered a total of 66.700 Denars. The school also gathers money from parents for field trips, but they have not stated the sum they have gathered for this service in the school year 2022/2023. They realize field trips based on the Rulebook for conducting field trips, picnics, and other extra-curricular activities for pupils in elementary schools adopted by MES, no. 12-13487/1 from 19.11.2019. The payment is done directly from the parents to the tourist agency, according to the selected offer. For insurance the school forms a school committee in which representatives from the parents participate and the best offer is selected. The school does not publish their internal acts, but the parents get informed through the Parent Council and through the parent meetings and thus everyone gets informed about the field trips and insurance of the pupils.

MES Hristijan Karpos had a total of 1087 pupils enrolled in the school year 2022/2023. According to the school's response, they procured several types of services with money from the parents: insurance for pupils, field trips and photographing. For insurance of pupils they gathered a total of 80.300 Denars which the parents directly paid to the insurance company. Also, the parents directly pay the tourist agency for conducting the field trips. The pupils also paid the photographing agency for their services. The school has contracts, minutes, and other acts for the conducted procurements of products and services, but it does not publish them on their website.

During the school year 2022/23 **MES 11 October** had a total of 430 enrolled pupils. The school procures several services with money from parents: insurance for pupils, field trips, photographing and a ninth-grade year-book. A detailed overview of the gathered finances, as well as the type of service and the price for the service per pupil is provided in Table 3.

Table. 3 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the MES 11 October Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil insurance	100	39.800
Ninth-grade photographing and yearbook	800	33.600
Fifth-grade field trip	5.500	82.000
Sixth-grade field trip	3.700	103.550
Ninth-grade field trip	5.900	230.200
Total amount:		489.150

The school discusses and decides regarding insurance at the Parent Council and this service is provided through an internal procurement with a closed procedure in the presence of representatives of the Parent Council after which the school has no responsibility to publish on their website. Also, the field trips are decided upon a positive opinion of the Parent Council. For photographing and ninth-grade yearbook, representatives of parents from each ninth-grade class decide after an internal delivery of offers in the school.

There were a total of 1067 enrolled pupils in **MES Bajram Sabani** in the school year 2022/2023. Following are the products and services financed with money from the parents: insurance of pupils, field trips and photographing services. A detailed overview of the gathered funds, the type of service and the price of the service per pupil is presented in Table 4.

Table. 4 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the MES Bajram Sabani Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil insurance	100	62.500
Field trips	3.100	238.700
Photographing services	60	64.020
Total amount:		365.220

The school responded that the conducted procurements of products and services financed with money from parents are carried out based on the adopted internal acts with an open call, tender documentation and public procurement committee. Also, they answered that the school's website is currently not working. However, internal acts and appropriate documents were not submitted in support of this claim.

MES Krste Misirkov had a total of 1003 enrolled pupils in the school year 2022/2023. Following are the products and services financed by parents for the school year 2022/2023: teaching in nature for fifth grade, ninth-grade field trip and insurance of pupils. A detailed overview of the gathered funds, the type of service and the price of the service per pupil is presented in Table 5.

Table. 5 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the MES Krste Misirkov Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Teaching in nature for fifth grade	5.600	476.000
Ninth-grade field trip	5.600	616.000
Pupil insurance	100	90.700
Total amount:		1.182.700

The school said that the conducted procurements were carried out based on the positive opinions of the Parent Council and that they are published only on the school's notice board.

MES Toli Zordumis had a total of 487 enrolled pupils in the school year from which:

- 134 pupils attended classes in ES Toli Zordumis in Macedonian language and 304 pupils attended classes in Albanian language;
- 49 pupils enrolled in RS Toli Zordumis in v. Rezanovce and attended classes in Macedonian language.

Following is the list of products and services financed by parents: insurance of pupils, photographing, cinema shows, field trips, picnics, and teaching in nature. A detailed overview of the gathered funds, the type of service and the price of the service per pupil is presented in Table 6.

Table. 6 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in the MES Toli Zordumis Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil insurance	100	31.100
Photographing	120	21.600
Cinema shows	150	25.500
Field trips	6.300	151.200
Teaching in nature	6.800	122.400
Picnics	250	75.000
Total amount		426.800

The school emphasized that the stated costs are not for all the pupils and that this depends on the grade they are at. For example, only ninth-grade pupils go to field trips; teaching in nature is only for fifth-grade pupils; picnics are intended only for third-grade pupils.

The school itself has not adopted internal acts for conducting procurements, apart from the Rulebook for the manner of conducting field trips for pupils encompassed in the annual program for the operation of the school prepared by MES. They do not have anything published on their website.

MES Bitolski Kongres had a total of 225 pupils enrolled in the school year 2022/2023. The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents and have not conducted such procurements, hence they do not even have internal acts.

MES Karpos v. Umin Dol had a total of 128 pupils enrolled in the school year 2022/2023. The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents.

MES Vera Kotorka v. Klecovce in Kumanovo had a total of 65 pupils enrolled in the school year 2022/2023. The only service which the pupils use and which is financed with money from parents is the insurance. It costs 100 Denars per pupil and in the school year 2022/2023 a total of 4.600 Denars were gathered for insurance. The conducted procurements of products and services financed with money from parents were carried out based on legal acts, an annual program and surveys among parents. The legal acts are published on the school's website.

MES Jeronim De Rada had a total of 488 pupils enrolled in the school year 2022/2023. The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents.

MES Cyril and Methodius v. Romanovce in Kumanovo had a total of 368 pupils enrolled in the school year 2022/2023. Pupils from the regional school in v. Agino Selo are included in this number from which 168 are female and 200 are male pupils. 117 pupils attended classes in Macedonian language (this includes pupils from the regional school in v. Agino Selo) and 251 pupils attended classes in Albanian language. The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents.

MES Brakja Ribar v. Tabanovce in Kumanovo had a total of 238 pupils enrolled in the school year 2022/2023. Following is the list of products and services financed with money gathered from pupils' parents in the school year 2022/2023: field trips, insurance of pupils and photographing. A detailed overview of the gathered funds, the type of service and the price of the service per pupil is presented in Table 7.

Table. 7 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the MES Brakja Ribar Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil insurance	100	12.700
Field trips	350	40.000
Photographing services	50	10.500
Total amount:		63.200

The school has no prepared internal acts for the conducted procurements of products and services financed with money from parents.

MES Naim Fraseri had a total of 1173 pupils in the school year 2022/23 divided in 55 classes. The following products and services were financed with money gathered from pupils' parents in the school: insurance of pupils, photographing and field trips. A detailed overview of the gathered funds, the type of service and the price of the service per pupil is presented in Table 8.

Table. 8 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the MES Naim Fraseri Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil insurance	100	50.000
Field trips	The information was not provided.	The information was not provided.
Photographing services	60	58.600
Total amount		108.600

The number of enrolled pupils in SEME Pance Pesev in the school year 2022/23 was 215. The following products and services were financed with money gathered from parents of pupils in the school: thomann xylophone, Mapex Tornado Studio, tuning and servicing pianos and transporting pupils from Kumanovo to Skopje and back. A detailed overview of the total amount of finances for the above stated list is presented in Table 9.

Table. 9 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the SEME Pance Pesev Kumanovo

Type of service/product	Total value in Denars
Music instrument Thomann THTX 3.0 Ксилофон	24.800
Music instrument Marex TND044TC Tornado studio	43.200
Piano tuning and servicing	45.000
Transportation of pupils	4.000
Total amount	117.000

The school stated that all the costs or procurements conducted with the above-mentioned finances are intended for the pupils and from the relevant school documents they submitted a School Board Decision no.02-56/1 from 28.02.2023. The Decision is published on the school's website.

SECONDARY SCHOOLS

MHS Gymnasium Goce Delcev Kumanovo had a total of 824 pupils enrolled in the school year 2022/2023. The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents. Hence, they have no internal acts.

MHS Gymnasium Sami Fraseri had a total of 663 pupils enrolled in the school year 2022/2023. Regarding the list of products and services financed with money from the pupils' parents, the only such service is the field trips and for this service they gather no more than 10.000 Denars. The school has no internal acts.

MHS Pero Nakov had a total of 792 pupils enrolled in the school year 2022/2023 of which 505 attended classes taught in Macedonian language and 287 attended classes in Albanian language. Following is the list of products and services financed with money gathered from parents for: security of pupils, insurance for pupils, final field trip for third year pupils, photographing for seniors and prom party.

A detailed overview of the total amount of finances from the above stated list is presented in Table 10.

Table. 10 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in the MHS Pero Nakov Kumanovo

Type of service/product	Value per pupil in Denars	Total value in Denars
Pupil security		29.000 (monthly invoice with VAT)
Pupil insurance (voluntary)	100	The requested information was not provided.
Final field trip (voluntary)	22.500	The requested information was not provided.
Photographing for seniors	1.100	The requested information was not provided
-Macedonian classes	1.200	
-Albanian classes		

MHS Nace Bugjoni had a total of 1885 pupils enrolled in the school year 2022/2023 of which 848 attended classes taught in Macedonian language and 1037 attended classes in Albanian language. The pupils were divided in 73 classes (35 classes in Macedonian language and 38 classes in Albanian language). The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents which means that they have no internal acts.

RCVET Kiro Burnaz had a total of 506 pupils enrolled in the school year 2022/2023 of which 411 attended classes taught in Macedonian language and 95 attended classes in Albanian language. The school claims that they have not procured products and services financed with money from parents and they also have no internal acts.

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Negotino

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF NEGOTINO

- The services that all schools in Negotino procure with funds from the parents are almost identical: individual insurance for pupils, one-day or two-day field trips, group photos and photographing for alumni memorial boards for the semi-matriculation pupils.
- The personal insurance for pupils service has the same price and is 100 Denars per pupil in every school. The same applies for photographing. The price for the group photo is 70 Denars per pupil, and the production of the alumni memorial board for the semi-matriculation is 730 Denars.
- The amount of finances which the pupils' parents paid varies from 600 to 800 Denars for one-day field trips to 2.800 Denars to 3.300 Denars for two-day field trips.
- The schools in the Municipality of Negotino have internal acts/rulebooks which determine the jurisdictions of the Parent Council, but they do not specify the procedures for conducting procurements.
- The rules for the field trips are conducted according to the Rulebook by MES regarding the manner of conducting field trips, picnics, and other extra-curricular activities for pupils in elementary schools.
- The annual programs and the operation rulebooks are published on the websites of the schools in the Municipality of Negotino.
- No schools published open calls on their websites for collecting offers for services pupils use and are financed with parents' money.

DETAILED RESEARCH

The research in the Municipality of Negotino was conducted in 3 elementary schools, two of which have regional schools in the rural part of the municipality.

MES STRASO PINDZUR

The total number of pupils in the **MES Straso Pindzur** in the school year 2022/23 was 663 pupils in the central school and 216 pupils in the regional school. The school submitted the information for both schools as aggregate data.

Type of service and value in MES Straso Pindzur

Type of service/product	Total value in Denars
Insurance	71.500
Photographing	62.400
Two-day field trip	214.500
One-day field trip	63.700

The total amount of finances for insurance is 71.500 Denars. A total of 715 pupils were insured during the school year 2022/23. The individual price is 100 Denars per pupil.

62.400 Denars refer to photographing of the semi-matriculation pupils or 730 Denars per pupil, whereas the group photo for the other pupils is 70 Denars per pupil.

In the school year 2022/23 the school organized two-day and one-day field trips. The one-day field trips were for the sixth-grade pupils and they included transportation on the route Negotino-Krusevo-Bitola-Prilep, the cost was 800 Denars per pupil and a total of 83 pupils went. The two-day field trip was for the ninth grade. The single price was 3.300 Denars and 33 ninth-graders went.

The school explained that they simply help in the realization of the conducting of the services without interfering in the decisions made by the Parent Council:

- The school helps in providing offers for the requested services and delivers them to the Parent Council without interfering in the decision making, gathering of finances and realizing the requested activities.
- The school exclusively implements all the procedures and activities according to the Rulebook of the Parent Council.
- The procedures before and after the realizing of the field trips are conducted in accordance with the Rulebook for organising field trips by MES and in accordance with the LEE, not interfering with the financial part.

MEMS VLADIMIR ARSOVSKI

In the school year 2022/23 **MEMS Vladimir Arsovski** had 168 pupils. Due to its specificity, the school obliges the pupils' parents to pay only for the tuning of the instruments, 1,800 Denars per year. The finances have been accumulating on the bank account of the school for the past 20 years and they will be used to construct a new school building. The school claims that it does not conduct field trips, does not organize photographing of pupils and has no obligation to insure the pupils.

MES GOCE DELCEV - RS v. DOLNI DISAN

The regional school Dolni Disan had 90 pupils attending classes in the school year 2022/23.

Type of service and value in RS v. Dolni Disan

Type of service/product	Total amount in Denars
Insurance	8.600,00
Photographing	14.800,00
One-day and two-day field trips	63.800,00

The insurance of the pupils in Dolni Disan cost 100 Denars per pupil.

The price per photo for all pupils is 70 Denars, except for the semi-matriculation pupils for whom the set of services costs 730 Denars per pupil.

According to the Rulebook for field trips by the Ministry of Education and Science, there were two types of conducted field trips: one-day field trip for third-grade pupils that cost 600 Denars per pupil, two-day field trip for sixth-grade pupils that cost 2.800 Denars per pupil and two-day field trip for ninth-grade pupils that cost 2.950 Denars.

The selection of the best offer is exclusively done with the decision of the Parent Council that decide during a Parent Council meeting.

MES GOCE DELCEV NEGOTINO

The individual prices for all the services are identical for MES Goce Delcev Dolni Disan. The school responded that they had 720 pupils, but this number includes all the regional schools that are a part of it. According to this, this data is incorrect.

Type of service and value in MES Goce Delcev Dolni Disan

Type of service/product	Total amount in Denars
Insurance	The information was not provided.
Photographing	The information was not provided.
One-day and two-day field trips	The information was not provided.

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Strumica

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF STRUMICA

- The schools in Strumica use finances from the parents for various purposes, including insurance, photographing, field trips, procurement of school uniforms and other activities.
- The prices for insurance are standardized, whereas the costs for the other services significantly vary among schools, depending on the type of activities and decisions of the schools or the parent councils.
- There is a difference in the total amount of accumulated funds from parent among the schools which reflects the different number of pupils and the variety of offered services and activities.
- Only a few schools have formalized procedures or internal rules for organizing activities financed with funds from the parents, which highlights the need to improve the regulation framework and the practices.
- The lack of active schools' websites hinders the access to information regarding extra-curricular activities financed with money from parents which decreases the level of transparency and accountability.

These findings show the need for improving the transparency and the accountability of the transparency, standardizing of the procedures and the inclusion of parents in the decision-making processes regarding the use of their finances.

DETAILED RESEARCH

Education in the Municipality of Strumica is conducted in 9 elementary and 3 secondary schools with a total number of pupils 7.928 in the school year 2022/2023. Although most schools timely delivered the responses to the sent requests for free access to public information, the requested information itself was not provided.

Overview of schools, number of pupils and total costs financed with money from the pupils' parents

Name of the school (elementary and secondary)	Total number of pupils	Total value of all the services in Denars
MES Sando Masev	1245	The requested information was not provided.
MES Vidoe Podgorec	844	The requested information was not provided.
MES Nikola Vapcarov	935	49.680
MES Marsal Tito	761	20.000 (partial data)
MES Marsal Tito v. Murtino	446	The requested information was not provided.
MES Goce Delcev v. Veljusa	219	The requested information was not provided.
MES Dame Gruev v. Kuklis	497	The requested information was not provided.
MES Geras Cunev v. Prosenikovo	239	20.900
MES Cyril and Methodius v. Dabilje	157	211.450
MHS Jane Sandanski	817	The requested information was not provided.
MHS Nikola Karev	1063	103.500 (partial data)
VETHS Dimitar Vlahov	705	2.445.000

ELEMENTARY SCHOOLS

The elementary school **Sando Masev Strumica** submitted the requested information in a timely and accountable manner. According to the submitted information, the total number of pupils in ES Sando Masev Strumica in the school year 2022/23 was 1245 of which 645 male and 600 female pupils. The list of products and services financed with money from the pupils' parents in the school year 2022/23 includes field trips, photos for the alumni memorial board, semi-matriculation party and insurance.

Expenses per pupil for individual products and services financed with money from parents:

- Ethird-grade field trip – 990 Denars
- Fifth-grade field trip – 6.990 Denars
- Sixth-grade field trip – 3.990 Denars
- Ninth-grade field trip – 5.990 Denars
- Alumni memorial board for semi-matriculation, ninth grade – 1.200 Denars
- Semi-matriculation party for ninth grade – 1.000 Denars
- Insurance for first to ninth-grade pupils – 100 Denars

The insurance and the field trips are voluntary and not all pupils use these services. We were not provided with the total amount of gathered finances by the school.

ES Sando Masev stated that they have not conducted public procurements for food and security since this is not provided as a service and for the other services they have public procurements. All other procurements are regulated with the school's Statute and the school's annual program. All the acts are published on the website.

In the school year 2022/23 **MES Marsal Tito** enrolled 761 pupils. The only service that the pupils' parents paid for is insurance of the pupils. The individual price for insurance per pupil is 100 Denars, the insurance of pupils is optional, and the majority of parents do not insure their children. However, the previous year 200 pupils were insured and a total of 20.000 Denars were gathered. Regarding the question of whether the conducted procurements of products and services financed with money from the parents were conducted based on adopted internal acts, no such procurements exist thus there are no internal acts and they have not been published on the school's website.

According to the submitted response, the number of pupils in **MES Nikola Vapcarov Strumica** in the school year 2022/2023 was 935 pupils. Following is the list of products and services financed by the parents: insurance of pupils and school uniforms. The insurance cost a total of 49.680 Denars, whereas the school uniforms amount to a total of 286.550 Denars. Insurance per pupil is 90 Denars and the school uniforms depend on what each pupil ordered (it is difficult to state the amount per pupil since there is a T-shirt, a shirt, a sweat shirt and it depends on what was ordered; all the products have different prices). All conducted procurements were carried out by the school on behalf of the parents with a decision of the Parent Council. These data have not been published on the website.

MES Vidoe Podgorec answered that the number of pupils from first to ninth-grade in the school year 2022/2023 was a total of 844 pupils. In the school year 2022/2023, the following services were procured from money gathered from pupils' parents: insurance of pupils, photographing of pupils, procurement of school uniforms and organizing field trips.

The following amounts have been paid for the above-mentioned services with money from the pupils' parents:

- 100 Denars per pupil for insurance of pupils
- 1.400 Denars per pupil for photographing ninth-grade pupils

For school uniforms:

- Sweatshirt - 1000 Denars
- Long sleeve shirt - 550 Denars
- Short sleeve shirt - 400 Denars

For field trips:

- One-day field trip with third-grade pupils - 1.200 Denars
- Two-day field trip with sixth-grade pupils - 3.600 Denars
- Three-day field trip with ninth-grade pupils - 4.900 Denars
- For teaching in nature for fifth-grade pupils - 7.500 Denars

All prices are per pupil, with a remark that some of the parents paid the money directly to the tourist agency and some to the school on account 787. Information on the total amount of money gathered by the school was not submitted.

The conducted procurements of services with funds from the pupils' parents were carried out in accordance with the conducted procedures according to the positive legal regulations and have been published on the school's website.

In the school year 2022-23, **MES Dame Gruev v. Kuklis** had a total of 497 pupils. The school did not provide the requested information.

In the school year 2022/23, **MES Cyril and Methodius v. Dabilje** had a total number of 157 pupils. The list of products and services financed with money from the parents includes insurance of pupils, field trips and photographing services.

The total amount of parents' money spent for insurance of pupils is 15.500 Denars, for ninth-grade field trips 72.350 Denars; for sixth grade 70.200 Denars; for third-grade 32.400 Denars, whereas for photographing a total of 21.000 Denars.

The cost for insurance per pupil is 100 Denars; 1.400 Denars per pupil for the alumni memorial board photo; 4.990 Denars per pupil for ninth-grade field trip for 14 pupils and 2.495 Denars for one social case, 3.600 Denars per pupil for sixth-grade field trip for 19 pupils and 1.800 Denars for one social case, 1.200 Denars per pupil for third-grade field trip for 27 pupils.

The conducted procurements were carried out on the basis of decisions, and they were provided in addition to the response. The school's website is not functional thus these data are not published.

According to the submitted answer, **MES Marsal Tito v. Murtino** stated that the number of pupils in the school during the school year 2022-23 was 446.

List of products financed with money from the parents: photographing services, insurance of pupils, field trips and school uniforms.

- Photographing for ninth grade – 1.450 Denars per pupil
- Photographing for end of year 2022-23 - 100 Denars per pupil
- Insurance per pupil for the school year 2022-23 - 100 Denars per pupil

Field trips:

- Third-grade one-day field trip – 1.200 Denars per pupil
- Sixth-grade two-day field trip – 3.600 Denars per pupil
- Ninth-grade three-day field trip – 4.990 Denars per pupil
- Fifth-grade teaching in nature – 7.500 Denars per pupil
- School uniforms – 1.950 Denars per pupil

We were not provided with the total amount of money gathered by the school. According to the conducted procurements of products and services financed with money from parents, they are carried out in accordance with the Rulebook for conducting field trips and in accordance with the system of the Bureau for Public Procurement and are not published on the school's website.

MES Geras Cunev v. Prosenikovo submitted the requested information. The number of pupils in MES Geras Cunev – Prosenikovo in the school year 2022/2023 was 239. Only insurance of pupils is financed with money from the parents and this service is voluntary. In the previous school year 2022/2023, a total of 209 pupils were insured which makes the total amount of finances spent 20.900 Denars. Individually every pupil paid 100 Denars annually for insurance. During the held parent meetings at the beginning of the school year, the parents were informed about the price for the insurance and decided whether they will accept their children to be insured or not. This information is not published.

In the school year 2022/2023, 219 pupils attended classes in **MES Goce Delcev v. Veljusa**. The school did not provide the other information from the request for free access to public information.

SECONDARY SCHOOLS

There are 3 secondary schools in the Municipality of Strumica:

The gymnasium **MHS Jane Sandanski** in the response to our request informed our organization that MHS Jane Sandanski enrolled 817 regular pupils and 17 part-time pupils at the beginning of the school year 2022/23, and 29 pupils enrolled in the course of the school year. Regarding the second question about the list of services which were financed with money from the pupils' parents during the school year 2022/23, MHS Jane Sandanski stated that the school does not gather finances from parents, yet the parents pay for photographing services, field trips and prom party.

MHS Jane Sandanski did not provide the requested information explaining that the school does not gather finances from parents of pupils. Whereas regarding the cost per pupil for individual products and services financed with money from parents (food, security, insurance, field trips, photographing services etc.), the school conducts only procurements for photographing services and for scientific recreational field trips for third-grade pupils and the parents directly pay the service providers and not the school's bank account. During the school year 2022/23 the parents of the pupils paid 1.350,00 Denars per pupil each for photographing services to Photo Violeta Strumica. For field trips the parents paid 20.999 Denars per pupil each to TA Atlantis Strumica. Regarding the organizing of the prom night party, the pupils themselves book a restaurant and the school has no data on the costs for this. We were not provided with the total amount of money gathered by the school.

Regarding the question whether the conducted procurements of products and services financed with money from parents are carried out based on adopted internal acts, the schools stated that the procedure for field trips is conducted in accordance with the Rulebook on the manner of conducting school field trips for pupils in secondary schools no. 07-9992/3 from 05.06.2014 adopted by MES. Regarding the procedure for selecting the most favorable photographing offers, the school abides by the guidelines from the BPP which state that the procurements provided by pupils are not public procurements and the school only forms a committee to collect and view offers and select the most favorable offer; the payment is done directly to the account of the selected bidder. Because of this the school does not publish such information on its website.

According to the timely delivered data and contracts by **MHS Nikola Karev Strumica** we received information that in 2022/2023 a total of 1063 pupils enrolled in the school. Whereas the only service for which the parents pay in this school is insurance of pupils. The total amount of money gathered for insurance of pupils is 103.500 Denars. The individual price for insurance per pupil is 100 Denars. Regarding the question about the conducted procurements of products and services financed with money from the parents and carried out based on adopted internal acts, there are no such procurements thus there are no internal acts nor have they been shared on the school's website.

In the school year 2022/23, **VETHS Dimitar Vlahov** enrolled 705 pupils. Regarding the question about the number of services financed with money from parents, the services are: third-grade field trip, alumni memorial board and prom night. The third-grade field trip cost a total of 1.940.400 Denars or 18.480 Denars per pupil, the alumni memorial board cost 237.600 Denars or 1.350 per pupil, and the prom night cost 1.500 per pupil or a total of 267.000 Denars. Regarding the question whether the conducted procurements of products and services financed with money from the parents are carried out based on adopted internal acts, they were provided with the school's response but are not published on the school's website.

MULTIKULTURA

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Tetovo

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF TETOVO

- There are various products and services which the schools procure with funds from the parents: personal insurance of pupils, photographing for the alumni memorial board, group photo at the end of school year, field trips and school uniforms.
- Personal insurance is a service that all schools procure and the price for it is identical or 100 Denars per pupil.
- Group photos at the end of school year vary from 50 to 80 Denars.
- The price of field trips per pupil depends on the length of the routes.
- Since the services and products that the schools procure are different, as is the number of pupils in each school, the total amount of finances gathered from pupils' parents is also different. Namely, the most finances gathered from parents are in MEHS 8 September for third year field trips or 17.900 Denars per pupil (Macedonian classes) and MVETHS Gjoce Stojcevski where the total amount of finances gathered for third and fourth year pupils is around 13.000 Denars. The least amount of money gathered from parents in the schools is for insurance which costs 100 Denars per pupil.
- According to the provided data from the secondary schools, they do not have internal acts and concerning the field trips they refer to the Rulebook for organizing field trips. SSS RVETC Mosa Pijade does not gather funds from parents.
- From a total of 18 schools on the territory of the Municipality of Tetovo only two (Gymnasium MHS 7 Marsi and MEHS 8 September) provided all the requested information.
- From the data received from the elementary schools, they claim that the procurements are realized through internal acts which are not published on the schools' websites. All procurements in MES Cyril and Methodius for any type of services are covered with an internal act issued by the Parent Council.

DETAILED RESEARCH

The education on the territory of the Municipality of Tetovo is carried out in 12 elementary and 6 secondary schools.

Overview of schools, number of pupils and total costs financed
with money from the pupils' parents

Name of the school (elementary and secondary)	Total number of pupils	Total value of all the services in Denars
MES Istikbal	1050	670
ES Besa	26	0
ES Goce Delcev	606	0
MES Bratstvo Migjeni	1734	100
MES Andrej Saveski Kijkjis	265	0
MES Cyril and Methodius	1037	300
MES Recep Voka	236	1.580
SMS Todor Skalovski – Tetoec	The requested information was not provided.	
MES Rilindja	The requested information was not provided.	
MES Perparimi	The requested information was not provided.	
MES Naim Fraseri	The requested information was not provided.	
MES Lirija	The requested information was not provided.	
MES Gjergj Kastriot Skenderbegu	The requested information was not provided.	
MHS Gymnasium Kiril Pejcinovik	The requested information was not provided.	
MHS 7 Marsi	522	9.900
MHS Nikola Stejn	2121	1.500
MVETHS Gjoce Stojcevski	592	3.000-13.000
MEHS 8 September	1176	10.700-17.900

SMS Todor Skalovski – Tetoec, MES Rilindja, MES Perparimi, MES Naim Fraseri, MES Lirija, MES Gjergj Kastriot Skenderbegu and MHS Gymnasium Kiril Pejcinovik did not provide the requested information regarding the funds gathered from pupils' parents.

ELEMENTARY SCHOOLS

A total of 1050 pupils study at elementary school **MES Istikbal** in Tetovo. According to the responses received to the request for free access to public information, the school gathers money from parents for: insurance of pupils, field trips and group photos.

Table. 1 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in ES Istikbal, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	The requested information was not provided.	100 Denars
Field trip	The requested information was not provided.	300-500 Denars
Group photo	The requested information was not provided.	70 Denars

According to the response received from the school, the services financed with money from the parents were carried out with internal acts. Although the website is active, the internal acts are not published there.

26 pupils study at elementary school **Besa**. According to the response received from the school, the products and services financed with money from parents are insurance and field trips. The money for these two services are realized through the class teachers. The school did not provide information on the total amount of money per pupil for these services, nor did it provide information regarding whether they have internal acts for conducting these services.

606 pupils study at elementary school **Goce Delcev**. According to the response received from the school, there are no products and services procured with money from the parents.

The total number of pupils in the school year 2022/23 at elementary school **Bratstvo Migjeni** was 1734.

Money is gathered from parents only for insurance and this service is voluntary.

The conducted procurements of products and services financed with money from the parents were carried out based on adopted internal acts, yet they are not published on the school's website.

Table. 2 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in MES Bratstvo Migjeni, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	67.500 Denars	100 Denars

There are 265 pupils studying at elementary school **Andrej Saveski Kijkjis**.

According to the response received from the school, there are no products and services which the school finances with money from the parents because the school does not gather money from the pupils' parents.

1037 pupils study at elementary school **Cyril and Methodius**.

The services financed with money from the pupils' parents are: insurance, transportation for field trips and group photos.

The school did not provide information on the total number of students who used these services.

They claim that every procurement for every service is supported with a document issued by the Parent Council.

Table. 3 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in MES Cyril and Methodius, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	The requested information was not provided.	100 Denars
Field trip transportation	The requested information was not provided.	150 Denars
Photographing	The requested information was not provided.	50 Denars

236 pupils study at elementary school **Recep Voka**.

Money is gathered from parents for the following services: insurance, field trips, photographing for pupils from first to ninth-grade and alumni memorial board photos for ninth-grade pupils.

100 Denars per pupil is gathered for the insurance service and a total of 225 pupils were insured.

Table. 4 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in MES Redzep Voka, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	22.500 Denars	100 Denars
Field trip	64.240 Denars	880 Denars
Group photo		80 Denars
Alumni memorial board photo	28.400 Denars	600 Denars

The school has not provided information on internal acts, only information that the field trips are realized based on the Rulebook for realizing pupil field trips by the Ministry of Education and Science.

SECONDARY SCHOOLS

In the Municipality of Tetovo the pupils study at the following secondary schools:

- MHS Gymnasium Kiril Pejcinovik
- MHS Gymnasium 7 Marsi
- MHS Nikola Stejn
- MEHS 8 September
- SSS RVETC Mosa Pijade
- MVETHS Gjoce Stojcevski
- SMS Todor Skalovski – Tetoec

MHS Gymnasium Kiril Pejcinovik and **SMS Todor Skalovski – Tetoec** did not provide information about the products and services financed with money from the pupils' parents.

There are a total of 522 pupils studying at **MHS 7 Marsi**. According to the response received to the request for free access to public information, the services planned to be realized with funds gathered from pupils' parents are field trips, insurance and group photos of pupils.

During the school year 2022/23, **MHS 7 Marsi** realized a final field trip to Albania where 105 pupils participated and the price per pupil was 9.840,00 Denars. As in the other schools, the field trips in this school are realized based on the Rulebook for organizing field trips.

For the insurance which is voluntary, 100 Denars per pupil were gathered by the class teachers.

The parents were informed of all the services realized with their money through the class teachers.

According to the response to the request for free access to public information, this information is not published due to current technical problems with the school's website.

Table. 5 – Funds gathered from parents for extra-curricular activities
in MHS Gymnasium 7 Marsi, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Field trip to Albania	1.033.200 Denars	9.840 Denars
Insurance	51.500 Denars	100 Denars
Total amount	1.084.700 Denars	

A total of 2121 pupils attended classes at **MHS Nikola Stejn** in the school year 2022/23. According to the response to the request for free access to public information, the products and services financed with money from the pupils' parents are insurance, field trips, prom night, photographing and school uniforms.

Wearing a school uniform is stipulated by the house rules of **MHS Nikola Stejn** and the Student Code of Conduct.

Two field trips, each per 600 Denars, which are conducted in accordance with the Rulebook on organizing field trips adopted by MES and in accordance with the Annual program for conducting field trips approved by the BDE and a Board of Directors, were realized with money gathered from the pupils' parents.

According to the response to the request for free access to public information, the internal acts are not published on the school's website, but the parents are informed and give their consent regarding all the products and services at the Parent Council meetings.

Table. 6 – Funds gathered from parents for extra-curricular activities in MHS Nikola Stejn, Tetovo

Вид на услуга/производ	Вкупна вредност во денари	Вредност по ученик во денари
Insurance	The requested information was not provided.	100 Denars
Two field trips	The requested information was not provided.	1200 Denars
First year school uniform	The requested information was not provided.	600 Denars
School uniform for practice	The requested information was not provided.	600 Denars
Photographing		50 Denars

In the school year 2022/23, the total number of pupils at **MVETHS Gjoce Stojcevski** was 592.

During the school year 2022/2023, the pupils' parents financed the following services: insurance of pupils, realizing one-day field trips for first, second, third and fourth year pupils on the routes Tetovo-Ohrid-Struga-Tetovo and Tetovo-Popova Sapka-Tetovo, a five-day field trip to Albania for third year pupils, class photos and photographing seniors, and organizing prom nights.

The total amount of finances per pupil is around 3.000 Denars, and for the third and fourth year pupils around 13.000 Denars.

The public procurements in this school are realized through publishing open calls for collecting offers. The open calls for collecting offers are published in at least two daily newspapers

Table. 7 – Funds gathered from parents for extra-curricular activities in MVETHS Gjoce Stojcevski, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	The requested information was not provided.	100 Denars
Field trip Tetovo-Ohrid-Struga-Tetovo	The requested information was not provided.	700 Denars
Field trip Tetovo-Popova Sapka-Tetovo	The requested information was not provided.	420 Denars
Five-day field trip to Albania (third year pupils)	The requested information was not provided.	9.900 Denars
Group photo	The requested information was not provided.	70 Denars

In the school year 2022/23, the total number of pupils at **MEHS 8 September Tetovo** was 1176.

The field trips in the school are realized based on the Rulebook for conducting school field trips in secondary schools in accordance with the annual program and based on the published open calls for realizing field trips, the school collects offers and the committee views the offers and suggests the most favorable offer; lowest price is a requirement for selection. The school does not gather money in order to realize the field trips, but the parents pay the tourist agency directly. The school signs a contract with the TA respecting the provisions from the Rulebook for conducting field trips in secondary schools.

Also, the insurance of pupils is voluntary and costs 100 Denars per pupil and the parents pay this amount to the account of the insurance company. The school does not sign contracts for the photographing services as either, but the pupils themselves select a photo studio and pay the amount for the agreed upon price for the service provided.

Table. 8 – Funds gathered from parents for extra-curricular activities in MEHS 8 September, Tetovo

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Field trip to Italy, Slovenia and Serbia	1.108.800 Denars	16.800 Denars
Field trip to Albania	1.123.200 Denars	9.600 Denars
Field trip to Ohrid	434.000 Denars	700 Denars
Field trip to Popova Sapka	224.400 Denars	300 Denars
Insurance	100.600 Denars	100 Denars
Total amount	2.991.000 Denars	

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Cair

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF CAIR

- Most schools in this research did not provide the requested information. Information was received only from the elementary school Hasan Pristina and Jasar Bej Skupi.
- All of the schools in this research have not published internal acts according to which they conducted the procurements of products and services financed with money from the parents. Part of the schools do not even have their own websites.
- Some schools published annual plans where field trips are proposed; however, the method of their financing is not specified.
- The secondary school Cvetan Dimov has published an annual report on the work of the school for the school year 2022/23 where it is specified that the school board forms a committee for collecting offers for field trips, but the costs and procurements of products and services financed with money from the parents are not mentioned.

DETAILED RESEARCH

The research included ten elementary and one secondary school in the Municipality of Cair. The request for free access to public information was sent in October 2023 requesting details on the number of pupils, the financed products and services, the total expenses, costs per pupil, the existence of internal acts and their publishing on the schools' websites.

Table 1 - Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in the schools in the Municipality of Cair

Schools in the Municipality of Cair	List of products and services financed with money from parents in the school year 2022/2023	Total amount of finances spent per list of products and services	Cost per pupil in relation to the individual products and services financed with money from parents	Are the conducted procurements of products and services financed with money from parents carried out based on adopted internal acts	Are the internal acts for procurements of products and services financed with money from parents published on the school's website
ES Liria	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Tefejuz	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Hasan Pristina	For full-day meals, field trips and picnics, insurance and photographing.	10.928 Denars	Cost per pupil for full-day meals: 2.200 Denars Cost for picnic – Saraj: 219 Denars Cost for one-day field trip: 790 Denars Cost for two-day field trip: 3.270 Denars Cost for three-day field trip: 4.299 Denars Cost for insurance: 100 Denars Cost for photo: 50 Denars	The school signed a lease contract for food for the pupils with the company Te Baba Redz and then the parents and the company signed an internal contract for food for the pupils; An open call was published for the field trips; An insurance contract is signed with an insurance company; For photographing, offers were received from 3 companies and the public procurement committee chose the most favorable company	The requested information was not provided.

ES A. S. Makarenko	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Vasil Glavinov	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Kongresi i Manastirit	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Ismail Kjemali	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES 7 Marsi	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Imri Elezi	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
ES Jasar Bej Skupi	The requested information was not provided.	6.000 Denars	13 Denars per photo	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.
HS Cvetan Dlmov	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.	The requested information was not provided.

Table 2 – Total number of pupils in the school year 2022/2023

Names of elementary and secondary schools	Total number of pupils in the school year 2022/2023
ES Liria	895
ES Tefejuz	1.059
ES Hasan Pristina	1.127
ES A. S. Makarenko	278
ES Vasil Glavinov	869
ES Kongresi i Manastirit	622
ES Ismail Kjemali	1.537
ES 7 Marsi	998
ES Imri Elezi	851
ES Jasar Bej Skupi	464
HS Cvetan Dlmov	1.174

The elementary school **Hasan Pristina** provided detailed information about the financed services: food, field trips, insurance and photographing. The school has engaged in a transparent process for selecting service providers through open calls and competitive bidding.

According to the information submitted by the elementary school, depending on the grade the pupil is in, following are the costs:

- 219 Denars for a field trip to Saraj for pupils from first to ninth-grade; the company Dema Travel conducts this service;
- One-day field trip for third-grade pupils, 790 Denars per pupil; the company Vista Turs conducts this service;
- Two-day field trip for sixth-grade pupils, 3.270 Denars per pupil; the company Dema Travel conducts this service;
- Three-day field trip for ninth-grade pupils, 4.299 Denars per pupil; the company Dema Travel conducts this service;
- For insurance the cost is 100 Denars per pupil; the company Eurolink conducts this service;
- For photographing the cost is 50 Denars per pupil; the photo studio Meko conducts this service;
- For full-day meals for pupils the cost is 2.200 Denars.

According to the school, for the field trip in the school year 2022-2023 the school published an open call and according to the lowest price criteria the tourist agency was chosen which conducted this service. The school has a lease contract signed with the company Te Baba Redza and then the company and the pupils' parents sign internal contracts for food for the pupils. Regarding the insurance of the pupils, the school has a signed contract with the company Eurolink for insurance in the amount of 100 Denars per pupil and the policy was also submitted. For photographing of pupils, the school received offers from three companies and then the public procurements committee chose the most favorable offer.

The elementary school **Jasar Bej Skupi** submitted information that the total amount of finances spent for the service photographing is 6.000 Denars. Whereas the cost per pupil for photographing financed with money from the parents is 13 Denars.

TRANSPARENCY:

Regarding publishing procurement documents on schools' websites in the Municipality of Cair:

- The elementary school **Liria** has no published documents connected to procurements for the pupils on its website.
- The elementary school **Tefejuz** does not have a website.
- The elementary school **Hasan Pristina** has no published documents connected to procurements for the pupils on its website. The school published an annual program for education with an included detailed plan for conducting field trips, teaching in nature and picnics in the school year 2022/2023, but there is no explanation as to how these costs are covered.
- The elementary school **A. S. Makarenko** has no published documents connected to procurements for the pupils on its website.
- The elementary school **Vasil Glavinov** in its annual program for the school year 2022/23 specifies the planned field trips in detail and states that the manner of financing is self-financing by the pupils' parents in four installments, i.e. the parents make the payments with a payment slip and then show it to the class teachers. Regarding the financing of the meals, in the annual report for the school year 2022/23 it states that the pupils who stay at school the whole day have hot meals in the school cafeteria which are financed by the parents.
- The elementary school **Kongresi i Manastirit** does not have a website.
- The elementary school **Ismail Kjemali** has no published documents connected to procurements for the pupils on its website.
- The elementary school **7** does not have a website.
- The elementary school **Imri Elezi** does not have a website.
- The elementary school **Jasar Bej Skupi** has no published documents connected to procurements for the pupils on its website but has a notification that there were organized field trips.
- The secondary school **Cvetan Dimov** has published an annual report on its website regarding the work of the school in the school year 2022/2023 and it specifies that the school board forms a committee for collecting offers for field trips. Also, the report states that within the available finances provided from the budget of RNM, as well as finances acquired from personal revenues of the school, there were procedures for procurements of goods, services and things in function of improving the material and technical conditions for work and study which were conducted, but there are no more details. In the section regarding the sources of finances, the report states that the finances for the school are provided from the budget of the Republic of North Macedonia. It is also stated that the school acquires finances through personal revenues by providing education services to part-time candidates and leasing parts of the school. There is no mention of costs and procurements of products and services financed with money from the parents.

Research on the manner
of conducting procurements
funded with money
from parents in schools
in the Municipality of Stip

FINDINGS FOR THE SCHOOLS IN THE MUNICIPALITY OF STIP

- There are different products and services that the schools procure with funds from the parents: personal insurance of pupils, photographing for alumni memorial boards and group photos at the end of the school year, field trips, semi-matriculation parties, prom parties, as well as procurement of school uniforms which as a service is present in only one secondary school in the municipality.
- Personal insurance is a service procured by all the schools and the price for this service is identical, i.e. it is 100 Denars per pupil. Photographing for alumni memorial boards varies from 950 Denars to 1.100 Denars per pupil. The prices of the field trips in the elementary schools vary from 440 Denars to 5.500 Denars, depending on the duration and the route of the field trip, and for secondary schools the price per pupil varies from 550 Denars to 16.800 Denars.
- Considering that the products and services that the schools procure are different, as is the number of pupils in each school, the total amount of finances gathered from the pupils' parents is also different. Namaley, the elementary school Vanco Prkje has the highest amount of gathered finances from parents or a total of 2.843.610 Denars, the most in ninth grade or a total of 14.800 per pupil. In the secondary schools the most funds gathered from parents are in the municipal high school Jane Sandanski or a total of 3.785.800 Denars for field trips for third year pupils or 15.850 Denars per pupil, whereas the school Dimitar Murasciev has the least gathered amount of finances from parents or a total of 38.750 Denars.
- Some of the schools did not provide the requested information for products and services procured with finances from the parents, as well as their value, explaining that the parent councils have this information. These attitudes undoubtedly speak of the low level of awareness that exists in the schools regarding the need to provide transparency, accountability and integrity of these procurements; otherwise there is risk of corruption.
- Not one of the elementary or secondary schools have internal acts for conducting the procurements financed with money gathered from the pupils' parents. Based on the generally determined procedures, only the procedures for selection of tourist agencies for realising field trips and other extra-curricular activities are conducted in accordance with the rulebooks for this purpose which are adopted by the Ministry of Education and Science.
- Good practice has been confirmed at MHS Kole Nehtenin where the conducted procurements of services financed with money from the parents are carried out based on the Statute of the school. The Parent Council decides upon photographing and insurance, whereas the School Board decides upon the field trips.

- Although the elementary and the secondary schools on the territory of the Municipality of Stip have active websites (with the exception of MES Slavejko Arsov), the Rulebook of MES for organising field trips and other extra-curricular activities is not published on the schools' websites. The only exception is MHS Kole Nehtenin where the school's website contains all necessary information concerning the functioning of the school, as well as a link to MES's website where the Rulebook on the manner of organising field trips for secondary schools can be found.
- The data in this research is obtained through submitting requests for free access to public information and they are the responsibility of the people working in the educational institutions who respond to these requests. In general the requests were received. However, in most of the schools a request was submitted to supplement the answers - some responded by email, not in the form of response to a request, a solution which is an indication that the educational institutions are still acting insufficiently seriously and illegally according to the Law on Access to Public Information. Also, the received incomplete responses can be interpreted as an indication of something they want to hide, which leads to suggestions of corruption.

DETAILED RESEARCH

In the school year 2022/2023 on the territory of the Municipality of Stip education was conducted in 5 municipal elementary schools with a total of 3627 enrolled pupils and 6 secondary schools with a total of 2159 enrolled pupils. In the elementary schools in Stip during the school year 2022/2023, according to the received data from the submitted requests for free access to public information, a total of 7.273.790 Denars were gathered from pupils' parents for procurements of various products and services such as photographing, insurance, organising field trips etc.

Table 1. Number of pupils and total expenses financed by the pupils' parents

Name of the school (elementary and secondary)	Total number of pupils	Total value of all the services in Denars
ES Vanco Prkje	1.219	2.843.610
ES Dimitar Vlahov	875	1.475.170
ES Toso Arsov	557	1.253.940
ES Goce Delcev	660	1.083.800
ES Slavejko Arsov	318	617.270
MHS Gymnasium Slavco Stojmenski	520	779.520
MHS Jane Sandanski	656	3.785.800
MHS Kole Nehtenin	691	2.303.650
MHS Dimitar Mirasciev	94	38.750
SHS Sergej Mihajlov	144	49.200
SHS Iskra	52	Procurements are not funded with money from parents.

ELEMENTARY SCHOOLS

A total of 1294 pupils study at the elementary school **Vanco Prkje** in Stip. According to the answers received from the school, they finance procurement for several types of services with the money from the parents:

- » Food for pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Photographing services;
- » Field trips and extra-curricular activities;
- » Semi-matriculation celebration.

The money for the products and services provided by the parents are directly paid to the bank accounts of the selected bidders by the parents and the school has no direct insight in this. This answer shows the low level of awareness that exists in the school regarding the need to provide transparency and accountability for these procurements.

Table. 2 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in ES Vanco Prkje in Stip

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	115.000 Denars	100 Denars
Food	749.100 Denars	1.100 Denars
Group photo	94.600 Denars	100 Denars
First grade single photo	19.950 Denars	150 Denars
Fifth grade single photo	45.200 Denars	400 Denars
Year-book photo	109.250 Denars	950 Denars
Semi-matriculation celebration	79.350 Denars	690 Denars
One-day autumn field trip	272.690 Denars	370 Denars
One-day spring field trip	146.640 Denars	240 Denars
Teaching in nature	469.730 Denars	4.390 Denars
Two-day field trip	288.900 Denars	2.889 Denars
Three-day field trip	453.200 Denars	4.400 Denars
Total	2.843.610 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 873 pupils attended classes in **ES Dimitar Vlahov**. According to the school's response, they procured several services with money from the parents:

- » Food for pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Photographing services;
- » Field trips and extra-curricular activities.

Table. 3 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in ES Dimitar Vlahov

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	87.300 Denars	100 Denars
Food	1.431.000 Denars	900 Denars
Group photo	87.300 Denars	100 Denars
First grade single	14.850 Denars	150 Denars
Fifth grade single photo	48.400 Denars	400 Denars
Semi-matriculation photo	84.000 Denars	1.050 Denars
One-day spring field trip to Piperovo	126.000 Denars	300 Denars
One-day field trip to Brest	85.200 Denars	300 Denars
One-day field trip	56.160 Denars	540 Denars
Teaching in nature	307.200 Denars	3.840 Denars
Two-day field trip	131.580 Denars	2.580 Denars
Three-day field trip	295.680 Denars	3.840 Denars
Total	2.754.670 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 557 pupils attended classes in **ES Toso Arsov**. According to the school's response, they procured several services with money from the parents:

- » Food for pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Field trips and extra-curricular activities.

Table. 4 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in ES Toso Arsov

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	50.000 Denars	100 Denars
Food	164.350 Denars	950 Denars
One-day spring field trip	136.760 Denars	260 Denars
One-day field trip	36.570 Denars	690 Denars
Teaching in nature	316.680 Denars	5.460 Denars
Two-day field trip	164.920 Denars	2.660 Denars
Three-day field trip	387.660 Denars	5.460 Denars
Total	1.256.940 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 660 pupils attended classes in **ES Goce Delcev**. According to the school's response, they procured several services with money from the parents:

- » Food for pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Separation;
- » Photographing services;
- » Field trips and extra-curricular activities.

Table. 5 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in ES Goce Delcev

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	47.100 Denars	100 Denars
Food	378.900 Denars	900 Denars
Group photo	60.100 Denars	100 Denars
Fifth grade single photo	28.500 Denars	550 Denars
Semi-matriculation photo	60.900 Denars	1.050 Denars
One-day picnic	98.560 Denars	320 Denars
One-day field trip	19.680 Denars	480 Denars
Teaching in nature	154.000 Denars	5.500 Denars
Two-day field trip	80.360 Denars	1.960 Denars
Three-day field trip	216.600 Denars	5.700 Denars
Total	1.144.700 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 318 pupils were enrolled in **ES Slavejko Arsov**. Following are the products and services financed with money from the pupils' parents:

- » Insurance;
- » Food;
- » Photographing;
- » Two picnics and a two-day field trip.

Table. 6 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents in ES Slavejko Arsov

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	30.900 Denars	100 Denars
Food	135.000 Denars	900 Denars
Group photo	30.800 Denars	100 Denars
Fifth grade single photo	15.400 Denars	550 Denars
Semi-matriculation photo	28.350 Denars	1.050 Denars
One-day spring field trip to Lesново	22.000 Denars	200 Denars
One-day to Ponikva	26.800 Denars	200 Denars
One-day field trip	//	500 Denars
Two-day field trip	68.670 Denars	3.270 Denars
Three-day field trip	//	4.950 Denars
Total	357.920 Denars	

SECONDARY SCHOOLS

There are 4 municipal secondary schools in the Municipality of Stip and 2 state secondary schools with a total of 2157 pupils from which 196 pupils are enrolled in the state secondary schools and 1961 are enrolled in the municipal secondary schools as full-time pupils.

The products and services in the secondary schools which are financed with money from the pupils' parents in the school year 2022/2023 are mainly: photographing services, insurance, field trips, vocational scientific field trip and prom night.

According to the data received from the state secondary school Iskra, money is not gathered from the pupils' parents.

In the school year 2022/23, a total of 520 pupils attended classes in **MHS Gymnasium Slavco Stojmenski**. According to the school's response to the request for free access to public information, they procured several services with money from the parents:

- » Photographing of pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Field trips.

Table. 7 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in MHS Gymnasium Slavco Stojmenski

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	43.000 Denars	100 Denars
Group photo	63.920 Denars	170 Denars
Alumni memorial board photo	216.000 Denars	1.500 Denars
One-day field trip	56.100 Denars	550 Denars
Vocational-research field trip	400.500 Denars	4.400 Denars
Total	779.520 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 520 full-time pupils were enrolled in **MHS Kole Nehtenin**. According to the school's response to the request for free access to public information, they procured several services with money from the parents:

- » Photographing of pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Field trips.

Table. 8 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in MHS Kole Nehtenin

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	69.500 Denars	100 Denars
Alumni memorial board photo	269.100 Denars	1.300 Denars
Final field trip	1.432.250 Denars	16.850 Denars
Vocational-research field trip	532.800 Denars	3.700 Denars
Total	2.303.650	

In the school year 2022/23, a total of 656 pupils attended classes in **MHS Jane Sandanski**. According to the school's response to the request for free access to public information, they procured several services with money from the parents:

- » Photographing of pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Field trips;
- » Uniforms;
- » Prom party.

Table. 9 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in MHS Jane Sandanski

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	66.500 Denars	100 Denars
Procurement of uniforms for first year pupils	148.500 Denars	1.650 Denars
Group photo	47.400 Denars	100 Denars
Photos for second year pupil ID	45.150 Denars	350 Denars
Alumni memorial board photo and year-book	273.000 Denars	1.500 Denars
Prom party for fourth year pupils	273.000 Denars	1.500 Denars
Final field trip	2.932.250 Denars	15.850 Denars
Total	3.785.800 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 94 full-time pupils attended classes in **MHS Dimitar Mirasciev**. According to the school's response to the request for free access to public information, they procured several services with money from the parents:

- » Photographing of pupils;
- » Insurance of pupils;
- » Prom party.

Table. 10 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in MHS Dimitar Mirasciev

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	8.100 Denars	100 Denars
Alumni memorial board photo	14.400 Denars	1.200 Denars
Prom party	16.250 Denars	1.250 Denars
Total	38.750 Denars	

In the school year 2022/23, a total of 144 full-time pupils attended classes in **DMUC Sergej Mihajlov**. According to the school's response to the request for free access to public information, they procured several services with money from the parents:

- » Photographing of pupils;
- » Insurance of pupils.

Table. 11 – Services, price per service and total amount of funds gathered from parents
in DMUC Sergej Mihajlov

Type of service/product	Total value in Denars	Value per pupil in Denars
Insurance	14.000 Denars	100 Denars
Alumni memorial board photo	35.200 Denars	1.100 Denars
Total	49.200 Denars	

RULEBOOKS FOR CONDUCTING FIELD TRIPS AND OTHER EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES FOR ELEMENTARY AND SECONDARY EDUCATION

The elementary schools in Stip conduct their extra-curricular activities and field trips in accordance with the Rulebook for conducting field trips, picnics and other extra-curricular activities for pupils in elementary schools which is publicly available at the website of the Ministry of Education and Science: <https://mon.gov.mk/stored/document/Pravilnik-za-ekskurzii-vo-osnovno-obrazovanje.pdf>.

There is an open call procedure published in at least 2 daily newspapers, as well as in a visible place in the school which is conducted in order to select a legal entity to organize field trips and other extra-curricular activities. It can happen that no bidder applies to these open calls since they do not read the daily newspapers. Because of this the schools have a practice of contacting at least 3 economic operators once the open calls are published in order to ask for offers. The Committee which conducts the selection and evaluation of the offers is comprised of representatives of parents and teachers and the selection criterion for the most favourable offer is the lowest price.

In accordance with the Rulebook on the manner of organising school field trips for pupils from secondary schools, following are the types of possible field trips:

- ✓ field trips connected to themes and contents from the curricula;
- ✓ end of year field trips;
- ✓ vocational research field trips and
- ✓ sports and recreational field trips.

The same as with the elementary school, in the procedure for selecting bidders it is stated that the procedure for selection of bidders is conducted by an open call which lists the minimum conditions and criteria that the bidders need to meet and the open call is published in two daily newspapers and on the notice board or a visible place in the school, which is a risk since rarely does anyone follow activities via the daily newspapers and not everyone will visit the school at any time in order to receive information on whether there is a published open call or not. It might be necessary to make a certain change in the rulebooks so as to increase the transparency of these procedures and also state in the rulebook that these procurements should be conducted in accordance with the Law on Public Procurements so that every interested bidder has the possibility to participate.

The schools have not adopted special rulebooks or procedures for the other conducted procurements (photographing, insurance, school uniforms). Regarding these procurements, the schools refer to the Statute of the school which states that the Parent Council decides upon the conducted procurements. There are no special acts regarding the criteria according to which the selection of economic operators for a certain procurement is done and the selection is conducted after a review and assessment of the most favorable offer by the parents in the Parent Council.

Center for Civil Communications
Центар за граѓански комуникации

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА
KOALICIONI RURAL

center for
intercultural
dialogue

Institute
Social Governance & Leadership Training

MUNGESË PËR PROCEDURA,
TRANSPARENCË DHE LLOGARIDHËNIE
NË PROKURIMET QË FINANCOHEN
ME PARA PREJ PRINDËRVE
TË NXËNËSVE NË SHKOLLAT

Kingdom of the Netherlands

30 YEARS
DIPLOMATIC RELATIONS
WE SHINE TOGETHER

MUNGESË PËR PROCEDURA, TRANSPARENCË DHE LLOGARIDHËNIE NË PROKURIMET QË FINANCOHEN ME PARA PREJ PRINDËRVE TË NXËNËSVE NË SHKOLLAT

Botim elektronik:

(Mungesë për procedura, transparencë dhe llogaridhënie në prokurimet që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat)

Titulli origjinal i botimit:

Отсутствие на процедури, транспарентност и отчетност кај набавките коишто се финансираат со пари од родителите во училиштата

Botuesi:

Qendra për Komunikime Qytetare

Përktheu nga gjuha maqedonase në gjuhën shqipe:

Agon Ismaili

Dizajn grafik:

Relativ

Shkup, prill 2024

Kingdom of the Netherlands

Hulumtimi është përgatitur në kuadër të projektit “Mbrotje nga korrupsioni”, me ndihmën financiare të Ambasadës së Mbretërisë së Holandës në Shkup, i implementuar nga Qendra për Komunikime Qytetare, në periudhën nga 1 nëntor 2021 deri më 31 tetor 2024.

PËRMBAJTJA

4	GJETJET KRYESORE
5	REKOMANDIME
6	OBJEKTIVI I HULUMTIMIT
7	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës së Manastirit
18	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës së Kërçovës
24	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës së Kumanovës
34	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës Negotinë
38	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës së Strumicë
46	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës së Tetovës
54	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës Çair
60	Hulumtim mbi mënyrën e zbatimit të prokurimeve që financohen me para prej prindërve të nxënësve në shkollat e Komunës së Shtip
69	Rregulloret për realizimin e ekskursioneve dhe aktiviteteve të tjera jashtëshkollore për arsimin fillor dhe të mesëm

GJETJET KRYESORE

- Hartimi i akteve nënligjore me vonesë nga Ministria për Arsim dhe Shkencë (MASH), me të cilat do të rregullohet mënyra e zbatimit të prokurimeve në institucionet arsimore¹, e të cilat nuk i nënshtrohen Ligjit për Prokurime Publike, ua mundëson shkollave të mos jenë transparente dhe llogaridhënese për mënyrën se si shpenzohen paratë e prindërve. Në Strategjinë nacionale për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave 2021-2025 është paraparë që Ministria për Arsim dhe Shkencë t'i ketë hartuar këto akte nënligjore (rregullore) qysh në gjysmën e parë të vitit 2022 me qëllim të reduktimit të mundësive të shumta për korrupsion dhe keqpërdorime të pozitave zyrtare.
- Hulumtimi i realizuar në 96 shkolla fillore dhe të mesme në 8 vetëqeverisje të vendit e nxjerr në pah faktin që prokurimet për sigurimin e nxënësve, uniforma për nxënësit, fotografim, shujtë, etj., zbatohen në procedura për të cilat nuk ka rregulla të përcaktuara në mënyrë të qartë, e të cilat do të mundësonin përzgjedhjen e ofertave më të favorshme dhe vlerën më të mirë për paratë e shpenzuara. Shpalljet publikohen vetëm për ekskursionet për shkak që për to, MASH ka miratuar procedura qysh në vitin 2014.
- Pjesa më e madhe nga shkollat nuk mund të sqarojnë se në çfarë mënyre është bërë përzgjedhja e kompanive për shërbimet e të cilave paguajnë prindërit. Madje, edhe për ato shkolla të cilat i dërguan vendimet për përzgjedhjet nga Këshilli i Prindërve, nuk mund të verifikohet se në çfarë mënyre janë grumbulluar ofertat e shqyrtuara, përkatësisht kush ka vendosur se nga cilat kompani konkrete të kërkohej oferta për prokurimet.
- Drejtoritë e thujse të gjitha shkollave distancohen nga procesi i realizimit të këtyre prokurimeve me pohimin që nuk i mbledhin paratë prej prindërve, por që pagesa u bëhet drejtpërsëdrejti kompanive të përzgjedhura. Së këtijmi, shkollat janë ndarë në dy grupe. Grupi i parë i shkollave i kanë dorëzuar informacionet e kërkuara për llojin e prokurimeve dhe shumën e shpenzimeve për to, ndërsa shkollat nga grupi tjetër as nuk deshën të na i dorëzojnë informacionet e kërkuara, duke u distancuar plotësisht nga ky proces. Kjo situatë flet për vetëdijen e ulët për llogaridhënie lidhur me këto shpenzime dhe natyrisht për atë që i tërë procesi të jetë i rregulluar me një ndonjë akt të brendshëm, si dhe për t'u siguruar transparenca dhe ligjshmëria e tyre.
- Ndërkaq, shkollat që i kanë dorëzuar të dhënat, kanë dorëzuar informacione shumë të ndryshme për sa i përket listës dhe vlerës së produkteve dhe shërbimeve që financohen me paratë e prindërve të nxënësve. Kjo tregon që disa shkolla mund të kenë dërguar vetëm një pjesë të informacioneve përkundër faktit që ato janë kërkuar në përputhje me Ligjin për Qasje të Lirë tek Informacionet me Karakter Publik.
- Shkollat nuk i përdorin faqet e tyre të internetit për t'i publikuar informacionet përkatëse në lidhje me prokurimet e financuara me paratë e prindërve të nxënësve, as për të publikuar informacione se me cilat subjekte juridike janë lidhur kontratat si dhe në çfarë mënyre është bërë përzgjedhja e subjekteve. Numri më i madh i shkollave nuk kanë faqe funksionale të internetit.
- Në Republikën e Maqedonisë së Veriut ekzistojnë 966 shkolla fillore dhe 129 shkolla të mesme në të cilat mësojnë rreth 254 mijë nxënës. Nga të dhënat e fituara, vlera vjetore e këtyre prokurimeve mund të vlerësohet se është së paku 10 milionë euro. Kjo gjithsesi është një shumë jashtëzakonisht e madhe parash për të cilën nuk ka zgjidhje sistematike për mënyrën e shpenzimit të tyre për nevojat e nxënësve.

¹ Raport vjetor për zbatimin e Strategjisë nacionale për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave 2021-2025 për periudhën 01.01.2023 – 31.12.2023

SYNIMI I HULUMTIMIT

- » Hulumtimi bazohet në Strategjinë nacionale për parandalim të korrupsionit dhe konfliktit të interesave 2021 – 2025 në të cilën konstatohet mungesë e procedurave për prokurime, të cilat në institucionet edukative-arsimore realizohen jashtë normave të Ligjit për Prokurime Publike. Përkatësisht, në institucionet edukative-arsimore realizohet një numër i madh procedurash për prokurime (ekskursione për nxënësit, sigurimi i shkollës, fotografimi i nxënësve dhe përgatitja e almanakëve, prokurim për shujtë, sigurimi i nxënësve etj.), zbatimi i të cilave është jashtë kornizave të dispozitave të Ligjit për Prokurime Publike. Ky lloj prokurimesh siguron mundësi të shumta për korrupsion dhe keqpërdorim të pozitës zyrtare, ndërsa shpenzimet janë në kurriz të prindërve. MASH ka miratuar Rregullore për organizim të ekskursioneve, mirëpo mungojnë akte nënligjore dhe procedura për llojet tjera në prokurimet e këtij lloji. Në atë drejtim, nevojitet përpilim i akteve nënligjore me të cilat do të rregullohet mënyra e zbatimit të prokurimeve të cekura në institucionet edukative-arsimore.
- » Duke e pasur parasysh faktin që Strategjia është miratuar para 3 vitesh, ky hulumtim ka për qëllim të vërtetojë nëse ka ndryshime në mënyrat se si zbatohen prokurimet, të cilat financohen me paratë e prindërve në suazat e shkollave fillore dhe të mesme në 8 komunat e synuara – Manastir, Kërçovë, Kumanovë, Negotinë, Strumicë, Tetovë, Çair dhe Shtip. Konstatimi i gjendjes faktike duhet të mundësojë edhe konstatimin e dobësive kryesore në proces me qëllim që të jepen udhëzime dhe rekomandime për kapërcimin e tyre.
- » Për sigurimin e të dhënave të nevojshme, në fillim të muajit tetor të vitit 2023, në të gjitha shkollat fillore dhe të mesme në 8 komunat e synuara janë dërguar kërkesa të unifikuara për qasje tek informacionet me karakter publik në lidhje me prokurimet në institucionet arsimore, e të cilat janë të financuara me mjetet e prindërve të nxënësve. Me dërgimin e kërkesës për qasje tek informacionet me karakter publik, nga shkollat e përcaktuara fillore dhe të mesme, është kërkuar të jepen informacionet dhe dokumentet si në vijim: numri i përgjithshëm i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023; listë e produkteve dhe shërbimeve, të cilat çdo shkollë i financon ndaras me mjete financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/2023; shuma totale e mjeteve financiare të shpenzuara në nivel të produktit/shërbimit; informacion për mënyrën se si zbatohen prokurimet dhe dërgim i akteve të brendshme sipas të cilëve veprojnë si dhe informacion nëse shkollat në ueb faqet e tyre publikojnë informacione lidhur me aktet e brendshme për blerjet e produkteve dhe shërbimet që financohen me para nga prindërit e nxënësve.

A woman with short dark hair and glasses, wearing a dark blazer over a light-colored shirt, stands in a classroom. She is gesturing with her right hand towards a whiteboard. In the foreground, the back of a student's head is visible, looking towards the whiteboard. The classroom has a whiteboard, a desk, and some papers.

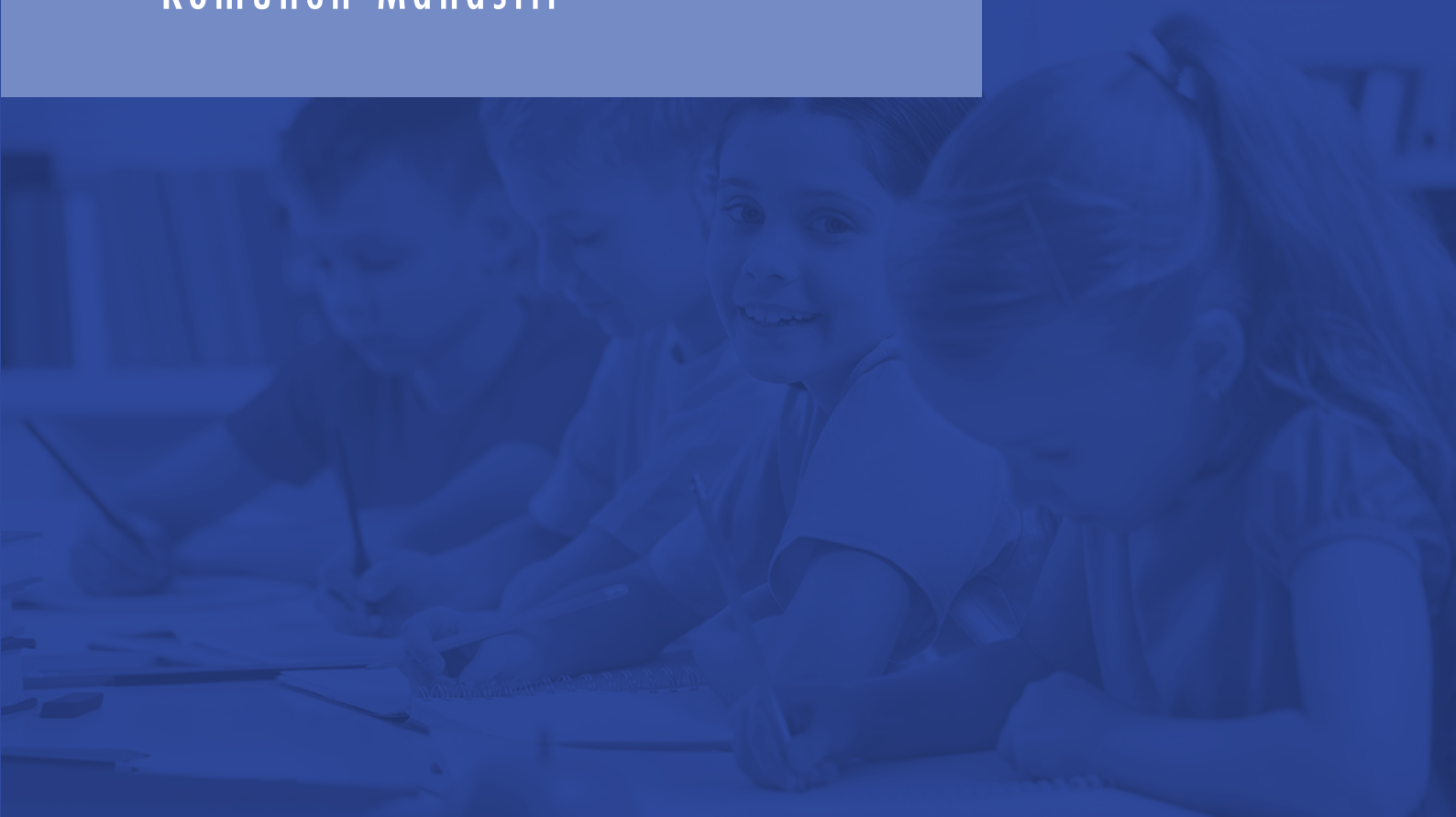
SYNIMI I HULUMTIMIT

Hulumtimi bazohet në Strategjinë nacionale për parandalim të korrupsionit dhe konfliktit të interesave 2021 – 2025 në të cilën konstatohet mungesë e procedurave për prokurime, të cilat në institucionet edukative-arsimore realizohen jashtë normave të Ligjit për Prokurime Publike. Përkatësisht, në institucionet edukative-arsimore realizohet një numër i madh procedurash për prokurime (ekskursione për nxënësit, sigurimi i shkollës, fotografimi i nxënësve dhe përgatitja e almanakëve, prokurim për shujtë, sigurimi i nxënësve etj.), zbatimi i të cilave është jashtë kornizave të dispozitave të Ligjit për Prokurime Publike. Ky lloj prokurimesh siguron mundësi të shumta për korrupsion dhe keqpërdorim të pozitës zyrtare, ndërsa shpenzimet janë në kurriz të prindërve. MASH ka miratuar Rregullore për organizim të ekskursioneve, mirëpo mungojnë akte nënligjore dhe procedura për llojet tjera në prokurimet e këtij lloji. Në atë drejtim, nevojitet përpilim i akteve nënligjore me të cilat do të rregullohet mënyra e zbatimit të prokurimeve të cekura në institucionet edukative-arsimore.

Duke e pasur parasysh faktin që Strategjia është miratuar para 3 vitesh, ky hulumtim ka për qëllim të vërtetojë nëse ka ndryshime në mënyrat se si zbatohen prokurimet, të cilat financohen me paratë e prindërve në suazat e shkollave fillore dhe të mesme në 8 komunat e synuara – Manastir, Kërçovë, Kumanovë, Negotinë, Strumicë, Tetovë, Çair dhe Shtip. Konstatimi i gjendjes faktike duhet të mundësojë edhe konstatimin e dobësive kryesore në proces me qëllim që të jepen udhëzime dhe rekomandime për kapërcimin e tyre.

Për sigurimin e të dhënave të nevojshme, në fillim të muajit tetor të vitit 2023, në të gjitha shkollat fillore dhe të mesme në 8 komunat e synuara janë dërguar kërkesa të unifikuara për qasje tek informacionet me karakter publik në lidhje me prokurimet në institucionet arsimore, e të cilat janë të financuara me mjetet e prindërve të nxënësve. Me dërgimin e kërkesës për qasje tek informacionet me karakter publik, nga shkollat e përcaktuara fillore dhe të mesme, është kërkuar të jepen informacionet dhe dokumentet si në vijim: numri i përgjithshëm i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023; listë e produkteve dhe shërbimeve, të cilat çdo shkollë i financon ndaras me mjete financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/2023; shuma totale e mjeteve financiare të shpenzuara në nivel të produktit/shërbimit; informacion për mënyrën se si zbatohen prokurimet dhe dërgim i akteve të brendshme sipas të cilëve veprojnë si dhe informacion nëse shkollat në ueb faqet e tyre publikojnë informacione lidhur me aktet e brendshme për blerjet e produkteve dhe shërbimet që financohen me para nga prindërit e nxënësve.

Hulumtim mbi mënyrën e
zbatimit të prokurimeve që
financohen me para prej prindërve
të nxënësve në shkollat në
Komunën Manastir

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA E MANASTIRIT

- Procedurat për prokurim të produkteve/shërbimeve, shkollat fillore dhe shkollat e mesme nuk i zbatojnë nëpërmjet llogarive të shkollave, por ato i zbatojnë Këshilli i prindërve me subjektin që e siguron shërbimin ose produktin që kërkohet;
- Mjetet që paguhen nga prindërit e nxënësve më së shpeshti paguhen drejtpërdrejtë në llogarinë e subjektit që e siguron shërbimin ose produktin;
- Të gjitha shkollat fillore dhe shkollat e mesme nuk kanë akte të brendshme për zbatimin e procedurave për sigurim të shërbimeve ose produkteve;
- Shuma më e lartë e cilat paguhet nga prindërit e nxënësve është në lidhje me organizimin e ekskursioneve, veçanërisht ekskursione gjeneratash të cilat organizohen në shkollat e mesme;
- Gjatë zbatimit të prokurimeve për shërbime ose produkte, shkollat veprojnë në përputhshmëri me Statutin e shkollës, Rregulloren për punë të Këshillit të prindërve dhe Rregulloren për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore të nxënësve të shkollave të mesme të përcaktuar nga MASH;
- Asnjëra prej të gjitha 19 shkollave fillore dhe shkollave të mesme nuk publikon akte të brendshme ose informacione lidhur me prokurimet për produkte dhe shërbime, e të cilat financohen nga prindërit e nxënësve.
- Numri më i madh i shkollave nuk kanë ueb-faqe funksionale ose nuk kanë ueb-faqe në përgjithësi.

PËRFSHIRJA E HULUMTIMIT

Hulumtimi i zbatuar në Komunën Manastir i ka përfshirë të gjitha shkollat fillore dhe shkollat e mesme. Në këtë komunë ka 12 shkolla fillore dhe 7 shkolla të mesme.

Në bazë të përgjigjeve që janë dërguar, është fituar informacion për numrin e përgjithshëm të nxënësve të regjistruar në shkollat fillore dhe të mesme në territorin e komunës Manastir për vitin shkollor 2022/2023 dhe numri i tyre është 7,541 nxënës në arsim fillor dhe 4,042 nxënës në arsim të mesëm apo gjithsej 11,583 nxënës në të gjitha shkollat fillore dhe të mesme.

Prezantim tabelor i shkollave fillore

EMRI I SHKOLLËS FILLORE	NUMRI I NXËNËSVE NË VITIN SHKOLLOR 2022/2023
SHF "GJORGJI SUGAREV"	658
SHFK "ELPIDA KARAMANDI"	711
SHF "SHËN CIRILI DHE METODIJ"	415
SHF "DAME GRUEV"	734
SHF "KOLE KANINSKI"	810
SHF "SHËN KLIMENT OHRIDSKI"	1,045
SHF "TRIFUN PANOVSKI"	306
SHF "KËRSTE PETKOV MISIRKOV" FSH. BISTRICA	398
SHF "ALEKSANDAR TURUNXHEV" FSH. KUKUREÇANI	182
SHF "TODOR ANGELLEVSKI"	915
SHF "STIV NAUMOV"	837
SHFK "GOCE DELLÇEV"	530
	7,541

Prezantim tabelor i shkollave të mesme

EMRI I SHKOLLËS SË MESME	NUMRI I NXËNËSVE NË VITIN SHKOLLOR 2022/2023
SHMK "GJIMNAZI JOSIP BROZ TITO"	733
SHMKT "GJORGJI NAUMOV"	804
SHMK "TAKI DASKALLO"	733
SHMKE "JANE SANDANSKI"	567
SHMKB "KUZMAN SHAPKAREV"	42
SHMKM "D-R JOVAN KALLAUZI"	782
SHKOLLA SHTETËRORE E MUZIKËS	381
	4,042

HULUMTIMI I DETAJUAR

PROKURIME ME PARA TË PRINDËRVE TË NXËNËSVE NË SHKOLLAT FILLORE

Sipas të dhënave të fituara për kërkesat për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, një nga gjithsej dymbëdhjetë shkolla fillore (SHFK "Elpida Karamandi") ka dhënë përgjigje që në nivel të shkollës nuk mblidhen para nga prindërit e nxënësve.

Sa u përket shërbimeve dhe produkteve që janë përmendur nga shkollat tjera, në një pjesë të tyre ka përsëritje, përkatësisht në 10 prej gjithsej 12 shkollave fillore në territorin e komunës së Manastirit (pa SHFK "Shën Kliment Ohridski" dhe SHFK "Aleksandar Turunxhev" – fsh. Kukureçani) mblidhen mjete nga prindërit e nxënësve për sigurim vjetor të nxënësve. Gjithashtu, 7 prej 12 shkollave mbledhin para për fotografimin e nxënësve ose për fotografimin e nxënësve dhe përpunimin e almanakëve dhe 3 shkolla e bëjnë blerjen e uniformave për nxënësit. Sa i përket organizimit të ekskursioneve për nxënësit në shkollat fillore, nga gjithsej 12 shkolla, 5 janë përgjigjur që realizojnë ekskursione, ndërsa 3 nga 7 shkollat tjera fillore janë përgjigjur që për shkak të numrit të vogël të nxënësve nuk organizojnë ekskursione për nxënësit. Në të njëjtën kohë, nga njëra shkollë është dhënë informacion që mblidhen mjete financiare prej prindërve të nxënësve për sigurim në shkollën dhe në një shkollë fillore mblidhen mjete nga prindërit e nxënësve për vizitë në shfaqjet teatrale për nxënësve.

PASQYRË E SHËRBIMEVE QË JANË SIGURUAR NGA SHKOLLAT FILLORE

*organizim i ekskursioneve *prokurimi i uniformave *sigurimet për nxënësit

*Fotografim (individual, në grupe, gjysmë maturantë, CD..)

*Sigurime nga fatkeqësitë *vizitat në shfaqje teatrore

Nga 4 shkolla fillore, edhe atë SHF "Gjorgji Sugarev", SHF "Trifun Panovski", SHF "Kërste Petkov Misirkov" fsh. Bistricë dhe SHFK "Goce Dellçev" është dhënë informacioni që në vitin shkollor 2022/2023 me mjetet financiare nga prindërit e nxënësve është siguruar vetëm shërbimi për sigurimin e nxënësve. Çmimi në këto katër shkolla, si dhe në shkollat tjera që e kanë siguruar këtë shërbim ka qenë 100 denarë për një nxënë. Më konkretisht, nga SHF "Gjorgji Sugarev" nuk kanë dhënë informacion për numrin e fëmijëve që e kanë përdorur këtë shërbim, që nuk është rast i njëjtë me të tre shkollat tjera përkatësisht, në SHF "Kërste Petkov Misirkov" fsh. Bistricë, 373 fëmijë kanë përdorur shërbimin për sigurimin e tyre dhe në këtë bazë janë mbledhur gjithsej 37.300 denarë. Pastaj, në SHF "Trifun Panovski" janë mbledhur 27.300 denarë nga 273 nxënës dhe në SHFK "Goce Dellçev" janë mbledhur 51.100 denarë nga 511 nxënës.

Në shkollën fillore "Shën Cirili dhe Metodij" mjetet prej prindërve të nxënësve janë mbledhur për sigurim e nxënësve dhe fotografimin e tyre. Çmimi për sigurimin ka qenë 100 denarë për çdo nxënë edhe në vitin shkollor 2022/2023 dhe në këtë bazë janë mbledhur 32.000 denarë, ndërkaq, për fotografimin çmimi ka qenë 50 denarë për çdo nxënë kurse në këtë bazë shkolla ka mbledhur 22.000 denarë. Gjithashtu, në shkollën fillore "Dame Gruev" mjetet që janë mbledhur nga prindërit kanë qenë për sigurimin e katër shërbimeve edhe sigurimi i nxënësve, fotografimi, prokurimi i uniformave dhe realizimi i ekskursioneve, mirëpo nga shkollat nuk janë dhënë informacione për shumën e përgjithshme dhe veçmas për secilin nga këto shërbime, përkatësisht, prej tyre kemi qenë të udhëzuar të drejtohem te Këshilli i prindërve për informacione më të hollësishme.

Në shkollën fillore "Kole Kaninski" me mjete të mbledhura prej prindërve janë siguruar 3 shërbime edhe atë shërbimi për sigurimin e nxënësve, ekskursione dhe fotografimi. Çmimi individual për sigurim ka qenë 100 denarë, për fotografi (almanak dhe CD për festën e gjysmë maturës 700 denarë për një nxënë dhe fotografi në grup 50 denarë për secilin nxënë, ndërsa për ekskursione 1000 denarë për një nxënë të klasës së tretë dhe 3950 denarë për nxënë të klasës së gjashtë). Në të gjitha këto baza janë mbledhur gjithsej 466,850 denarë ose 75,200 denarë për sigurim të nxënësve, 67,200 denarë për fotografimin e nxënësve (almanak dhe CD), 36,200 denarë për fotografim në grup, 71,000 denarë ekskursione për klasat e treta dhe 217,500 denarë për nxënësit e klasave të gjashta.

Viti shkollor 2022/2023 ka qenë viti me numrin më të madh të nxënësve që kanë mësuar në shkollën fillore "Shën Kliment Ohridski", edhe atë 1 045 nxënës, të cilët me mjetet financiare të mbledhura nga prindërit e tyre kanë siguruar 3 shërbime (mësimi në natyrë për nxënësit e klasave të pesta, fotografimi i nxënësve të secilës paralele dhe prokurimi i uniformave). Çmimi për mësim në natyrë për një nxënë të klasave të pesta ka qenë 3,420 denarë, për fotografim (në grup) 50 denarë për çdo nxënë, për fotografi individuale 40 denarë, ndërsa për blerjen e uniformave, më saktësisht për një komplet me xhup dhe një bluze me mëngë të shkurtra, çmimi ka qenë prej 1,000 deri në 1,150 denarë, varësisht prej madhësisë së produkteve. Nga shkolla nuk kemi fituar asnjë informacion për shumën totale të mjeteve

financiare të mbledhura ndërsa arsyetimi i tyre është se nuk kanë të dhëna të tilla dhe për këtë duhet t'i drejtohem Këshillit të prindërve.

Në shkollën fillore **"Todor Angellevski"** janë siguruar katër lloje të shërbimeve, përkatësisht sigurim në shkollë, sigurimi i nxënësve, organizimi i ekskursioneve (për klasat e treta, të pesta, të gjashta dhe të nënta) dhe fotografimi i nxënësve (individualisht dhe në grup). Sigurimi në shkollë, si shërbim është përmendur vetëm nga kjo shkollë dhe për këtë shërbim nxënësit në mënyrë individuale kanë paguar shumë prej 150 denarë ose në shumë totale, nga prindërit janë mbledhur mjete në vlerë prej 56,640 denarë. Sa i përket sigurimit të nxënësve, çmimi për një nxënës ka qenë 100 denarë, ndërsa për këtë shërbim kanë paguar 735 nxënës, përkatësisht janë mbledhur gjithsej 73,500 denarë. Sa i përket fotografimit, çmimi për fotografim individual ka qenë 40 denarë, ndërsa për fotografim në grup 50 denarë dhe për këtë shërbim prindërit kanë paguar gjithsej 64,220 denarë. Në kuadër të organizimit të ekskursioneve për klasat e treta, të pesta, të gjashta dhe të nënta, prindërit e nxënësve kanë paguar gjithsej 1,223,920 denarë, që është shuma më e madhe monetare që është mbledhur në mesin e shkollave fillore për të siguruar ndonjë shërbim ose produkt.

Shkolla fillore **"Stiv Naumov"** ka siguruar katër shërbime me çmimet individuale të mëposhtme për sigurimin e nxënësve - 100 denarë për çdo nxënës, për fotografim të gjysmë maturanëve - 600 denarë për çdo nxënës, për fotografi në grup - 50 denarë për çdo nxënës dhe për blerje të uniformave shkollore - 1,050 për çdo nxënës. Pas kërkesës së dërguar qasje tek informacionet me karakter publik, kemi fituar informacione vetëm për shumat individuale për çdo nxënës, me arsyetimin se në llogarinë e shkollës nuk paguhen mjetet e prindërve, përkatësisht prindërit i paguajnë mjetet drejtpërdrejt në llogaritë e subjekteve që i sigurojnë shërbimet.

Në shkollën fillore **"Aleksandar Turunxhev"** fsh. Kukureçani janë siguruar vetëm dy shërbime edhe atë shfaqje në teatër me çmim prej 140 denarë për një person dhe fotografi e gjysmë maturanëve me çmim prej 1000 denarë për çdo nxënës dhe fotografimi i nxënësve të klasave tjera 50 denarë. Shuma e përgjithshme e mbledhur prej mjeteve të prindërve ka qenë 13,160 denarë për shfaqje teatrore, 21,000 për fotografimin e gjysmë maturanëve dhe 8,050 për fotografimin e nxënësve të klasave tjera. Sipas informacioneve të këtylla rezulton se në shkollat fillore, shuma më e vogël financiare e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve janë mbledhur në SHF "Trifun Panovski", edhe atë në shumë totale prej 27,300 (që janë mbledhur në bazën për sigurimin e nxënësve.), ndërsa shuma më e lartë e mjeteve financiare të mbledhura prej prindërve të fëmijëve është në SHF "Todor Angellevski" në shumë të përgjithshme prej 1,418,420 (në bazën për sigurim në shkollë 57,000 denarë, në bazën për sigurimin e nxënësve 73,300 denarë, në bazën për fotografim 64,220 denarë dhe në bazën për ekskursionet 1,223,900 denarë).

Prezantim tabelor i shkollave fillore

Emri i shkollës fillore	Shërbimet veçmas dhe çmimi i tyre për çdo nxënës	Vlera totale për të gjitha shërbimet në denarë
SHF "Gjorgi Sugarev"	• Sigurimet për nxënësit – 100 denarë	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Shën Cirili dhe Metodi"	• Sigurimet për nxënësit – 100 denarë • Fotografim – 50 denarë	54.000
SHF "Dame Gruev"	• Sigurimet për nxënësit - nuk është dhënë asnjë informacion • Fotografi - nuk është dhënë asnjë informacion • Prokurimi i uniformave – nuk është dhënë asnjë informacion • Ekskursione - nuk është dhënë asnjë informacion	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Kole Kaninski"	• Sigurimet për nxënësit – 100 denarë • Fotografimi për ceremoninë e semi-maturës - 700 denarë • Foto grupi – 50 denarë • Ekskursion për klasat e treta - 1.000 denarë • Ekskursion për klasat e gjashta - 3.950 denarë	466.850
SHF "Shën Klementi i Ohrit"	• Mësimi në natyrë për klasat e pesta - 3.420 denarë • Fotografi grupi - 50 denarë • Fotografi individuale - 40 denarë • Prokurimi i uniformave - nga 1.000 deri në 1.150 denarë	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Trifun Panovski"	• Sigurimet për nxënësit – 100 denarë	27,300
SHF "Kërste Petkov Misirkov" – fsh. Bistricë	• Sigurimet për nxënësit – 100 denarë	37,300
SHF "Aleksandar Turundjev" – fsh. Kukureçani	• Fotografim i nxënësve semi-maturantë - 1000 denarë • Shfaqje teatrale – 140 denarë	42.210
SHF "Todor Angellevski"	• Sigurimi në shkollë - 150 denarë • Sigurimet për nxënësit - 100 denarë • Ekskursion për klasat e treta - 1.000 denarë • Ekskursion për klasat e pesta - 4.350 denarë • Ekskursion për klasat e gjashta - 3.950 denarë • Ekskursion për klasat e nënta – 5.680 denarë • Fotografi grupi - 50 denarë • Fotografi individuale - 40 denarë	1.418.420
SHF "Stiv Naumov"	• Sigurimet për nxënësit - 100 denarë • Fotografim i gjysmë maturantëve - 600 denarë • Fotografi grupi - 50 denarë • Prokurimi i uniformave shkollore - 1.050 denarë	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Goce Dellçev"	• Sigurimet për nxënësit – 100 denarë	51.100
SHF "Elpida Karamandi"	• Nuk është dhënë asnjë informacion	Kanë deklaruar që nuk zbatojnë prokurime të financuara me para prej prindërve të nxënësve të tyre.

Siç mund të shihet nga prezantimi tabelor, ka dallime të mëdha në informacionet e fituara, më konkretisht në shumat e shpenzimeve që janë bërë. Me të drejtë mund të konstatojmë që evidencë e saktë është dorëzuar vetëm nga SHF "Todor Angellevski".

Kjo gjithësesi sugjeron në evidencë të dobët lidhur me këto kosto dhe vetëdije të ulët të shkollave se ato janë përgjegjëse për të dhënë llogari për ato. Pohimi që edhe vetë prindërit janë të përfshirë në atë proces dhe se me këtë janë respektuar të gjitha detyrimet nuk është në frymën e gjetjeve të cekura në Strategjinë nacionale për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave 2021-2025.

PROKURIMET ME PARA PREJ PRINDËRVE TË NXËNËSVE NË SHKOLLAT E MESME

Situata në shkollat e mesme është identike me atë në shkolla fillore, përkatësisht vetëm nga një shkollë e mesme, nga Shkolla Shtetërore e Muzikës në Manastir janë prononcuar se nuk ka listë të produkteve dhe shërbimeve që janë financuar me mjete financiare nga prindërit e nxënësve. Gjashtë shkollat tjera janë përgjigjur se bëhen prokurime për shërbime dhe produkte që financohen me mjete nga prindërit.

Shkolla e mesme **“Kuzman Shapkarev”** e ka siguruar vetëm shërbimin për sigurim dhe atë shërbim e kanë përdorur 42 nxënës, përkatësisht në këtë bazë janë mbledhur gjithsej 4.200 denarë.

Përkatësisht, 4 shkolla të mesme në vitin shkollor 2022/2023 kanë siguruar të njëjtat shërbime, edhe atë sigurimin e nxënësve dhe organizim i ekskursioneve. Konkretisht, nga SHMK **“Josip Broz Tito”** kanë dhënë informacion që shuma individuale për shërbimin për sigurim të nxënësve ka qenë 100 denarë dhe këtë shërbim e kanë përdorur 660 nxënës, përkatësisht janë mbledhur gjithsej 66,000 denarë, ndërsa shuma individuale për organizim të ekskursioneve për gjeneratat ka qenë 23,880 denarë përkatësisht, nga 131 nxënës janë mbledhur 3,128,280 denarë. Në shkollën e mesme **“Gjorgi Naumov”** nuk kanë të dhëna për totalin e mjeteve që janë mbledhur nga prindërit për sigurimin e këtyre shërbimeve, por kanë ndarë informacione që shuma individuale për shërbimin e sigurimit të nxënësve ka qenë 100 denarë, ndërsa, për organizimin e ekskursionit shuma 18,900 denarë për çdo nxënës. Më tej, nga shkolla e mesme **“Jane Sandanski”** janë përgjigjur që shuma individuale për çdo nxënës për shërbimin e sigurimit të nxënësve ka qenë 100 denarë, ndërsa për organizimin e ekskursionit të gjeneratave ka qenë 22,690 denarë. Nuk kishte asnjë informacion në lidhje me shumën totale të arkëtuar për dy shërbimet, me arsyetimin se prindërit i kanë paguar paratë drejtpërdrejtë në llogarinë e agjencisë së sigurimeve dhe agjencisë së udhëtimit. E njëjta situatë për sa i përket llojit të shërbimeve të siguruara në vitin shkollor 2022/2023 është edhe në shkollën e mesme **“Taki Daskalo”**. Shërbimin për sigurime të nxënësve e kanë përdorur 622 nxënës dhe janë mbledhur gjithsej 62,200 denarë, ndërsa shërbimin në lidhje me organizimin e ekskursioneve e kanë përdorur 69 nxënës dhe në këtë bazë janë mbledhur gjithsej 1,359,300 denarë.

Numri më i madh i shërbimeve që janë siguruar me mjetet e mbledhura nga prindërit e nxënësve është në shkollën e mesme të mjekësisë **“Dr. Jovan Kalauzi”**. E njëjta shkollë, këtë vit shkollor ka siguruar 4 shërbime, nga të cilat, sigurimet e nxënësve dhe organizimi i ekskursioneve (sikur shumica e shkollave të tjera të mesme) dhe përveç këtyre dy shërbimeve, ato kanë siguruar edhe një shërbimin për fotografim të maurantëve, përpunim i tablosë (për këtë shërbim shkolla si institucion nuk ka pasur të drejtë dhe detyrim të ndihmojë apo ta organizojë) dhe prokurimi i uniformave. Në fushën e organizimit të ekskursioneve, shkolla ka organizuar 3 lloje të ekskursioneve, përkatësisht dy ekskursionë njëditore, ekskursionin e parë Manastir – Ohër – Manastir me çmim prej 269 denarë dhe të dytin Manastir – Shkup – Manastir me çmim prej 465 denarë, si dhe një ekskursion të fundit për nxënësit e vitit të tretë me çmim prej 22,850 denarë. Për organizimin e këtij shërbimi, nga prindërit e nxënësve janë mbledhur gjithsej 2,178,807 denarë, përkatësisht për sigurimin e të gjitha shërbimeve nga prindërit e nxënësve janë mbledhur gjithsej 2,462,807 denarë.

PASQYRË E SHËRBIMEVE QË JANË SIGURUAR NGA SHKOLLAT E MESMEA

- * Prokurimi i uniformave
- * Organizimi i ekskursionit të gjeneratave
- * Sigurimet e nxënësve
- * Fotografim (individualisht, në grup, maturantë, për tablo...)

Për produktet dhe shërbimet e sipërpërmendura, e të cilat janë siguruar nga shkollat dhe janë financuar me mjetet e prindërve të nxënësve, është dërguar informacion se i gjithë procesi i prokurimit është realizuar përmes Këshillit të Prindërve dhe mjetet e mbledhura nuk janë paguar në një llogarinë e shkollave ose nga llogaria e shkollave, përkatësisht prindërit mjetet i kanë paguar drejtpërdrejtë te subjekti që ka siguruar shërbimin ose produktin.

Situata me shkollat e mesme është e njëjtë, gjegjësisht ato thirren në ndarje të informacioneve që i marrin përmes Këshillit të prindërve, për shkak të faktit që përmes tyre është bërë prokurimi i shërbimeve dhe produkteve, të cilat janë financuar me mjete e prindërve të nxënësve.

Nga gjithsej 7 shkolla të mesme në territorin e komunës së Manastirit, **SHMKB "Kuzman Shapkarev"** ka shumën më të vogël të mjeteve financiare të mbledhura dhe të paguara nga prindërit, në vlerë të përgjithshme prej 4.200 denarë (mjetet janë mbledhur në bazën e sigurimeve për nxënësit). Ndërkaq, **SHMK "Josip Broz Tito"** ka shumën më të madhe që është mbledhur prej mjeteve të prindërve të nxënësve, në vlerë të përgjithshme prej 3,194,280 denarë (3,128,280 denarë për ekskursione të gjeneratave dhe 66,000 denarë për sigurime të nxënësve). Duke e pasur parasysh faktin që shkollat sigurojnë shërbime/produkte të ndryshme, ka logjikë edhe dallimi për sa i përket shumës së mjeteve të mbledhura, e cila korrespondon me numrin dhe llojin e shërbimeve dhe produkteve të siguruar nga prindërit e nxënësve.

Shpenzimet me paratë prej prindërve të nxënësve të shkollave fillore në Komunën e Manastirit

Emri i shkollës së mesme	Shërbimet/produktet individuale dhe çmimi i tyre	Vlera totale për të gjitha shërbimet në denarë
SHMK "Josip Broz Tito"	<ul style="list-style-type: none"> Sigurimet për nxënësit – 100 denarë Ekskursion i gjeneratave – 23,880 	3.194.280
SHMKT "Gjorgi Naumov"	<ul style="list-style-type: none"> Sigurimet për nxënësit – 100 denarë Ekskursion – 18,900 MKD 	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara
SHMK "Taki Daskalo"	<ul style="list-style-type: none"> Sigurimet për nxënësit – 100 denarë Ekskursion – 19,700 MKD 	1.421.500
SHMKE "Jane Sandanski"	<ul style="list-style-type: none"> Sigurimet për nxënësit – 100 denarë Ekskursion i gjeneratave – 22,690 MKD 	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara
SHMKB "Kuzman Shapkarev"	<ul style="list-style-type: none"> Sigurimet për nxënësit - 100 denarë 	4200
SHMKM "Dr. Jovan Kallauzi"	<ul style="list-style-type: none"> Sigurimet për nxënësit - 100 denarë Ekskursion njëditor Manastir-Ohër-Manastir - 269 denarë Ekskursion njëditor Manastir-Shkup-Manastir – 465 MKD Ekskursion final për nxënësit e vitit të tretë – 22.850 denarë Prokurim i uniformave <ul style="list-style-type: none"> - pallto - 1050 denarë - uniformë mjekësore - 1300 denarë - pantallona – 650 denarë - xhakëtë e sipërme - 750 denarë 	2.462.807
Shkolla Shtetërore e Muzikës	<ul style="list-style-type: none"> Nuk janë siguruar shërbime nga shkolla me mjete të mbledhura prej prindërve të nxënësve 	Shkolla nuk i ka dërguar informacionet e kërkuara

Paralelisht me analizën për totalin e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve, në kuadër të këtij hulumtimi e kemi analizuar edhe çmimin për një nxënës për shërbimet dhe produktet që prokurohen në suazat e shkollës. Analiza ka treguar se për disa produkte dhe shërbime çmimet në bazë individuale janë të njëjtat në shkollat fillore dhe shkollat e mesme (në shkollat fillore edhe në shkollat e mesme, çmimi për sigurimet e nxënësve ka qenë 100 denarë). Për shërbimin për fotografim, më saktësisht për fotografi individuale, çmimi për një nxënës ka qenë 40 denarë, ndërsa për fotografi në grup 50 denarë. Dallimi në shërbimin për fotografim shfaqet vetëm te shkollat fillore, përkatësisht në fotografimin e gjysmëmaturantëve si shërbim shtesë, çmimi i të cilit lëviz nga 600 denarë e deri në 1000 denarë. Për më tepër, prokurimi i uniformave si shërbim, sipas përgjigjeve që i kemi fituar, është shfaqur vetëm në 2 shkolla fillore dhe 1 shkollë të mesme. Në këtë pjesë, është e kuptueshme që të ketë dallim në çmimin për një nxënës, i cili është prej 1,050 denarë deri 3,750 denarë, sepse vetë kompletet të cilat janë paraqitur nga shkollat përfshijnë numër të ndryshëm të pjesëve (xhup + këmbishë me mëngë të shkurtra ose pallto + uniformë mjekësore + pantallona + xhakëtë e sipërme).

Ekskursionet e organizuara në kuadër të shkollave fillore dhe të mesme paraqesin një shërbim që përfshin shumë më të madhe të mjeteve financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve. Në këtë pjesë, sërish sikur edhe në rastin me uniformat e shkollave, ka dallime në çmimet individuale që janë rezultat i ekskursioneve të ndryshme që janë organizuar, si për nga numri i netëve për qëndrim, ashtu edhe për nga lokacione/lokacionet ku janë është realizuar ekskursioni. Nga shkollat fillore është dërguar informacion që prej 12 shkollave, në 4 prej tyre janë organizuar ekskursionet dhe çmimet individuale për realizimin e tyre fillojnë nga shuma prej 1,000 denarë dhe arrijnë shumë prej 5,680 denarë. Në shkollat e mesme 5 nga 7 shkolla kanë organizuar ekskursionet, edhe atë, 4 prej tyre kanë organizuar vetëm ekskursion për gjeneratat, ndërsa shkolla e pestë nga ky grup ka realizuar 3 ekskursionet, edhe atë një ekskursion gjenerate dhe dy vizita, një në Ohër dhe një në Shkup. Pikërisht edhe çmimi më i ulët për një nxënës është për një nga ekskursionet e organizuara - vizitë në Ohër, për të cilin çmimi ka qenë 269 denarë, ndërsa çmimi më i lartë për një nxënës ka qenë 23,880 denarë për ekskursion të gjeneratës.

REGULLAT DHE AKTET NË BAZË TË CILAVE VEPROJNË SHKOLLAT GJATË REALIZIMIT TË SHËRBIMEVE DHE PRODUKTEVE

Realizimin e ekskursioneve, duke përfshirë edhe mënyrën në të cilën bëhet përzgjedhja e ofertës, shkollat i zbatojnë në përputhje me Rregulloren për realizimin e ekskursioneve, rregullore të cilën e ka përcaktuar Ministria për Arsim dhe Shkencë (MASH).

Sa i përket informacionit lidhur me mënyrën se si zbatohen prokurimet dhe dërgimi i akteve të brendshme në bazë të cilave veprojnë shkollat, nga ato shkolla që kanë dërguar informacionin se nëpërmjet Këshillit të prindërve mbledhin mjete prej prindërve të nxënësve për prokurimin e shërbimeve apo produkteve të caktuara, të gjitha kanë theksuar që veprojnë në përputhje me Statutin e Shkollës për sa i përket pjesës së Këshillit të prindërve dhe që nuk kanë akte të përcaktuara të brendshme. Nga ana tjetër, prej analizës mbi statutet rezulton se ato nuk përmbajnë asnjë informacion lidhur me mënyrën se si zbatohen procedurat e prokurimit të mallrave dhe shërbimeve me paratë prej prindërve.

Përgjigjet që janë fituar nga shkollat fillore sugjerojnë se ato veprojnë në përputhje me Rregulloren për punë të Këshillit të prindërve dhe nëse është e nevojshme formohen komisione që vendosin për ofertat. Nga njëra shkollë kanë theksuar se gjatë prokurimeve vepron në përputhje me Rregulloren për Prokurimet me vlerë e vogël. Sa u përket shkollave të mesme, sërish edhe tek ato veprohet në përputhje me Statutin e shkollës për sa i përket pjesës së Këshillit të prindërve, si dhe në përputhje me Rregulloren për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore për nxënësit.

Sa i përket çështjes që ka të bëjë me publikimin e akteve të brendshme dhe në bazë të cilave zbatohen prokurimet e produkteve dhe shërbimeve që financohen me mjetet e prindërve të nxënësve, në përgjigjet që na janë dërguar thuhet se asnjë shkollë nuk i ka publikuar aktet e brendshme në ueb faqen e vet. Përkatësisht, shumica prej tyre kanë deklaruar se nuk e bëjnë këtë për shkak se nuk kanë ueb faqe funksionale, faqet e tyre të internetit janë duke u përpunuar ose për shkakun që shkolla nuk ka fare faqe të saj të internetit.

Ajo që përfundimisht mund të konstatohet është se rreziku nga korrupsioni është i pranishëm në prokurimet me para prej prindërve të nxënësve në shkollat fillore dhe shkollat e mesme për arsye se nuk ka rregulla të qarta dhe konkrete sipas të cilave zbatohen këto procedura. Përkatësisht, për t'u siguruar vlera më e mirë e parave në prokurimet për nxënësit, nevojitet që të sigurohet transparencë e procesit dhe trajtim i barabartë i ofertuesve.

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА
KOALICIONI RURAL

Hulumtim mbi mënyrën e
zbatimit të prokurimeve që
financohen me para prej
prindërve të nxënësve në shkollat
e Komunës së Kërçovës

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA E KËRÇOVËS

- Në territorin e komunës së Kërçovës aktive janë 9 shkolla fillore dhe 2 shkolla të mesme. Numri i përgjithshëm i nxënësve në shkollat fillore është 3,253 nxënës, ndërsa numri i nxënësve të shkollave të mesme në vitin shkollor 2022/23 është 1,395 nxënës.
- Produktet dhe shërbimet që shkollat i prokurojnë me mjete prej prindërve janë të ndryshme, edhe atë: sigurimi individual i nxënësit, fotografimi për tablo, fotografimi në grup në fund të vitit shkollor, ekskursionet, festimi i maturës dhe diplomimi, si dhe prokurimi i uniformave – shërbim i cili është vërejtur vetëm në një shkollë fillore në këtë komunë.
- Sigurimi individual i nxënësve paraqet shërbim që e prokurojnë të gjitha shkollat dhe çmimi për këtë shërbim është identik, përkatësisht 100 denarë për një nxënës. Fotografia për tablo dallon, duke filluar prej 800 denarë deri në 1,300 denarë për një nxënës. Për ekskursionet, shuma për një nxënës dallon, edhe atë prej 800 denarë deri në 10,500 denarë, varësisht nga kohëzgjatja e ekskursionit.
- Duke qenë se shërbimet dhe produktet të cilat shkollat i prokurojnë janë të ndryshme dhe numri i nxënësve në secilën prej shkollave është i ndryshëm, dallojnë edhe shumatat e totalit të mjeteve financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve. Përkatësisht, më së shumti mjete prej prindërve të nxënësve ka mbledhur shkolla e mesme komunale “Drita”, edhe atë në bazën për ekskursionet për nxënësit e viteve të treta dhe të katërta, 10,500 denarë për një nxënës të vitit të tretë dhe 8,000 denarë për një nxënës të vitit të katërt, ose gjithsej 2,266,122 denarë, ndërsa më së paku mjete janë mbledhur në shkollat të cilat mbledhin mjete prej prindërve vetëm në bazën për shërbimin e sigurimit individual të nxënësve dhe i cili kushton 100 denarë për një nxënës.
- Asnjëra nga shkollat fillore nuk ka akte të brendshme në bazë të të cilave i zbatojnë këto prokurime. Disa nga shkollat u thirrën në “Rregulloren e Ministrisë për Arsim dhe Shkencë për organizimin e ekskursioneve dhe aktiviteteve të tjera jashtëshkollore për shkollat fillore”, e cila vlen vetëm për ekskursionet, por jo edhe për prokurimet tjera.
- Shkollat e mesme gjithashtu nuk kanë akte të brendshme në bazë të të cilave i zbatojnë prokurimet me mjetet e mbledhura prej prindërve dhe njëra prej tyre (SHMK “Mirko Mileski”) pretendon se nuk mbledh fare mjete prej prindërve, përkatësisht distancohet nga procesi, duke e përsëritur atë që dihet tashmë se këto fonde nuk kalojnë nëpër llogarinë e transaksioneve të shkollës, por përfaqësuesit e prindërve i zbatojnë vetë prokurimet, i përzgjedhin ofertuesit dhe paguajnë për sigurimet e nxënësve, fotografimin për foto grupi ose për tablonë, për ekskursionet dhe të tjera.
- Asnjë shkollë fillore apo e mesme në territorin e komunës së Kërçovës nuk ka ueb faqe aktive, edhe pse në Rregulloren për shkollat fillore figuron se programet vjetore për aktivitete të tilla jashtëshkollore duhet të jenë në dispozicion për publikun në faqet e internetit të shkollave.

HULUMTIM I DETAJUAR

Në territorin e Komunës së Kërçovës procesi arsimor zhvillohet në kuadër të 9 shkollave fillore dhe 2 shkollave të mesme me gjithsej 4,648 nxënës në vitin shkollor 2022/2023 dhe gjithsej 4,149,082 denarë që janë mbledhur prej prindërve të nxënësve për prokurimin e produkteve dhe shërbimeve të ndryshme siç janë fotografimi, sigurimet e nxënësve, organizimi i ekskursioneve etj.

Prezantimi tabelor i shkollave, numri i nxënësve dhe shpenzimet e përgjithshme të financuara nga prindërit e nxënësve

Emri i shkollës	Numri i përgjithshëm i nxënësve	Vlera totale për të gjitha shërbimet në denarë
SHF "Millto Gura"	163	Shkolla nuk i ka dërguar të dhënat e kërkuara
SHF "Kuzman Josifoski-Pitu"	648	453,660
SHF "Naim Frashëri"	58	5,800
SHF "Gjerg Kastrioti-Skenderbegu"	87	60,900
SHF "Dr. Vladimir Polezhinski"	454	930,000
SHF "Hristo Uzunov"	134	33,400
SHF "Rexho Rushit Zajazi"	281	208,800
SHF "Faik Konica"	153	14,600 (jo të gjithë fëmijët e siguruar)
SHF "Sande Shterjoski"	1,428	124,300
SHMK "Mirko Mileski"	837	Shkolla nuk i ka dërguar të dhënat e kërkuara
SHMK "Drita"	558	2,317,622
SHMK "Drita"	558	2,317,622

SHKOLLA FILLORE

Në shkollën fillore **"Millto Gura"**, nga fshati Strellci, Komuna e Kërçovës mësojnë gjithsej 163 nxënës. Sipas përgjigjes në kërkesën për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shkolla nuk zbaton prokurime që financohen me paratë e prindërve dhe nuk ka akte të brendshme për zbatimin e prokurimit të produkteve dhe shërbimeve që financohen me para të prindërve të nxënësve.

Në shkollën fillore **"Kuzman Josifoski-Pitu"**, Kërçovë mësojnë gjithsej 648 nxënës. Sipas përgjigjes nga kjo shkollë, me paratë e prindërve aty sigurohen disa lloje shërbimesh dhe atë: sigurimi i nxënësve; fotografim për tablo; foto në grup; festa e diplomimit dhe festival "Potoçinja".

Për shërbimin e sigurimit, nga 100 denarë mbledhen prindërit për fëmijën e tyre - nxënës, me atë që sigurimi nuk është i detyrueshëm për nxënësit, por me vendim individual të prindërve. Fotografimi për tablo është bërë për 89 nxënës të klasës së 9-të në vitin shkollor 2022/2023 dhe secili nxënës ka paguar 900 denarë, përkatësisht, për këtë shërbim janë mbledhur gjithsej 80,100 denarë.

Për shërbimin fotografi në grup janë mbledhur gjithsej 64,800 denarë, përkatësisht 100 për nxënës, ndërsa për fotografitë individuale prindërit vendosin vetë nëse fëmija i tyre do të fotografohet ose jo. Ky shërbim kushton 50 denarë për një nxënës dhe janë mbledhur gjithsej 30,300 denarë. Për festën e semi-maturës, nxënësit kanë paguar nga 1,300 denarë ose gjithsej 89 nxënës kanë paguar gjithsej 115,700 denarë.

Shërbimi i fundit për të cilin prindërit kanë mbledhur para ka qenë për biletat për festivalin e fëmijëve, e i cili gjithashtu nuk ka qenë i detyrueshëm për nxënësit, kështu që në festivalin e fëmijëve kanë shkuar pjesë 303 nxënës, për çka kanë paguar nga 120 denarë, përkatësisht në këtë bazë janë mbledhur gjithsej 36,360 denarë. Pasqyrë për shumatat totale të parave të mbledhura dhe për llojin e shërbimit, si dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 1.

Tabela nr. 1 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e fondeve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF “Kuzman Josifoski-Pitu”, Kërçovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	63,200 denarë	100 denarë
Fotografi për në tablo	80,100 denarë	900 denarë
Foto në grup	64,800 denarë	100 denarë
Foto individuale	30,300 denarë	50 denarë
Festa e gjysmë maturës	115,700 denarë	1,300 denarë
Festivali “Potočinja”	36,360 denarë	120 denarë
Gjithsej	453,660 denarë	

Shkolla nuk ka akte të brendshme për prokurimin e produkteve dhe shërbimeve që sigurohen me paratë e prindërve të nxënësve dhe as ueb faqja e shkollës nuk është aktive.

Në SHFQ “Naim Frashëri”, fshati Jagoll Dollenci, Kërçovë, në vitin shkollor 2022/23 mësimin e kanë vijuar gjithsej 58 nxënës. Me paratë e mbledhura nga shkolla financohet vetëm sigurimi personal i nxënësve dhe shuma e përgjithshme e mbledhur në këtë bazë është 5,800 denarë ose 100 denarë për një nxënës.

Ndërkaq, në shkollën fillore “Gjerg Kastrioti-Skenderbeu”, fshati Sërbicë në Kërçovë, në vitin 2022/2023 janë regjistruar gjithsej 87 nxënës. Si shërbime që i siguron shkolla me para që janë mbledhur prej prindërve të nxënësve janë cekur: sigurimet; fotografimi dhe ekskursionet.

Për shërbimin e sigurimit të nxënësve, secili nxënës paguan nga 100 denarë ose gjithsej 8,700 denarë janë mbledhur në këtë bazë, për fotografim gjithashtu nga 100 denarë, ndërsa për ekskursione 500 denarë për një nxënës individualisht ose gjithsej 43,500 denarë (Tabela nr. 2)

Tabela nr. 2 – Shërbimet, çmimet për shërbimet dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF “Gjerg Kastrioti – Skenderbeu”

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi	8,700 denarë	100 denarë
Fotografi në grup	8,700 denarë	100 denarë
Ekskursione	43,500 denarë	500 denarë
Gjithsej	60,900 denarë	

Nuk ka akte të brendshme të miratuara në bazë të të cilave do të ishte zbatuar prokurimi i shërbimeve të lartpërmendura dhe shkolla nuk ka faqe interneti aktive.

Në shkollën fillore “D-r. Vlladimir Polezhinoski” në vitin shkollor 2022/23 janë regjistruar gjithsej 454 nxënës. Shkolla, me mjetet e mbledhura prej prindërve të nxënësve, i siguron shërbimet si vijon: veshje pune/uniformë (1 xhup dhe 2 bluza polo) për çdo nxënës; ekskursion për nxënësit e klasave të nënta; fotografim në grup; fotografim për nxënësit e klasave të nënta dhe sigurimi i nxënësve.

Për uniformat e nxënësve, nga ana e prindërve janë paguar 1,650 denarë për një nxënës, përkatësisht për këtë janë mbledhur gjithsej 749,100 denarë, ndërsa për ekskursione prindërit kanë paguar nga 800 denarë për një nxënës, ndërsa për ekskursionin e nxënësve të klasave të 9-ta, gjegjësisht për 53 nxënës janë mbledhur 42,400 denarë. Prindërit kanë paguar nga 100 denarë për fotografim në grup, ndërsa 900 denarë për fotografim për tablo. Prindërit paguajnë nga 100 denarë për sigurimin e një nxënësi. Shuma e përgjithshme e mjeteve që janë mbledhur prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/23 është 930,000 denarë. (Tabela nr. 3)

Tabela nr. 3 - Lloji i shërbimeve dhe çmimet për secilin shërbim që i kanë paguar prindërit në SHF “D-r. Vlladimir Polezhinoski”

Lloji i shërbimit/produttit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Veshje pune/uniforme	749,100 denarë	1,650 denarë
Ekskursion për nxënësit e klasave të 9-ta	42,400 denarë	800 denarë
Fotografi në grup	45,400 denarë	100 denarë
Fotografim për tablo për nxënësit e klasave të 9-ta	47,700 denarë	900 denarë
Sigurimi i nxënësve	45,400 denarë	100 denarë
Gjithsej	930,000 denarë	

Në shkollën fillore “Hristo Uzunov”, në fshatin Drugovë, komuna e Kërçovës, numri i nxënësve që vijnë në mësimin e rregullt në vitin shkollor 2022/23 ka qenë 134 nxënës. Prindërit e këtyre nxënësve paguajnë për sigurimin e nxënësve nga 100 denarë (që nuk është e detyrueshme). Fotografimi i nxënësve të klasave të nënta bëhet duke mbledhur oferta nga studioli e fotografisë dhe duke përzgjedhur ofertën më të favorshme në praninë e të gjithë prindërve dhe arsimtarëve të klasës. Në vitin shkollor 2022/23 shuma ka qenë 1,000 denarë për një nxënës për fotografi në madhësi të ndryshme dhe për të bërë një tablo me almanak, si dhe për fotografim në mbrëmjen e maturës.

Në shkollën fillore “Rexho Rushit Zajazi” nga fshati Zajaz nuk kërkohen mjete nga prindërit në asnjë bazë, përveç në rastin për një ekskursion tregëtor të nxënësve nga klasat e 9-ta, për të cilin shuma ka qenë 5,800 denarë për një nxënës. Në vitin shkollor 2022/23, mësimin e kanë vijuar gjithsej 281 nxënës.

Në shkollën fillore “Faik Konica”, fshati Greshnicë, në vitin shkollor 2022/23 ka pasur gjithsej 153 nxënës dhe mjetet nga prindërit për nevojat e shkollës nuk janë kërkuar në asnjë bazë, përveç sigurimit personal, shërbim për të cilin prindërit kanë paguar nga 100 denarë, mirëpo është cekur që jo të gjithë nxënësit kanë qenë të siguar, por që janë siguar varësisht nga vendimi i prindërve. Sikur në shkollat tjera ashtu edhe në këtë shkollë nuk ka akte të brendshme në bazë të të cilave do të ishin zbatuar prokurimet publike që paguhesh me paratë e prindërve të nxënësve.

Në shkollën fillore **“Sande Shterjoski”** në Kërçovë, në vitin shkollor 2022/23 mësimin e kanë vijuar gjithsej 1.428 nxënës në tri gjuhë mësimore: maqedonisht, shqip dhe turqisht, ndërsa shkolla në asnjë bazë nuk mbledh mjete nga prindërit e nxënësve përveç sigurimit personal të nxënësve në bazë vullnetare, në shumë prej 100 denarë për një nxënës.

SHKOLLAT E MESME

Në komunën e Kërçovës ka 2 shkolla të mesme dhe ato janë:

- SHMK “Mirko Mileski” dhe
- SHMK “Drita” ku mësimi zhvillohet në gjuhën shqipe dhe turqisht

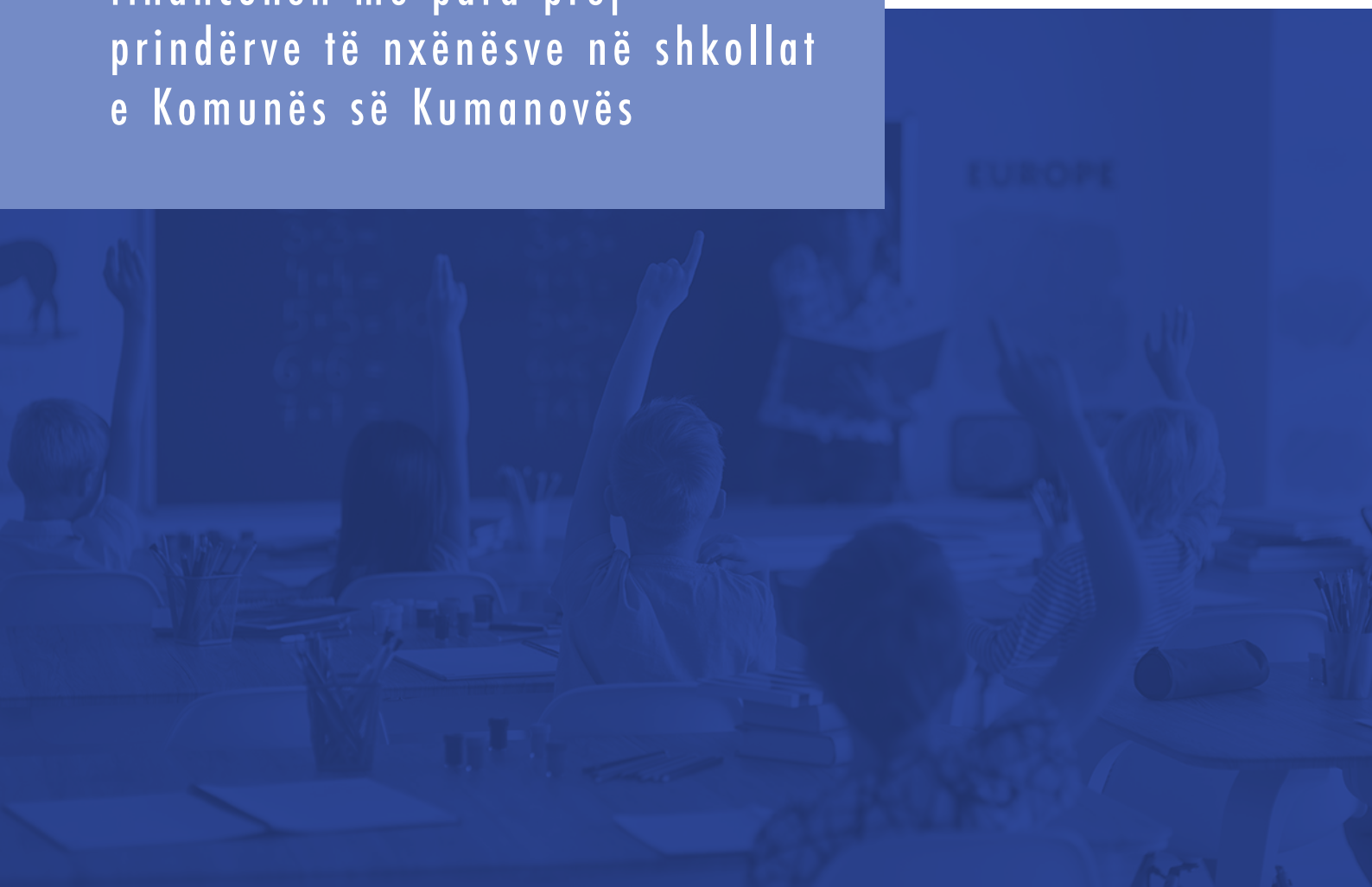
SHMK “Mirko Mileski” procesin mësimor e realizon për gjithsej 837 nxënës në vitin shkollor 2022/23. Shkolla organizon nga një ekskursion të fundit dhe ekskursione shkencore njëditore në përputhje me Programin Vjetor të shkollës dhe në përputhje me Rregulloren për realizimin e ekskursioneve të përcaktuar nga MASH. Këto ekskursione financohen nga prindërit e nxënësve. Pagesën për ekskursionin e fundit e bëjnë prindërit drejtpërdrejtë në llogarinë e transaksionit të Agjencisë. Sigurimi i nxënësve bëhet në bazë vullnetare dhe nëpërmjet arkëtarit të klasës mjetet i paguhen kompanisë së sigurimit. E njëjta gjë vlen edhe për shërbimet për fotografim, mbrëmjen e maturës, ekskursionet shkencore njëditore, etj., kështu që, shkolla thekson që sipas gjendjes faktike të paraqitur nuk mbledh para prej prindërve në asnjë bazë ndërkaq edhe llogaria e transaksionit të shkollës është e bllokuar.

Në shkollën e mesme **“Drita”, Kërçovë**, në vitin shkollor 2022/23 numri i përgjithshëm i nxënësve ka qenë 558. Lista e produkteve dhe shërbimeve që i përmend shkolla janë ekskursionet shkencore dhe sigurimet e nxënësve. Nga prindërit e viteve të treta dhe viteve të katërta, për ekskursionet shkencore janë mbledhur dhe janë shpenzuar gjithsej 2,266,122 denarë. Harxhimi për një nxënës të vitit të tretë është 10,500 denarë, ndërsa për një nxënës të vitit të katërt 8,000 denarë. Sa i përket sigurimit personal në shkollë, çmimi për këtë shërbim është 100 denarë për një nxënës dhe sigurimi bëhet sipas dëshirës së prindit/kujdestarit të nxënësit. (Tabela nr. 4) Prokurimet e zbatuara për produktet dhe shërbimet e financuara me mjete nga prindërit e nxënësve janë bërë në përputhje me Rregulloren për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore për nxënësit e shkollave të mesme të miratuar nga Ministri për Arsim dhe Shkencë me numër arkivi 07-9992/3 nga 05.06.2014. Rregullorja është publikuar në ueb faqen e Ministrisë për Arsim dhe Shkencë dhe mund ta gjeni në linkun si vijon: <https://mon.gov.mk/stored/document/pravilnik%20ekskurzii%20sredno-nov%20final.pdf>

Tabela nr. 4 – Mjete të mbledhura prej prindërve të nxënësve për aktivitete jashtëshkollore në SHMK “Drita” - Kërçovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Ekskursione shkencore	2.266.122 denarë	Viti i tretë – 10,500 denarë Viti i katërt 8,000 denarë
Sigurimi i nxënësve	51.500 denarë	100 denarë
Gjithsej	2.317.622 denarë	

Hulumtim mbi mënyrën e
zbatimit të prokurimeve që
financohen me para prej
prindërve të nxënësve në shkollat
e Komunës së Kumanovës

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA E KUMANOVËS

- Produktet dhe shërbimet që shkollat i prokurojnë me mjete nga prindërit e nxënësve janë të ndryshme në të gjitha shkollat. Por, zakonisht ato janë sigurimet e nxënësve, ekskursione, shfaqje kinemaje, ekskursione, mësimi në natyrë dhe fotografimi. Shkolla e mesme “Pero Nakov”, përveç shërbimeve tjera, nga prindërit e nxënësve mbledh para për shërbimin e rojës shkollore dhe për festën e maturës. Ndërsa, në SHAFM “Pançe Peshev”, prindërit kanë financuar një pjesë të instrumenteve të tyre, për akordim dhe servisim të pianos, si dhe transportin e nxënësve.
- Bazuar në rezultatet e fituara, mund të konstatojmë që shuma e mjeteve financiare varet edhe nga numri i nxënësve të regjistruar në shkollat, sepse këto shërbime përdoren vullnetarisht. Që nënkupton një numër më të madh nxënësish dhe më tepër mjete financiare të mbledhura prej prindërve të tyre. Më së shumti mjete janë mbledhur nga prindërit e nxënësve në shkollën fillore “Koço Racin”, përkatësisht 112,500 denarë në bazë të sigurimit të nxënësve dhe 1,989,250 denarë për ekskursione, ose gjithsej 2,101,750 denarë. Shkolla me më së paku mjete të mbledhura nga prindërit e nxënësve dhe atë vetëm në bazë të sigurimit të nxënësve është shkolla fillore “Vera Kotorka”, e cila, gjithashtu është shkolla me numrin më të vogël të nxënësve.
- Vetëm pesë nga gjithsej shtatëmbëdhjetë shkolla fillore, ndër të cilat SHFK “Vera Kotorka” fshati Kleçovcë, SHFK “Bajram Shaban”, SHFK “Naim Frasheri”, SHAFM “Pançe Peshev” dhe SHFK “Koço Racin” pohojnë që kanë akte të brendshme në bazë të të cilave janë zbatuar prokurimet e produkteve dhe shërbimeve të financuara me paratë e prindërve. Mirëpo, këto akte (procedura) nuk janë publikuar në ueb faqet e shkollave dhe nuk na janë dërguar megjithëse janë kërkuar në pajtim me Ligjin për Qasje të Lirë tek Informacionet me Karakter Publik. Disa shkolla nuk kanë uebsajtin e tyre përveç faqes në ‘Facebook’.
- Secila shkollë funksionon ndryshe, pra nuk kanë unifikim për sa u përket prokurimeve të produkteve dhe shërbimeve që financohen me para nga prindërit e nxënësve. Edhe shkollat e mesme edhe shkollat fillore komunale kanë dokumente të ndryshme dhe nuk kanë një rregullore zyrtare në të cilën do të ishin referuar shkollat.
- Disa nga shkollat, edhe pse në përgjigjet e dërguara deklarojnë që kanë akte dhe që i kanë të publikuara, ato ende nuk janë të arritshme për shkak të mosfunksionimit të ueb-faqeve të shkollave. E gjithë kjo çon në uljen e transparencës në punën e shkollave.

HULUMTIM I DETAJUAR

Në territorin e Komunës së Kumanovës, arsimi zhvillohet në 17 shkolla fillore komunale dhe 5 shkolla të mesme komunale, me gjithsej 14,907 nxënës dhe një total prej 4,137,820 denarë që janë mbledhur prej prindërve të tyre për prokurimin e produkteve dhe shërbimeve të ndryshme, siç është sigurimi i nxënësve, ekskursione, shërbime për fotografim, piknik, shfaqje në kinema etj.

Tabela nr. 1 – Prezantimi tabelor i shkollave, numri i nxënësve dhe shpenzimet e përgjithshme të financuara nga prindërit e nxënësve

Emri i shkollave fillore dhe të mesme	Numri i përgjithshëm i nxënësve	Vlera e përgjithshme e shërbimeve në denarë
SHFK "Bajram Shabani"	1,067	365,220
SHFK "Koço Racin"	1,241	2,101,750
SHFK "11 Tetori"	430	785,550
SHFK "Vuk Karaxhiq"	85	8,100
SHFK "Toli Zordumis"	487	426 800
SHFK "Braça Ribar" fsh. Tabanovcë	238	63,200
SHFK "Magdalena Antova"	674	66,700
SHFK "Vera Kotorka"	65	4,600
SHFK "Hristijan Karposh"	1,087	80,300
SHFK "Naim Frashëri"	1,173	108,600
SHAFM "Pançe Peshev"	215	117,000
SHFK "Vëllezërit Miladinovci"	1,263	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHFK "Kërste Misirkov"	1,003	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHFK "Kongresi i Manastirit"	225	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHFK "Karposh" fshati Umin dol	128	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHFK "Jeronim De Rada"	488	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHFK "Kirili dhe Metodi"	368	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHMK "Nace Bugjoni"	1,885	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHMK Gjimnazi "Sami Frashëri"	663	10,000 (Të dhënat janë të pjesshme)
SHMK "Goce Dellçev".	824	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
QRATP "Kiro Burnaz"	506	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
SHMK "Pero Nakov"	792	Nuk është dërguar informacioni i kërkuar
GJITHSEJ	14,907 nxënës	

SHKOLLAT FILLORE

Në SHMK "Koço Racin", në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 1241 nxënës. Sipas përgjigjes nga shkolla, ajo me paratë e prindërve siguron disa lloje shërbimesh, edhe atë: sigurim i nxënësve, ekskursionet dhe për piknik. Për shërbimin e sigurimit të nxënësve, prindërit paguajnë nga 100 denarë për një nxënës dhe ky shërbim është në bazë të vendimit personal. Ndërsa për sigurimin e nxënësve, në vitin shkollor 2022/2023 janë mbledhur gjithsej 112,500 denarë. Për piknik njëditor janë mbledhur nga 300 denarë për një nxënës. Ndërsa për ekskursionet janë mbledhur 1,932,150 denarë. Një pasqyrë për shumatat e përgjithshme të parave që janë mbledhur, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është prezantuar edhe në tabelën nr. 2.

Tabela nr. 2 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma e përgjithshme e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHKM "Koço Racin" Kumanovë

Lloji i shërbimit/produktit	Çmimi për çdo nxënës individualisht në denarë	Vlera e përgjithshme në denarë
Sigurimi i nxënësve	100	112,500
Piknik njëditor	300	64,100
Ekskursion njëditor për klasat e 3-ta	1,449	192,962
Ekskursion njëditor për klasat e 5-ta	5,399	615,486
Ekskursion për klasat 6-ta	3,660	344,040
Ekskursion për klasat 9-ta	5,599	772,662
Shuma totale:		2,101,750

Shkolla i bën blerjet sipas akteve dhe dokumenteve të brendshme të miratuara, si p.sh.:

- Rregullore për mënyrën e realizimit të ekskursioneve të nxënësve dhe aktiviteteve tjera të lira të nxënësve
- Procedurat dhe aktivitetet e përdorura nga shkolla për të siguruar kujdesin dhe mbrojtjen e nxënësve
- Vendim i këshillit të prindërve

Në periudhën 2022/2023 janë publikuar aktet e brendshme dhe për momentin janë duke u azhurnuar. Në SHM "Braça Miladinovci" në vitin akademik 2022/2023 janë regjistruar gjithsej 1263 nxënës. Sipas përgjigjes nga shkolla, ajo me paratë e prindërve siguron disa lloje shërbimesh, përkatësisht: sigurimi i nxënësve, ekskursionet dhe shërbime fotografimi. Sigurimi kushton 100 denarë për një nxënës dhe është me vendim sipas dëshirës. E gjithë procedura e sigurimit, ekskursioneve dhe shërbimeve të fotografimit kryhet nëpërmjet këshillit të prindërve dhe prindërit i paguajnë personalisht paratë kompanive të përzgjedhura. Ekskursionet realizohen sipas rregulloreve të përcaktuara nga MASH dhe në përputhje me Ligjin për Arsimin Fillor. Shkolla nuk ka akte të brendshme për prokurimin e produkteve dhe shërbimeve që financohen me paratë e prindërve.

SHFK "Vuk Karaxhiq" në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 85 nxënës. Me paratë që janë mbledhur nga shkolla financohet vetëm sigurimi personal i nxënësve që kushton 100 denarë për një nxënës. Ndërkaq, shuma e përgjithshme që është mbledhur në këtë bazë është 8,100 denarë. SHFK "Vuk Karaxhiq" është e vetmja shkollë fillore që ka bërë sigurimin kolektiv të nxënësve në bazë të një akti të brendshëm, të cilin e ka publikuar në ueb faqen e vet më datë 04.11.2022.

SHFK "Magdalena Antova" në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 674 nxënës. Sipas përgjigjes nga kjo shkollë, para prej prindërve shkolla mbledh për sigurimin personal të nxënësve,

100 denarë për një nxënës, ose gjithsej 66,700 denarë. Gjithashtu, në shkollë mbledhin para prej prindërve edhe për ekskursionet, por nuk e kanë cekur shumën që e kanë mbledhur për vitin shkollor 2022/2023. Ekskursioni realizohet në bazë të rregullores për mënyrën e realizimit të ekskursioneve, piknikëve dhe aktiviteteve të tjera jashtëshkollore për nxënësit e shkollave fillore, e miratuar nga MASH, nr. 12-13487/1, nga 19.11.2019. Ndërkaq, pagesën prindërit e bëjnë drejtpërdrejtë në agjencinë turistike, sipas ofertës së përzgjedhur. Për shërbimin e sigurimeve, shkolla formon një komision në nivel të shkollës, në të cilin marrin pjesë përfaqësues të prindërve dhe bëhet përzgjedhja e ofertës më të favorshme. Shkolla nuk i publikon aktet e brendshme, por prindërit njoftohen nëpërmjet këshillit të prindërve dhe përmes mbledhjeve prindërore si dhe të gjithë njoftohen me informacionet në lidhje me ekskursionet dhe sigurimet e nxënësve.

Në vitin shkollor 2022/2023, në SHMK "Hristijan Karposh" kanë qenë të regjistruar gjithsej 1,087 nxënës. Nga drejtoria e shkollës janë përgjigjur që me paratë prej prindërve ata sigurojnë disa lloje shërbimesh, edhe atë: sigurimin e nxënësve, ekskursione dhe shërbime për fotografim. Për shërbimin e sigurimit të nxënësve, ata kanë mbledhur gjithsej 80,300 denarë, mjete të cilat i janë paguar kompanisë së sigurimeve nga prindërit. Gjithashtu, mjetet financiare për realizimin e ekskursioneve të nxënësve prindërit i kanë paguar drejtpërdrejtë në agjenci udhëtimi. Edhe për shërbimet për fotografim nxënësit e kanë paguar agjencinë për fotografi. Shkolla ka kontrata, procesverbale dhe dokumente të tjera për sigurim të produkteve dhe shërbimeve, por ato nuk i publikon në ueb faqen e shkollës.

SHFK "11 Tetori" në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur gjithsej 430 nxënës të regjistruar. Me paratë e prindërve, shkolla siguron disa lloje shërbimesh, edhe atë: sigurimin e nxënësve, ekskursione dhe fotografim, si dhe një almanak për klasat e 9-ta. Një pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve të mbledhura, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 3.

Tabela nr. 3 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "11 Tetori" Kumanovë

Lloji i shërbimit/produttit	Çmimi për një nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Sigurimi i nxënësve	100	39.800
Fotografi dhe Almanak për klasat 9-ta	800	33.600
Ekskursione për klasat e 5-ta	5.500	82.000
Ekskursione për klasat e 6-ta	3.700	103.550
Ekskursione për klasat e 9-ta	5.900	230.200
Shuma totale:		489.150

Në lidhje me shërbimin për sigurimin e nxënësve, në shkollë diskuton dhe vendos Këshilli i prindërve dhe shërbimi sigurohet nëpërmjet prokurimit të brendshëm me procedurë të mbyllur në prani të përfaqësuesve nga Këshilli i Prindërve, procedurë të cilën shkolla nuk ka detyrim ta publikojë në faqen e internetit. Edhe për ekskursionet vendoset në bazë të mendimit pozitiv nga këshilli i prindërve. Përfaqësuesit e prindërve nga secila klasë e nëntë vendosin për fotografim dhe almanak për nxënësit e këtyre gjeneratave pasi dërgimit të intern të ofertave në shkollë.

Në vitin shkollor 2022/2023, në SHFK "Bajram Shabani" të regjistruar ka pasur gjithsej 1,067 nxënës. Si produkte dhe shërbime të financuara me para të mbledhura prej prindërve, janë shërbimet e cekura

si më poshtë: sigurimi i nxënësve, ekskursione dhe shërbimet për fotografim. Një pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve të mbledhura, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 4.

Tabela nr. 4 - Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Bajram Shabani" Kumanovë

Lloji i shërbimit/prodaktit	Çmimi për një nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Sigurimi i nxënësve	100	62.500
Ekskursione	3.100	238.700
Shërbime për fotografim	60	64.020
Shuma totale:		365.220

Nga shkolla janë përgjigjur që prokurimet për produktet dhe shërbimet e financuara me paratë prej prindërve të nxënësve janë zbatuar në bazë të akteve të brendshme të miratuara me shpallje, dokumentacionit për tender dhe komisionit për prokurime publike. Gjithashtu, nga shkolla u përgjigjën se ueb faqja e shkollës aktualisht nuk është funksionale. Megjithatë, nuk janë dërguar aktet e brendshme dhe dokumentet përkatëse të bashkëngjitura në shtojcë të këtyre përgjigjeve.

Në vitin akademik 2022/2023, në SHFK "Kërste Misirkov" të regjistruar ka pasur gjithsej 1,003 nxënës. Produktet dhe shërbimet që financohen nga prindërit e nxënësve për vitin shkollor 2022/2023 janë: mësim në natyrë për klasat e pesta, ekskursion për klasat e nënta dhe sigurimi i nxënësve. Një pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve të mbledhura, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 5.

Tabela nr. 5 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Kërste Misirkov" Kumanovë

Lloji i shërbimit/prodaktit	Çmimi për një nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Mësimdhënie në natyrë për klasën e 5-të	5.600	476.000
Ekskursion për klasën IX	5.600	616.000
Sigurimi i nxënësve	100	90.700
Shuma totale:		1.182.700

Nga shkolla kanë deklaruar se prokurimet janë bërë në bazë të mendimeve pozitive të këshillit të prindërve dhe ato janë publikuar vetëm në tabelën e shpalljeve të shkollës.

SHFK "Toli Zordumis" në vitin akademik 2022/2023 të regjistruar ka pasur gjithsej 487 nxënës nga të cilët:

- Në SHFQ "Toli Zordumis" janë të regjistruar 134 nxënës që vijojnë mësimin në gjuhën maqedonase dhe 304 nxënës që vijojnë mësimin në gjuhën shqipe;
- Në SHR "Toli Zordumis" në fsh. Në Rezhanovcë janë regjistruar 49 nxënës të cilët vijojnë mësimin në gjuhën maqedonase.

Lista e produkteve dhe shërbimeve të financuara nga prindërit e nxënësve është si më poshtë: sigurimi i nxënësve, fotografim, shfaqje në kinema, ekskursione, piknik dhe mësimdhënie në natyrë. Një pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve të mbledhura, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 6.

Tabela nr. 6 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK “Toli Zordumis” Kumanovë

Lloji i shërbimit/produktit	Çmimi për një nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Sigurim i nxënësve	100	31.100
Fotografim	120	21.600
Shfaqje në kinema	150	25.500
Ekskursione	6.300	151.200
Mësimdhënie në natyrë	6.800	122.400
Piknik	250	75.000
Shuma totale		426.800

Nga drejtorja e shkollës kanë thënë që shpenzimet e përmendura nuk vlejnë për të gjithë nxënësit, përkatësisht, varet nga cila klasë janë. Shembull: në ekskursion shkojnë vetëm nxënësit e klasave të nënta; mësim në natyrë ndjekin vetëm nxënësit e klasave të pesta; pikniku është i paraparë për nxënësit e gjeneratave të klasave të treta deri në klasat e nënta.

Shkolla nuk ka të miratuara akte të brendshme për prokurimet e zbatuara, përveç Rregullores për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore për nxënës që është përfshirë me programin vjetor për punë të shkollës, ndërsa e përpiluar nga MASH, si dhe nuk kanë asgjë të publikuar në ueb faqen e shkollës.

SHFK “Kongresi i Manastirit”, në vitin shkollor 2022/2023 të regjistruar ka pasur gjithsej 225 nxënës. Nga drejtorja e shkollës pohojnë se nuk kanë siguruar produkte dhe shërbime të financuara me para prej prindërve të nxënësve dhe se nuk kanë zbatuar prokurime të tilla, ashtu që nuk kanë as akte të brendshme.

SHFK “Karposh” fshati Umin Doll, Kumanovë, në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 128 nxënës. Nga drejtorja e shkollës thonë se nuk kanë zbatuar prokurime për produkte dhe shërbime që janë financuar me para prej prindërve të nxënësve.

SHFK “Vera Kotorka” fsh. Kleçovcë, Kumanovë në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 65 nxënës. Shërbimi i vetëm që e përdorin nxënësit, e që financohet nga prindërit e tyre është sigurimi i nxënësve. Çmimi për këtë shërbim është 100 denarë për një nxënës, ndërsa në vitin shkollor 2022/2023 për sigurim të nxënësve janë mbledhur gjithsej 4,600 denarë. Prokurimet e zbatuara për produkte dhe shërbime të financuara me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve zbatohen në bazë të akteve ligjore, programit vjetor dhe konsultimeve ndërmjet prindërve. Aktet ligjore janë publikuar në ueb faqen e shkollës.

SHFK “Jeronim De Rada” në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 488 nxënës. Nga drejtorja e shkollës pohojnë se nuk janë zbatuar prokurime për produkte dhe shërbime të financuara me para prej prindërve të nxënësve.

SHFK "Cirili dhe Metodij" fsh. Romanovcë në Kumanovë në vitin shkollor 2022/2023 të regjistruar ka pasur gjithsej 368 nxënës. Këtu përfshihen edhe nxënësit e shkollës rajonale në fshatin Agino Sello, nga të cilët 168 janë femra dhe 200 janë meshkuj. Mësimin në gjuhën maqedonase e kanë ndjekur 117 nxënës (ku bëjnë pjesë edhe nxënësit nga shkolla rajonale në fshatin Agino Sello) dhe 251 nxënës në gjuhën shqipe. Nga drejtoria e shkollës thonë se nuk zbatuar prokurime për produkte dhe shërbime të financuara me para prej prindërve të nxënësve.

SHFK "Braça Ribar" fsh. Tabanovcë, Kumanovë në vitin shkollor 2022/2023 ka pasur të regjistruar gjithsej 238 nxënës. Lista e produkteve dhe shërbimeve në këtë shkollë janë të financuara me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/2023 është si vijon: ekskursione, sigurim i nxënësve dhe shërbime për fotografim. Një pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve të mbledhura, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për një nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 7.

Tabela nr. 7 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Braça Ribar" Kumanovë

Lloji i shërbimit/prodaktit	Çmimi për çdo nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Sigurimi i nxënësve	100	12.700
Ekskursione	350	40.000
Shërbime fotografike	50	10.500
Shuma totale:		63.200

Shkolla nuk ka përgatitur akte të brendshme për prokurimet e zbatuara për produktet dhe shërbimet e financuara me para prej prindërve të nxënësve.

Numri i nxënësve të regjistruar në **SHFK "Naim Frashëri"** në vitin shkollor 2022/2023 ka qenë 1173 nxënës, të ndarë në 55 paralele. Në këtë shkollë, nga prindërit e nxënësve janë financuar shërbimet së vijon: sigurimi i nxënësve, fotografimi dhe ekskursionet. Pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve të mbledhura, si dhe për llojin e shërbimeve dhe çmimin e shërbimeve për çdo nxënës individualisht është paraqitur edhe në tabelën nr. 8.

Tabela nr. 8 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Naim Frashëri" Kumanovë

Lloji i shërbimit/prodaktit	Çmimi për çdo nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Sigurim i nxënësve	100	50,000
Ekskursione	Informacioni nuk është dorëzuar	Informacioni nuk është dorëzuar
Shërbime për fotografi	60	58,600
Shuma totale		108,600

Në **SHAFM "Pançe Peshev"** numri i nxënësve të regjistruar në vitin shkollor 2022/2023 ka qenë 215 nxënës. Produktet dhe shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë së vijon: ksilofon i brendit 'thomann', Marex Tornado Studio, akordim dhe servisim i instrumenteve piano dhe transport i nxënësve në linjën Kumanovë-Shkup-Kumanovë. Një pasqyrë e detajuar për shumën e mjeteve financiare për listën e përmendur më sipër është paraqitur edhe në tabelën nr. 9.

Tabela nr. 9 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHAFM “Pançe Peshev” Kumanovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë
Instrument muzikor Thomann THTX 3.0 ksilofon	24,800
Instrument muzikor Marex TND044TC Tornado studio	43,200
Akordim dhe servisim të pianove	45,000
Transport i nxënësve	4000
Shuma totale	117,000

Nga drejtorja e shkollës deklaruan se të gjitha shpenzimet përkatësisht prokurimet e zbatuara me mjetet financiare të prezantuara më sipër janë dedikuar në interes të nxënësve. Ndërkaq, prej dokumenteve përkatëse, shkolla ka dërguar vendimin e këshillit të shkollës nr. 02-56/1 nga 28.02.2023. Vendimi është publikuar në ueb faqen e shkollës.

SHKOLLAT E MESME

Në SHMK “Goce Dellçev”, Kumanovë, në vitin shkollor 2022/2023 të regjistruar ka pasur 824 nxënës. Nga drejtorja e shkollës pohojnë se nuk kanë zbatuar prokurime për produkte dhe shërbime që financohen me para prej prindërve të nxënësve. Së këtejmi, nuk kanë as akte të brendshme.

Në SHMK “Sami Frashëri” në vitin shkollor 2022/2023 janë regjistruar gjithsej 663 nxënës. Për sa i përket listës së produkteve dhe shërbimeve që financohen nga paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve, i vetmi shërbim i tillë janë ekskursionet. Gjithashtu, për këtë shërbim nuk mbledhin më tepër se 10,000 denarë. Shkolla nuk ka akte të brendshme.

Në SHMK “Pero Nakov”, në vitin shkollor 2022/2023 të regjistruar ka pasur gjithsej 792 nxënës. Prej tyre, 505 nxënës në paralelet maqedonase, kurse 287 nxënës në paralelet shqipe. Lista e produkteve dhe shërbimeve që financohen në shkollë me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve është si vijon: shërbimi i rojës shkollore për nxënësit, sigurimi i nxënësve, ekskursioni i fundi për nxënësit e viteve të treta, fotografimi për maturantët dhe festimi i maturës.

Një pasqyrë e detajuar e shumës totale të mjeteve financiare nga lista e sipërme është prezantuar edhe në tabelën nr. 10.

Tabela nr. 10 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në shkollën e mesme “Pero Nakov” Kumanovë

Lloji i shërbimit/produktit	Çmimi për çdo nxënës individualisht në denarë	Vlera totale në denarë
Shërbimi i rojës shkollore për nxënësit		29,000 (faturë mujore me TVSH)
Sigurimi i nxënësve (sipas dëshirës)	100	Informacioni i kërkuar nuk është dhënë
Ekskursioni i fundit (sipas dëshirës)	22,500	Informacioni i kërkuar nuk është dhënë
Fotografim për nxënësit maturantë		
- paralelet maqedonase	1.100	Informacioni i kërkuar nuk është dhënë
- paralelet shqip	1.200	

Në SHMK “Nace Buxhoni” në vitin shkollor 2022/2023 të regjistruar ka pasur gjithsej 1885 nxënës. Prej tyre, 848 nxënës kanë vijuar mësimin në gjuhën maqedonase, ndërsa 1,037 nxënës kanë vijuar mësimin në gjuhën shqipe. Ata kanë qenë të sistemuar në 73 paralele (35 paralele në gjuhën maqedonase dhe 38 paralele në gjuhën shqipe). Nga drejtoria e shkollës thonë se nuk kanë asnjë produkt apo shërbim të vetëm që nuk financohet nga paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve, që nënkupton se nuk kanë akte të brendshme.

Në QRTAP “Kiro Burnaz” në vitin shkollor 2022/2023 janë regjistruar gjithsej 506 nxënës. Prej tyre, 411 nxënës në paralele në të cilat mësimi është zhvilluar në gjuhën maqedonase dhe 95 nxënës në paralelet në të cilat mësimi është zhvilluar në gjuhën shqipe. Nga drejtoria e shkollës thonë se nuk kanë asnjë produkt apo shërbim të vetëm që financohet nga paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve. Ndërsa, nuk kanë as akte të brendshme.

Hulumtim mbi mënyrën e
zbatimit të prokurimeve që
financohen me para prej
prindërve të nxënësve në
shkollat në Komunës Negotinë

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA NEGOTINË

- Shërbimet, të cilat të gjitha shkollat në komunën Negotinë i prokurojnë me mjete të mbledhura prej prindërve të nxënësve janë pothuaj të njëjtat edhe atë: sigurimi personal i nxënësve, ekskursion njëditor ose dy ditor dhe fotografim për fotografi në grup dhe për tablonë për semi maturë.
- Shërbimi i sigurimit personal të nxënës është me çmim identik prej 100 denarë për secilin nxënës individualisht në secilën shkollë. E njëjta gjë vlen edhe për shërbimin e fotografimit. Shuma për një fotografi në grup është 70 denarë për një nxënës, ndërsa 730 denarë për përpunimin e tablosë për semi-maturantët.
- Shuma e parave që prindërit e nxënësve e kanë paguar është tjetër dhe fillon nga 600 e deri 800 denarë për ekskursion njëditor dhe prej 2,800 denarë deri 3,300 denarë për ekskursion dyditor.
- Shkollat në Komunën Negotinë kanë akte/rregullore të brendshme me të cilat përcaktohen kompetencat e këshillit të prindërve, mirëpo në to nuk janë specifikuar procedurat për zbatimin e prokurimeve.
- Rregullat për ekskursion aplikohen sipas Rregullores së Ministrisë për Arsim dhe Shkencë për mënyrën e realizimit të ekskursioneve, piknikëve dhe aktiviteteve tjera jashtëshkollore për nxënësit e shkollave fillore.
- Programet vjetore dhe rregulloret për mënyrën e punës janë të publikuar në ueb faqet e shkollave të komunës Negotinë.
- Asnjë nga shkollat nuk ka publikuar shpallje në ueb faqen e vet për të kërkuar oferta për shërbimet që i përdorin nxënësit, ndërsa të cilat janë të financuara nga prindërit e tyre.

HULUMTIM I DETAJUAR

Hulumtimi në Komunën Negotinë është bërë në 3 shkolla fillore, nga të cilat, 2 kanë shkolla rajonale në pjesët rurale të komunës.

SHFK "STRASHO PINXHUR"

Numri i përgjithshëm i nxënësve në SHFK "Strasho Pinxhur", në vitin shkollor 2022/23 ka qenë 663 nxënës në shkollën qendrore dhe 216 nxënës në shkollën rajonale. Shkolla i dërgoi informacionet për të dyja shkollat si të dhëna të përgjithshme.

Llojet e shërbimeve dhe vlera e tyre në SHFK "Strasho Pinxhur"

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë
Sigurimi i nxënësve	71,500
Fotografimi	62,400
Ekskursion dyditor	214,500
Ekskursion një ditor	63,700

Shuma e përgjithshme e mjeteve për sigurimin e nxënësve është 71,500 denarë. Në vitin shkollor 2022/23 janë të siguruar gjithsej 715 nxënës. Çmimi për sigurimin e nxënësve është 100 denarë individualisht.

Shuma prej 62,400 denarë është për fotografimin e nxënësve semi-maturantë për pako për një nxënës me çmim prej 730 denarë, ndërsa për nxënësit e tjerë, çmimi për fotografi grupi është 70 denarë për një nxënës.

Në vitin shkollor 2022/23, shkolla ka organizuar ekskursione dyditore dhe njëditore. Ekskursionet njëditore kanë qenë të dedikuara për nxënësit e klasave të 6-ta dhe këtu bën pjesë edhe transporti në linjën Negotinë-Krushevë-Manastir-Prilep në vlerë prej 800 denarë për çdo nxënës individualisht, ndërkaq 83 nxënës kanë marrë pjesë. Ekskursioni dyditor është paraparë për nxënësit e klasave të 9-ta. Çmimi për çdo nxënës individualisht është 3,300 denarë dhe kanë udhëtuar 33 nxënës të klasave të nënta.

Nga drejtorja e shkollës është dhënë sqarimi që shkolla vetëm ndihmon në realizimin e shërbimeve pa ndërhyrë në vendimet e Këshillit të Prindërve, edhe atë:

- Shkolla ndihmon në sigurimin e ofertave për shërbimet e kërkuara dhe dorëzimin e ofertave te Këshilli i prindërve, pa asnjë ndërhyrje në dërgimin e vendimeve, mbledhjen e mjeteve financiare dhe realizimin e aktiviteteve të kërkuara.
- Të gjitha procedurat dhe aktivitetet shkolla i zbaton dhe realizon rreptësishtë në pajtim me rregulloren për Këshillin e prindërve.
- Procedurat para dhe pas realizimit të ekskursioneve zbatohen në përputhje me Rregulloren për realizimin e ekskursioneve të miratuar nga MASH dhe në përputhje me Ligjin për Arsim Fillor, pa ndërhyrë në pjesën financiare.

SHFKM "VLLADIMIR ARSOVSKI"

SHFKM "Vlladimir Arsovski" në vitin shkollor 2022/23 ka pasur 168 nxënës. Për shkak të specifikës së shkollës, ky institucion i angazhon prindërit e nxënësve të paguajnë mjete financiare vetëm për akordimin e instrumenteve nga 1,800 denarë në nivel vjetor. Mjetet financiare në llogarinë e shkollës janë duke u mbledhur gjatë këtyre 20 viteve të fundit dhe ato do të përdoren për ndërtimin e një godine të re shkollore. Nga drejtoria e shkollës thonë se nuk realizojnë ekskursione, nuk organizojnë fotografimin e nxënësve dhe nuk ka detyrime për sigurimin e nxënësve.

SHFK "GOCE DELLÇEV" - SH.R. NË FSHATIN DISAN I POSHTËM

Në shkollën rajonale në Disan të Poshtëm në vitin shkollor 2022/23 procesin mësimor e kanë ndjekur 90 nxënës.

Llojet e shërbimeve dhe vlera në SH.R. në fshatin Disani i Poshtëm

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë
Sigurimi i nxënësve	8,600
Fotografim	14,800
Ekskursion njëditor dhe dy ditor	63,800

Sigurimi i nxënësve nga fshati Disan i Poshtëm është 100 denarë për çdo nxënës individualisht.

Çmimi për fotografi për një nxënës individualisht është 70 denarë, me përjashtim të gjysmë-maturantëve, për të cilët shuma për një pako shërbimesh për çdo nxënës individualisht është 730 denarë.

Sipas Rregullores për ekskursione të miratuar nga MASH, realizohen dy lloje të ekskursioneve: për nxënësit e klasave të 3-ta, ekskursion njëditor në shumë prej 600 denarë për çdo nxënës individualisht, për nxënësit e klasave të 6-ta, ekskursion dyditor me çmim prej 2,800 denarë për çdo nxënës, ndërsa për nxënësit e klasave të 9-ta, ekskursion dyditor me çmim prej 2,950 denarë.

Përzgjedhja e ofertës më të favorshme bëhet ekskluzivisht me vendim të prindërve, të cilët vendosin në mbledhjen e Këshillit të prindërve.

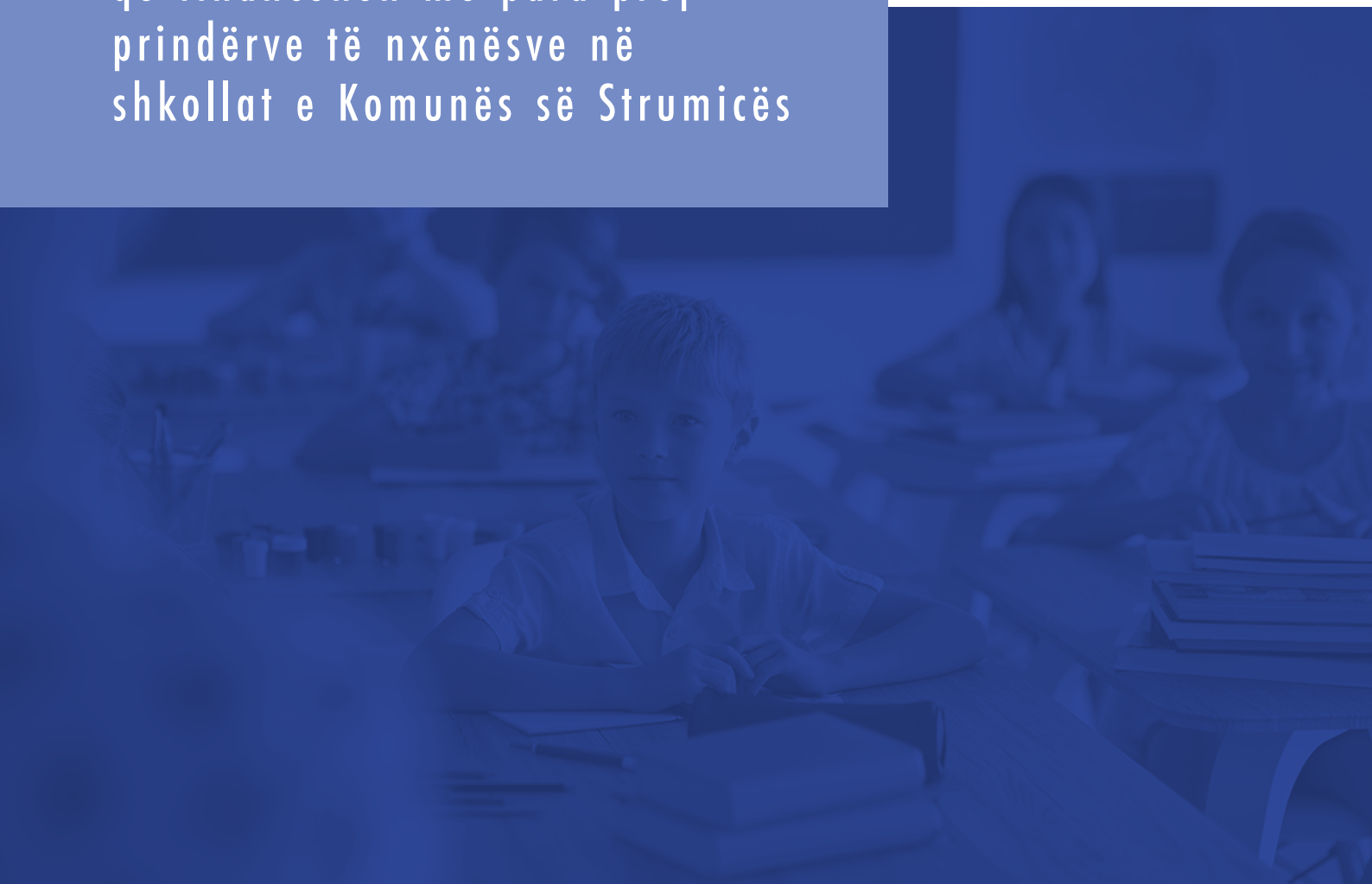
SHFK "GOCE DELLÇEV" NEGOTINË

Çmimet për çdo nxënës veçmas, për të gjitha shërbimet janë të njëjta me SHFK "Goce Dellçev" në fshatin Disan i Poshtëm. Në lidhje me pyetjen për numrin e përgjithshëm të nxënësve, nga drejtoria e shkollës janë përgjigjur se shkolla ka 720 nxënës, por ky numër është numri i përgjithshëm me të gjitha shkollat rajonale të cilat janë pjesë e tyre. Bazuar në këtë, këto të dhëna nuk janë të sakta.

Llojet e shërbimeve dhe vlera në SH.F.K. në fshatin Disani i Poshtëm

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë
Sigurimi i nxënësve	Nuk na është dërguar asnjë informacion
Fotografim	Nuk na është dërguar asnjë informacion
Ekskursion njëditor dhe dy ditor	Nuk na është dërguar asnjë informacion

Hulumtim mbi mënyrën
e zbatimit të prokurimeve
që financohen me para prej
prindërve të nxënësve në
shkollat e Komunës së Strumicës

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA E STRUMICËS

- Shkollat në Strumicë shfrytëzojnë nga mjetet financiare prej prindërve të nxënësve për dedikime të ndryshme, duke përfshirë sigurimin e nxënësve, fotografimin, ekskursione, prokurim të uniformave shkollore dhe aktivitete tjera.
- Çmimet e sigurimeve për nxënësit janë të standardizuara, ndërkohë që shpenzimet për shërbimet tjera dallojnë konsiderueshëm ndërmjet shkollave, varësisht prej llojit të aktiviteteve dhe vendimeve të shkollave apo atyre të këshillave të prindërve.
- Totali i mjeteve financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve dallon nga shkolla në shkollë, që i pasqyron numrat e ndryshëm të nxënësve dhe llojshmërinë e shërbimeve dhe aktiviteteve të ofruara.
- Pak shkolla kanë procedura formale apo rregulla të brendshme për organizimin e aktiviteteve, të cilat janë financuara me mjete financiare prej prindërve, që sugjeron në nevojën për të përmirësuar kornizën e rregullimit dhe praktikat.
- Mungesa e ueb faqeve aktive të shkollave e bën të vështirë qasjen tek informacionet për aktivitetet jashtëshkollore të financuara nga prindërit dhe kjo e zvogëlon nivelin e transparencës dhe llogaridhënies.

Këto të dhëna sugjerojnë në nevojën për të përmirësuar transparencën dhe llogaridhënien, standardizimin e procedurave dhe përfshirjen e prindërve në proceset vendimmarrëse për shfrytëzimin e mjeteve financiare që i mbledhin prej tyre.

HULUMTIM I DETAJUAR

Në komunën e Strumicës, për vitin shkollor 2022/2023 procesi arsimor është zhvilluar në kuadër të 9 shkollave fillore dhe 3 shkollave të mesme me gjithsej 7,928 nxënës. Shumica e shkollave, edhe pse me kohë i kanë dërguar përgjigjet ndaj kërkesave të dërguara për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, ato në realitet nuk i kanë dorëzuar informacionet e kërkuara.

Prezantimi tabelor i shkollave, numri i nxënësve dhe shpenzimet e përgjithshme të financuara nga prindërit e nxënësve

Emri i shkollës (fillore dhe të mesme)	Numri i përgjithshëm i nxënësve	Vlera totale për të gjitha shërbimet në denarë
SHFK "Sando Masev"	1,245	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara
SHFK "Vidoe Podgorec"	844	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara
SHFK "Nikola Vapcarov"	935	49,680
SHFK "Marshall Tito"	761	20,000 (të dhëna të pjesshme)
SHR "Marshall Tito" fsh. Murtino	446	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara
SHFK "Goce Dellçev" fsh. Veljusa	219	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara
SHFK "Dame Gruev" fsh. Kukullish	497	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara
SHFK "Geras Cunev" fsh. Prosenikovë	239	20,900
SHFK "Cirili dhe Metodij" fsh. Dabilje	157	211,450
SHMK "Jane Sandanski"	817	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara
SHMK "Nikolla Karev"	1,063	103,500 (të dhëna të pjesshme)
SHMKSHN "Dimitar Vllahov"	705	2,445,000

SHKOLLAT FILLORE

Nga shkolla fillore “Sando Masev” Strumicë me kohë dhe në mënyrë të përgjegjshme i kanë dërguar informacionet e kërkuara dhe përgjigjet për pyetjet që janë dërguar me kërkesën. Sipas informatave të dërguara: numri i nxënësve në vitin shkollor 2022/23, në SHF “Sando Masev” Strumicë ka qenë 1,245 dhe prej tyre, 645 kanë qenë meshkuj dhe 600 femra. Lista e produkteve dhe shërbimeve të financuara nga paratë që i kanë mbledhur prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/23 janë ekskursionet, fotot për tablo, festa e semi-maturës dhe sigurimi i nxënësve.

Çmimi veçmas i produkteve dhe shërbimeve që financohen me paratë prej prindërve për një nxënës:

- Ekskursion për nxënësit e klasave të treta - 990 denarë
- Ekskursion për nxënësit e klasave të pesta – 6,990 denarë
- Ekskursion për nxënësit e klasave të gjashta – 3,990 denarë
- Ekskursion për nxënësit e klasave të nënta – 5,990 denarë
- Tablo për semi-maturantët, klasat e nënta – 1,200 denarë
- Festa e semi-maturës për klasat e nënta – 1,000 denarë
- Sigurimi i nxënësve për gjeneratat nga klasa e parë deri në klasën e nëntë - 100 denarë

Sigurimet e nxënësve dhe ekskursionet janë në bazë vullnetare dhe jo të gjithë nxënësit shkojnë në ekskursione si dhe jo të gjithë sigurohen. Nuk na është dërguar shuma totale e parave të mbledhura nga ana e shkollës.

Nga SHF “Sando Masev” thonë që nuk kanë organizuar prokurime publike për ushqim, shërbim të rojës shkollore sepse nuk zbatohet, ndërsa për të tjerat ekziston. Të gjitha prokurimet tjera janë të rregulluara në statutin e shkollës, programin vjetor të shkollës. Të gjitha aktet janë të publikuara në faqen e internetit.

SHFK “Marshalli Tito” Strumicë në vitin shkollor 2022/23 ka pasur të regjistruar 761 nxënës. Ndërsa i vetmi shërbim për të cilin prindërit e nxënësve në këtë shkollë ndajnë mjetet e tyre është sigurimi i nxënësve. Shuma individuale për sigurim për një nxënës është 100 denarë, sigurimi i nxënësve është në bazë opsionale dhe shumica e prindërve nuk i sigurojnë fëmijët e tyre, ndërsa për vitin e kaluar janë siguruar 200 nxënës dhe janë mbledhur 20,000 denarë. Sa i përket pyetjes nëse prokurimet për produktet dhe shërbimet e financuara me para nga prindërit e nxënësve janë zbatuar në bazë të akteve të brendshme të miratuara, përgjigja e shkollës është se nuk ka prokurime të tilla, pra nuk ka akte të brendshme dhe ato nuk janë të publikuara në ueb faqen e shkollës.

Sipas përgjigjes së dërguar nga SHFK “Nikolla Vapcarov” Strumicë, numri i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023 ka qenë 935 nxënës. Lista e produkteve dhe shërbimeve që financohen me mjetet nga prindërit janë: sigurimi i nxënësve dhe rrobat e punës për nxënësit. Shuma për sigurimi e nxënësve është gjithsej 49,680 denarë, ndërsa për rrobat e punës 286,550 denarë. Sigurimi për një nxënës është 90 denarë, ndërsa për veshjet për punë, varet cili nxënës çka ka porositur (është vështirë të dihet për çdo nxënës, për shkak që këtu përfshihet një fanellë, bluzë dhe xhup ashtu që varet kush çka ka porositur, ndërkaq të gjitha produktet kanë çmime të ndryshme). Të gjitha prokurimet janë zbatuar nga shkolla në emër të prindërve edhe atë me vendim të Këshillit të prindërve. Këto të dhëna nuk janë publikuar në faqen e internetit.

Në përgjigjen nga SHFK "Vidoe Podgorec" na janë përgjigjur që numri i nxënësve në klasë të I (të parë) deri në klasë të IX (të nëntë) në vitin shkollor 2022/2023 është gjithsej 844 nxënës. Në vitin shkollor 2022/2023, nga paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë financuar shërbime të ngjashme: sigurimi i nxënësve, fotografim i nxënësve, prokurim i uniformave të nxënësve dhe organizim i ekskursioneve për nxënësit.

Për shërbimet e sipërpërmendura që financohen nga paratë e prindërve të nxënësve janë paguar shumat e paraqitura më poshtë:

- Për sigurimin e nxënësve shuma prej 100 denarë për një nxënë,;
- Për fotografimin e nxënësve në klasat e IX (e nënta) shuma prej 1,400 denarë për një nxënë.

Për uniforma të nxënësve:

- Xhup 1,000 denarë,
- Bluzë me mëngë të gjata 550 denarë,
- Bluzë me mëngë të shkurtra 400 denarë.

Për ekskursionet për nxënësit:

- Për ekskursion njëditor me nxënësit e klasave të treta, shumë prej 1,200 denarë,
- Për ekskursion dyditor me nxënësit e klasave të gjashta, shumë prej 3,600 denarë,
- Për ekskursion treditor me nxënësit e klasave të nënta, shumë prej 4,900 denarë,
- Për mësim në natyrë me nxënësit e klasave të pesta, shumë prej 7,500 denarë.

Të gjitha shumat janë individuale për çdo nxënë, me atë që nga prindërit mjetet i kanë paguar drejtpërdrejtë në Agjencinë Turistike, kurse pjesa tjetër e tyre në llogarinë 787 të shkollës. Nuk na është dhënë shuma totale e parave të mbledhura nga ana e shkollës.

Prokurimet për shërbimet me mjetet financiare nga prindërit e nxënësve janë zbatuar në bazë të procedurave të zbatuara në përputhje me normat ligjore pozitive dhe ato janë të publikuara në ueb faqen e shkollës.

Në SHFK "Dame Gruev" fsh. Kuklish, në vitin shkollor 2022-23 ka pasur gjithsej 497 nxënës. Asnjë informacion nuk na është dhënë nga administrata e shkollës.

Në SHFK "Shën Cirili dhe Metodij" fshati Dabilje, në vitin shkollor 2022/23 numri i përgjithshëm i nxënësve ka qenë 157 nxënës. Lista e produkteve dhe shërbimeve që financohen nga prindërit janë sigurimet e nxënësve, ekskursionet dhe shërbimet për fotografim.

Shuma e përgjithshme e mjeteve të shpenzuara nga paratë prej prindërve të nxënësve për sigurimin e nxënësve është 15,500 denarë, për ekskursion të klasave të IX-ta shumë prej 72,350 denarë; klasat e VI-ta shumë prej 70,200 denarë; për klasat e III-ta shumë prej 32,400 denarë, ndërsa për fotografim gjithsej 21,000 denarë.

Për një nxënë individualisht, çmimi për sigurimin e nxënësve është 100 denarë; 1,400 për nxënë për fotografim për tablo; ekskursion i klasave të IX-ta me 14 nxënës secili nga 4,990 denarë, një nxënë si rast social me 2495 denarë, ekskursion i klasave të VI-ta me 19 nxënës secili nga 3,600 denarë një nxënë si rast social me 1800 denarë, ekskursion i klasave të III-ta me 27 nxënës nga 1,200 denarë.

Prokurimet e zbatuara janë realizuar në bazë të Vendimeve, të cilat na janë dërguar në shtojcë të përgjigjeve. Faqja e internetit e shkollës nuk funksionon, kështu që këto të dhëna nuk janë të publikuara.

SHFK "Marshall Tito" fsh. Murtino sipas përgjigjes së dërguar prej tyre kanë bërë të ditur se numri i nxënësve në shkollë në vitin shkollor 2022-23 ka qenë 446 nxënës.

Lista e produkteve të financuara nga paratë e prindërve: shërbime fotografimi, sigurim i nxënësve, ekskursione dhe uniforma të nxënësve.

- Fotografimi për klasat e nënta – 1,450 denarë për një nxënës,
- Fotografimi për fundin e vitit shkollor 2022-23, nga 100 denarë çdo nxënës.
- Sigurimi i nxënësve për vitin shkollor 2022-23 - nga 100 denarë për një nxënës.

Ekskursionet e nxënësve:

- Ekskursion njëditor për klasat e treta, nga 1,200 denarë për një nxënës,
- Ekskursion dyditor për nxënësit e klasave të gjashta, nga 3,600 denarë për një nxënës,
- Ekskursion treditor për nxënësit e klasave të nënta, nga 4,990 denarë për një nxënës,
- Mësim në natyrë për klasat e pesta, nga 7,500 denarë për një nxënës,
- Uniforma të nxënësve 1,950 denarë për një nxënës.

Nuk na është dërguar shuma totale e parave të mbledhura nga shkolla. Bazuar në prokurimet e zbatuara për produkte dhe shërbime të financuara me para prej prindërve të nxënësve, ato zbatohen në përputhje me Rregulloren për realizimin e ekskursioneve të nxënësve dhe në pajtim me Sistemin e Byrosë për Prokurime Publike, ndërsa nuk janë të publikuara në ueb faqen e shkollës.

SHFK "Geras Cunev" fsh. Prosenikovë, lidhur me kërkesën tonë na kanë dërguar të dhënat e kërkuara. Numri i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023 në SHFK "Geras Cunev" - Prosenikovë është 239 nxënës. Me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve financohet vetëm sigurimi i nxënësve, shërbim i cili përdoret në bazë vullnetare. Vitin e kaluar shkollor 2022/2023 janë siguruar gjithsej 209 nxënës, që donë të thotë se shuma e përgjithshme e mjeteve financiare të shpenzuara është 20,900 denarë. Individualisht secili nxënës paguan nga 100 denarë në bazë vjetore për sigurim. Në mbledhjet e prindërve që mbahen në fillim të vitit shkollor, prindërit i informojnë për çmimin e sigurimit të nxënësve dhe ata prononcohen nëse do të pranojnë që fëmijët e tyre të jenë të siguruar. Këto informacione nuk publikohen.

Në **SHFK Fshati "Goce Dellçev" fsh. Veljusa**, në vitin shkollor 2022/2023 mësimin e kanë ndjekur 219 nxënës. Informacione tjera që janë kërkuar me kërkesën për informacione me karakter publik nuk janë dhënë nga administrata e shkollës.

SHKOLLAT E MESME

Në komunën e Strumicës ka 3 shkolla të mesme edhe atë:

Nga **shkolla e mesme “Jane Sandanski” Strumicë**, lidhur me kërkesën e dërguar nga organizata jonë, na njoftuan se në SHMK “Jane Sandanski” në fillim të vitit shkollor 2022/23 janë regjistruar 817 nxënës të rregullt, 17 nxënës me korrespondencë, ndërsa janë çregjistruar 29 nxënës gjatë vitit. Në lidhje me pyetjen e dytë për listën e shërbimeve që financohen në shkollë me paratë e prindërve të nxënësve për vitin 2022/23 nga SHMK “Jane Sandanski” thonë se shkolla nuk mbledh mjete financiare prej prindërve, por që prindërit paguajnë për shërbimet për fotografim, ekskursione dhe mbrëmjen e maturës.

SHMK “Jane Sandanski” me arsyetimin që shkolla nuk mbledh mjete financiare prej prindërve të nxënësve, nuk na dërgoi informacionet e kërkuara. Ndërkaq, për sa u përket shpenzimeve për një nxënës individualisht, lidhur me produktet dhe shërbimet veçmas të cilat financohen me para nga prindërit (ushqim, shërbimi i rojës shkollore, sigurimi i nxënësve, ekskursione, shërbime fotografimi etj.), shkolla zbaton vetëm një prokurim për shërbime fotografimi dhe një prokurim për ekskursion shkencor rekreativ për nxënësit e vitit të tretë dhe prindërit e bëjnë pagesën drejtpërdrejtë tek dhënësit e shërbimeve, jo në llogarinë e shkollës. Për vitin shkollor 2022/23, prindërit e fëmijëve kanë paguar 1,350 denarë për një nxënës për shërbime fotografimi në ‘Photo Violeta’ Strumicë. Për ekskursion, prindërit kanë paguar 20,999 denarë veçmas për një nxënës në Agjencinë Turistike ‘Atlantis’ Strumicë. Në lidhje me organizimin e mbrëmjes së maturës, nxënësit vetë angazhojnë një restorant, kurse shkolla nuk ka evidencë për harxhimet. Nuk na është dërguar shuma totale e parave që i ka mbledhur shkolla.

Sa i përket pyetjes nëse prokurimet për produkte dhe shërbime të financuara me paratë e prindërve të nxënësve janë zbatuar në bazë të akteve të brendshme të miratuara, nga drejtoria shkolla thonë se procedura për ekskursion realizohet në përputhje me Rregulloren për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore për nxënësit e shkollave të mesme nr. 07-9992/3 nga data 05.06.2014, e miratuar nga Ministria për Arsim dhe Shkencë. Në lidhje me procedurën e përzgjedhjes së ofertuesve më të favorshëm për fotografimin e nxënësve, shkolla i respekton udhëzimet e BPP-së që prokurimet që janë realizuar nga nxënësit nuk paraqesin prokurime publike dhe që shkolla vetëm formon një komision për mbledhjen dhe hapjen e ofertave dhe përzgjedhjen e ofertuesve më të favorshëm, kurse pagesa bëhet drejtpërdrejtë në llogarinë e ofertuesit të përzgjedhur. Për këto arsye të prezantuara, shkolla nuk i publikon informacionet e këtilla në ueb faqen e vet.

Sipas të dhënave dhe marrëveshjeve që janë dorëzuar me kohë nga **SHMK “Nikola Karev” Strumicë**, kemi gjetur informacionet se në këtë shkollë, në vitin 2022/2023 janë regjistruar 1,063 nxënës. Ndërsa i vetmi shërbim për të cilin prindërit e nxënësve në këtë shkollë i ndajnë mjetet e tyre është sigurimi i nxënësve. Shuma totale e mbledhur për sigurimin e nxënësve është 103,500 denarë. Çmimi individual për sigurim të nxënësve është 100 denarë. Sa i përket pyetjes nëse prokurimet për produkte dhe shërbime të financuara me para nga prindërit janë zbatuar në bazë të akteve të brendshme të miratuara, nga shkolla thonë që nuk ka prokurime të tilla, pra, si rrjedhojë nuk ka akte të brendshme dhe ato nuk janë të publikuara në ueb faqen e shkollës.

SHMKSHN “Dimitar Vllahov” Strumicë, në vitin shkollor 2022/23 janë regjistruar 705 nxënës. Sa i përket pyetjes për numrin e shërbimeve që financohen me paratë e prindërve, ato janë: ekskursioni për nxënësit e viteve të treta, tablo për maturë dhe mbrëmja e maturës. Ekskursioni për nxënësit e viteve të treta ka kushtuar në shumë totale prej 1,940,400 denarë, përkatësisht nga 18,480 denarë për një nxënës, për

tablonë e maturës 237,600 denarë përkatësisht nga 1,350 për një nxënës, ndërsa mbrëmja e maturës nga 1,500 për një nxënës, përkatësisht në shumë totale prej 267,000 denarë. Lidhur me pyetjen nëse prokurimet për produkte dhe shërbime të financuara me para nga prindërit janë zbatuar në bazë të akteve të brendshme të miratuara që na u dërguan në shtojcë të përgjigjes, por nuk publikohen në faqen e shkollës.

MULTIKULTURA

Hulumtim mbi mënyrën
e zbatimit të prokurimeve
që financohen me para prej
prindërve të nxënësve në
shkollat e Komunës së Tetovës

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA E TETOVËS

- Produktet dhe shërbimet që shkollat i sigurojnë me mjetet nga prindërit janë të ndryshme, edhe atë: sigurim i nxënësve, fotografim për tablo, fotografi grupi në fund të vitit shkollor, ekskursione dhe uniforma.
- Sigurimi personal i nxënësve është shërbim që e paguajnë të gjitha shkollat dhe çmimi për këtë shërbim është identik, përkatësisht nga 100 denarë për një nxënës.
- Çmimi për fotografi grupi në fund të vitit shkollor lëviz mes shumë 50 dhe deri 80 denarë.
- Për ekskursione, shuma për një nxënës varet nga distanca e udhëtimit.
- Duke e pasur parasysh që shërbimet dhe produktet e siguruar nga shkollat janë të ndryshme, ndërkaq edhe numri i nxënësve në secilën prej shkollave është i ndryshëm, edhe shuma e totalit të mjeteve financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve është e ndryshe. Domethënë, më së shumti mjete janë mbledhur prej prindërve në SHKME “8 Shtatori” në bazën për ekskursione për nxënësit, edhe atë nga 17,900 denarë për një nxënës (që e ndjekin mësimin në gjuhën maqedonase) për vitin e tretë dhe në SHMKP “Gjoc Stojcevski”, në të cilën është shuma totale e mjeteve financiare për nxënësit e viteve të III-ta dhe viteve të IV-ta është rreth 13,000 denarë, kurse më së paku në shkollat që mbledhin mjete prej prindërve të nxënësve vetëm në bazën për sigurimin e nxënësve, shërbim i cili kushton 100 denarë për një nxënës.
- Sipas të dhënave të shkollave të mesme, ato nuk kanë akte të brendshme, por për ekskursione i referohen Rregullores për organizimin e ekskursioneve. SHPSH QRATP “Mosha Pijade” nuk mbledh fare mjete prej prindërve.
- Nga gjithsej 18 shkolla në territorin e Komunës së Tetovës, vetëm dy (Gjimnazi “7 Marsi” dhe SHKME “8 Shtatori”) i kanë dërguar të gjitha informacionet e kërkuara.
- Nga të dhënat që i kemi fituar nga shkollat fillore, ato sugjerojnë që prokurimet zbatohen me akte të brendshme, ato akte nuk janë të publikuara në ueb faqet e shkollave. Në SHFK “Cirili dhe Metodij” çdo prokurim për çdo shërbim është i përfshirë në ndonjë akt të brendshëm që është miratuar nga Këshilli i prindërve.

HULUMTIM I DETAJUAR

Në territorin e Komunës së Tetovës procesi arsimor zhvillohet në kuadër të 12 shkollave fillore dhe 6 shkollave të mesme.

Prezantimi tabelor i shkollave, numri i nxënësve dhe shpenzimet e përgjithshme të financuara nga prindërit e nxënësve

Emri i shkollës (fillore dhe	Numri i përgjithshëm i nxënësve	Çmimi për një nxënës në denarë
SHFK "Istikball"	1,050	670
SHF "Besa"	26	0
SHF "Goce Dellçev"	606	0
SHFK "Bratsvo Migjeni"	1,734	100
SHFK "Andrej Saveski Qiqish"	265	0
SHFK "Cirili dhe Metodij"	1,037	300
SHFK "Rexhep Voka"	236	1,580
SHSHM "Todor Skalovski – Tetoec"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHFK "Rilindja"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHFK "Përparimi"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHFK "Naim Frashëri"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHFK "Liria"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHFK "Gjerg Kastriot Skenderbeu"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHMK Gjimnazi "Kiril Pejçinovic"	Nuk i dërguan informacionet e kërkuara	
SHMK "7 Marsi"	522	9,900
SHMKM "Nikola Stein"	2,121	1,500
SHMKP "Gjoce Stojçevski"	592	3,000 - 13,000
SHMKE "8 Shtatori"	1,176	10,700 - 17,900

SHSHM "Todor Skalovski – Tetoec", SHFK "Rilindja", SHFK "Përparimi", SHFK "Naim Frashëri", SHFK "Liria", SHFK "Gjerg Kastriot Skenderbeu" dhe SHMK Gimnazi "Kiril Pejçinovic" nuk kanë i dërguar informacionet e kërkuara në lidhje me mjetet që janë mbledhur prej prindërve të nxënësve.

SHKOLLAT FILLORE

Në shkollën fillore **"Istikbal"** në Tetovë mësojnë gjithsej 1050 nxënës. Sipas përgjigjeve që i fituam lidhur me kërkesën për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shkolla mbledh para prej prindërve për: sigurimin e nxënësve, ekskursionet dhe fotografim në grup.

Tabela nr. 1 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF "Istikbal", Tetovë

Lloji i shërbimit/prodaktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	nuk e kanë dërguar informacionin e kërkuar	100 denarë
Ekskursion	nuk e kanë dërguar informacionin e kërkuar	300 - 500 denarë
Foto në grup	nuk e kanë dërguar informacionin e kërkuar	70 denarë

Sipas përgjigjes që e fituam nga shkolla, shërbimet e financuara nga paratë e prindërve të nxënësve realizohen me akte të brendshme. Edhe pse faqja e internetit është aktive, aktet e brendshme nuk publikohen aty.

Në shkollën fillore **"Besa"** mësojnë gjithsej 26 nxënës. Sipas përgjigjes që e fituam nga shkolla, produktet dhe shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë sigurimet e nxënësve dhe ekskursionet. Paratë për këto dy shërbime janë realizuar përmes arsimtarëve-kujdestarë të klasës. Nga shkolla nuk kanë dërguar informacione për shpenzimet e përgjithshme të një nxënësi për këto shërbime as informacione nëse ka akte të brendshme nënligjore për zbatimin e këtyre prokurimeve.

Në shkollën fillore **"Goce Dellçev"** mësojnë 606 nxënës. Sipas përgjigjes që e fituam nga shkolla, produkte dhe shërbime nga paratë e mbledhura prej prindërve nuk prokurohen.

Në shkollën fillore **"Bratsvo Migjeni"** numri i përgjithshëm i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023 ishte 1,734 nxënës.

Prej prindërve mblidhen vetëm paratë për sigurimin e nxënësve dhe kjo bëhet në bazë vullnetare.

Prokurimet e zbatuara për produkte dhe shërbime të financuara me para prej prindërve të nxënësve janë në bazë të akteve të brendshme të miratuara, por këto akte nuk publikohen në faqen e internetit të shkollës.

Tabela nr. 2 – Shërbimet, çmimi për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Bratsvo Migjeni", Tetovë

Lloji i shërbimit/prodaktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	67.500	100

Në shkollën fillore **"Andrej Saveski Qiqish"** mësojnë 265 nxënës.

Sipas përgjigjes që e fituam nga shkolla, nuk ka listë të produkteve dhe shërbimeve që financohen në shkollë me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve, sepse shkolla nuk mbledh para prej prindërve të nxënësve.

Në shkollën fillore **"Cirili dhe Metodij"** mësojnë 1,037 nxënës.

Shërbimet që financohen nga prindërit e nxënësve janë: Sigurimi, transporti për ekskursionin dhe fotografimi në grup.

Shkolla nuk ka dërguar informacione për numrin e përgjithshëm të nxënësve që i kanë përdorur këto shërbime.

Çdo prokurim për çfarëdo shërbimi, nga shkolla pohojnë se është i mbuluar me ndonjë dokument i cili është lëshuar nga Këshilli i prindërve.

Tabela nr. 3 – Shërbimet, çmimi për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Cirili dhe Metodij", Tetovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	100 denarë
Transport për ekskursion	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	150 denarë
Fotografim	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	50 denarë

Në shkollën fillore "Rexhep Voka", mësojnë 236 nxënës.

Prej prindërve të nxënësve janë mbledhur para për shërbimet si më poshtë: sigurimi i nxënësve, ekskursion, fotografim për nxënësit në klasën I (e parë) deri në klasën IX (e nëntë) dhe fotografim për tablo për nxënësit e klasave të nënta.

Për shërbimin e sigurimit të nxënësve, prindërit paguajnë nga 100 denarë për çdo nxënës dhe gjithsej 225 nxënës janë siguruar.

Tabela nr. 4 – Shërbimet, çmimi për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHFK "Rexhep Voka", Tetovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	22,500 denarë	100 denarë
Ekskursion	64,240 denarë	880 denarë
Foto në grup		80 denarë
Fotografim për tablo	28,400 denarë	600 denarë

Shkolla nuk dërgoi informacione për aktet e brendshme, por vetëm informacion se ekskursionet realizohen në bazë të Rregullores për realizimin e ekskursioneve të nxënësit të të miratuar nga Ministria për Arsimit dhe Shkencë.

SHKOLLAT E MESME

Në komunën e Tetovës nxënësit mësojnë në shkollat e mesme si në vijim::

- SHMK "Kirill Pejçinoviç"
- SHMK "7 Marsi"
- SHMKM "Nikola Stejn"
- SHMKE "8 Shtatori"
- SHMKP "Moshë Pijade"
- SHMKT "Gjocë Stojçeski"
- SHSHM "Todor Skalovski – Tetoec"

Informacione për produktet dhe shërbimet e financuara me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve nuk janë dërguar nga SHKM Gjimnazi "Kirill Pejçinoviç" dhe SHSHM "Todor Skalovski – Tetoec".

Në **SHMK "7 Marsi"** mësojnë gjithsej 522 nxënës. Sipas përgjigjes lidhur me kërkesën për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shërbimet që planifikohen të realizohen me mjetet që janë mbledhur prej prindërve të nxënësve janë ekskursionet shkollore, sigurimet e nxënësve dhe fotografimi i nxënësve në grup.

Gjatë vitit 2022/2023, **SHMK Gjimnazi "7 Marsi"** ka realizuar një ekskursion të fundit në Shqipëri, në të cilin kanë marrë pjesë 105 nxënës dhe çmimi për një nxënës ka qenë 9840,00 denarë. Sikur edhe në shkollat tjera, edhe në këtë shkollë të mesme ekskursionet realizohen në bazë të Rregullores për organizim të ekskursioneve.

Për sigurimin e nxënësve, shërbim i cili është në bazë vullnetare, nëpërmjet kujdestarëve të klasave janë mbledhur nga 100,00 denarë për çdo nxënës.

Prindërit kanë qenë të informuar nëpërmjet arsimtarëve-kujdestarë të klasave për të gjitha shërbimet që janë realizuar me mjetet nga prindërit e nxënësve.

Sipas përgjigjes për kërkesën për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, momentalisht për shkak të problemeve teknike me ueb faqen e shkollës, këto informacione nuk janë publikuar.

Tabela nr. 5 – Mjete të mbledhura prej prindërve për aktivitete jashtëshkollore në SHKM Gjimnazi "7 Marsi" - Tetovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Ekskursion në Shqipëri	1,033,200 denarë	9,840 denarë
Sigurimi i nxënësve	51,500 denarë	100 denarë
Shuma totale	1,084,700 denarë	

SHMKM "Nikola Stejn" në vitin shkollor 2022/23 procesin mësimor e ka realizuar për gjithsej 2,121 nxënës. Sipas përgjigjes për kërkesën për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shkolla e organizon sigurimin e produkteve dhe shërbimeve të financuara nga prindërit e nxënësve edhe atë: sigurimet e nxënësve, ekskursionet, matura, fotografimi dhe uniformat e nxënësve.

Mbajtja e uniformës është paraparë me rendin shtëpiak të SHMKM “Nikola Stejn” dhe Kodin e sjelljes së nxënësve.

Nga paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve realizohen dy ekskursionë nga 600 denarë, të cilat realizohen në përputhje me Rregulloren për organizimin e ekskursioneve e cila është miratuar nga Ministria për Arsim dhe Kulturë dhe në përputhje me Programin Vjetor për realizimin e ekskursioneve të miratuara nga BZHA dhe nga Bordi i Drejtorëve.

Sipas përgjigjes për kërkesën për qasje tek informacionet me karakter publik, aktet e brendshme nuk publikohen në ueb faqen e shkollës, por prindërit informohen për të gjitha produktet dhe shërbimet dhe japin pëlqimin e tyre në mbledhjet e këshillit të prindërve.

Tabela nr. 6 – Mjete të mbledhura prej prindërve të nxënësve për aktivitete jashtëshkollore në SHMKM “Nikola Stejn” - Tetovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	100 denarë
Dy ekskursionë	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	1200 denarë
Uniforma e nxënësve të vitit të parë	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	600 denarë
Uniformë e nxënësve për praktikë	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	600 denarë
Fotografim		50 denarë

Në SHMKP “Gjoce Stojcevski” numri i përgjithshëm i nxënësve për vitin shkollor 2022/2023 ka qenë 592.

Në vitin shkollor 2022/2023, prindërit e nxënësve i kanë financuar këto shërbime: sigurimin e nxënësve, realizimin e ekskursioneve njëditore për nxënësit e viteve I, II, III dhe IV në relacionet Tetovë-Ohër-Strugë-Tetovë dhe në relacionet Tetovë-Kodra e Diellit-Tetovë, ekskursion pesëditor në Shqipëri për nxënësit e vitit të III-të, fotografimi i klasës dhe fotografim i maturantëve si dhe organizimi i mbrëmjes së maturës.

Shuma totale e mjeteve financiare për një nxënës është rreth 3,000 denarë, ndërsa për nxënësit e vitit të III dhe të IV rreth 13,000 denarë.

Prokurimet e zbatuara në këtë shkollë janë realizuar nëpërmjet publikimit të shpalljeve publike për mbledhje të ofertave. Shpalljet publike për mbledhjen e ofertave publikohen të paktën në dy gazeta ditore.

Tabela nr. 7 – Mjete të mbledhura prej prindërve të nxënësve për aktivitete jashtëshkollore në
SHMKP "Gjoce Stojčevski" - Tetovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës individualisht në denarë
Sigurimi i nxënësve	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	100 denarë
Ekskursion në linjën Tetovë-Ohër-Strugë-Tetovë	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	700 denarë
Ekskursion në linjën Tetovë-Kodra e Diellit-Tetovë	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	420 denarë
Ekskursion pesëditor në Shqipëri (nxënësit e vitit të tretë)	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	9.900 denarë
Fotografi në grup	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	70 denarë

Në SHMKE "8 Shtatori" në Tetovë, numri i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023 ka qenë 1,176 nxënës.

Në këtë shkollë realizohen ekskursionet në bazë të Rregullores për realizimin e ekskursioneve shkollore në shkollat e mesme, në përputhje me programin vjetor dhe në bazë të njoftimit të publikuar për realizimin e ekskursioneve. Shkolla pranon oferta dhe komisioni për shqyrtimin e ofertave jep propozim për ofertën më të favorshme, çmimi më i ulët është kushti i përzgjedhjes. Shkolla nuk mbledh para për realizimin e ekskursionit, por prindërit e bëjnë pagesën drejtpërdrejtë në Agjencinë Turistike. Shkolla lidh marrëveshje me AT-në e përzgjedhur, duke i respektuar dispozitat e Rregullores për realizimin e ekskursioneve shkollore në shkollat e mesme.

Gjithashtu, nxënësit mund të sigurojnë veten për 100 denarë për sipas dëshirës dhe ajo shumë paguhet në llogarinë e kompanisë së sigurimit. Gjithashtu, shkolla nuk lidh kontrata për shërbime fotografimi, nxënësit vetë përzgjedhin një foto-studio dhe drejtpërdrejtë e paguajnë shumën për çmimin e përcaktuar me marrëveshje për shërbimin e realizuar.

Tabela nr. 8 - Mjete të mbledhura prej prindërve të nxënësve për aktivitete jashtëshkollore në
SHMKE "8 Shtatori" - Tetovë

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Ekskursion në Republikën e Italisë, Republikën e Sllovenisë dhe Republikën e Serbisë	1,108,800 denarë	16,800 denarë
Ekskursion në R. Shqipëri	1,123,200 denarë	9,600 denarë
Ekskursion në Ohër	434,000 denarë	700 denarë
Ekskursion në Kodrën e Diellit	224,400 denarë	300 denarë
Sigurimi i nxënësve	100,600 denarë	100 denarë
Shuma totale	2,991,000 denarë	

Hulumtim mbi mënyrën e
zbatimit të prokurimeve që
financohen me para prej
prindërve të nxënësve në
shkollat e Komunës së Çairit

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA E ÇAIRIT

- Shumica e shkollave të përfshira në këtë hulumtim nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara. Të dhëna kemi fituar vetëm nga shkollat fillore “Hasan Prishtina” dhe “Jashar Bej Shkupi”.
- Të gjitha shkollat e përfshira në hulumtim nuk kanë akte të brendshme të publikuara në bazë të të cilave janë zbatuar prokurimet për produkte dhe shërbime të financuara me paratë e prindërve të nxënësve. Disa shkolla nuk kanë as ueb faqen e tyre.
- Disa nga shkollat i kanë publikuar planet vjetore, në të cilat janë planifikuar ekskursionet, por mënyra e financimit të tyre nuk është specifikuar.
- Shkolla e mesme “Cvetan Dimov” ka publikuar një raport vjetor për punën e shkollës për vitin shkollor 2022/2023, në të cilin është cekur që bordi i shkollës formon Komision për mbledhjen e ofertave për ekskursionet, por nuk janë paraqitur shpenzimet dhe prokurimet për produkte dhe shërbime që financohen me para nga prindërit.

HULUMTIM I DETAJUAR

Me këtë hulumtim janë përfshirë dhjetë shkolla fillore dhe një shkollë e mesme në komunën e Çairit. Kërkesa për qasje tek informacionet me karakter publik është dërguar në tetor të vitit 2023, me të cilën janë kërkuar detaje për numrin e nxënësve, produktet dhe shërbimet e financuara, shpenzimet e përgjithshme, shpenzimet individuale për një nxënës, aktet e brendshme dhe publikim i këtyre akteve në ueb - faqet e shkollave.

Tabela 1 - Shërbimet, çmimet për çdo shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në shkollat në Komunën e Çairit

Shkollat në Komunën e Çairit	Lista e produkteve dhe shërbimeve që financohen në shkollë me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/2023	Shuma totale e mjeteve financiare të shpenzuara në nivel të listës së produkteve dhe shërbimeve	Shpenzimet në bazë individuale për çdo nxënës në lidhje me produktet dhe shërbimet konkrete që financohen me para nga prindërit	Nëse prokurimet e zbatuara për produkte dhe shërbime me para nga prindërit janë në bazë të akteve të brendshme të miratuara	A publikohen në ueb faqen e shkollës aktet e brendshme për prokurim të produkteve dhe shërbimeve që financohen me para nga prindërit
SHF "Liria"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Tefejuz"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Hasan Prishtina"	Ushqim për nxënësit në qëndrim tërë-ditor, ekskursione dhe piknik, sigurim i nxënësve dhe fotografim	10,928 denarë	Çmimi individual për ushqim për nxënësit në qëndrim tërë-ditor: 2,200 denarë Çmimi për piknik-Saraj: 219 denarë Çmimi për ekskursion njëditor: 790 denarë Çmimi për ekskursion dyditor: 3,270 denarë Çmimi për ekskursion treditor: 4,299 denarë Çmimi për sigurimin e nxënësve: 100 denarë Çmimi për fotografi: 50 denarë	Për ushqimin e nxënësve, shkolla ka lidhur kontratë për qiramarrje me kompaninë "Te Baba Rexh" dhe pastaj kompania dhe prindërit lidhin një marrëveshje të brendshme për ushqimin e nxënësve; Për ekskursionet është publikuar shpallje publike; Është lidhur një kontratë sigurimi me një kompani sigurimi; Për fotografim janë dërguar oferta nga 3 kompani dhe komisioni për prokurime publike ka përzgjedhur ofertën më të favorshme	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara

SHF A. S. Makarenko	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF Vasil Glavinov	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
Kongreset dhe Manastiri i SHF	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Ismail Qemali"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "7 Marsi"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Imri Elezi"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Jashar Bej Shkupi"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	6,000 denarë	13 denarë për foto	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara
SHF "Cvetan Dimov"	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara	nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara

Tabela 2 – Numri i përgjithshëm i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023

Emri i shkollave fillore dhe shkollave të mesme	Numri i përgjithshëm i nxënësve në vitin shkollor 2022/2023
SHF "Liria"	895
SHF "Tefejuz"	1,059
SHF "Hasan Prishtina"	1,127
SHF "A. S. Makarenko"	278
SHF "Vasill Gllavinov"	869
SHF "Kongresi i Manastirit"	622
SHF "Ismail Qemali"	1,537
SHF "7 Marsi"	998
SHF "Imri Elezi"	851
SHF "Jashar Bej Shkupi"	464
SHM "Cvetan Dimov"	1,174

Shkolla fillore "Hasan Prishtina" na siguroi informacione të detajuara për shërbimet e financuara: ushqim, ekskursione, sigurim i nxënësve dhe shërbime për fotografim. Shkolla është përfshirë në një proces transparent të përzgjedhjes së ofruesve të shërbimeve nëpërmjet shpalljeve publike dhe ofertave konkurruese.

Sipas informacioneve të dërguara nga shkolla fillore, varësisht se në cilën klasë është nxënësi, shpenzimet janë si vijon:

- Për piknik në Saraj për nxënësit nga klasa e parë deri në klasën e nëntë, shpenzimet janë 219 denarë për një nxënës dhe ato i realizon kompania Dema Travel;
- Për një ekskursion njëditor për nxënësit e klasës së tretë shpenzimet janë 790 denarë për një nxënës dhe ekskursionin e realizon kompania Vista Turs;
- Për një ekskursion dyditor për nxënësit e klasës së gjashtë, shpenzimet arrijnë shumën prej 3,270 denarë për nxënës dhe ato i realizon kompania Dema Travel;
- Për një ekskursion treditor për nxënësit e klasës së nëntë, shpenzimet janë 4,299 denarë për një nxënës dhe ato realizohen nga kompania Dema Travel;
- Për sigurimin e nxënësve, çmimi është 100 denarë për një nxënës dhe shërbimin e ofron kompania "Eurolink";
- Për fotografim, çmimi është 50 denarë për një nxënës dhe shërbimin e ofron foto-studio "Meko";
- Për shujtat për nxënësit në qëndrim tërë-ditor, individualisht çmimi është 2,200 denarë.

Sipas shkollës, për ekskursionin në vitin shkollor 2022-2023, shkolla ka publikuar një shpallje publike dhe sipas kriterit të çmimit më të ulët është përzgjedhur agjencia turistike që e ka realizuar ekskursionin. Shkolla ka lidhur kontratë për qiramarrje me kompaninë "Te Baba Rexh" dhe më pas kompania dhe prindërit e nxënësve lidhin marrëveshje të brendshme për ushqimin e nxënësve. Sa i përket sigurimit të nxënësve, shkolla ka lidhur marrëveshje me kompaninë e sigurimeve "Eurolink" me çmim prej 100 denarë për çdo nxënës dhe polica është dorëzuar. Për shërbimin e fotografimit të nxënësve, në shkollë janë dërguar oferta nga tre kompani dhe më pas komisioni për prokurime publike ka përzgjedhur ofertën më të favorshme.

Shkolla fillore "Jashar Bej Shkupi" ka dërguar informacione që shuma e përgjithshme e mjeteve financiare të shpenzuara për shërbimin për fotografim është 6,000 denarë. Ndërsa çmimi për një nxënës për shërbimin për fotografim, të financuar me para nga prindërit, është 13 denarë.

TRANSPARENCA:

Në lidhje me publikimin e dokumenteve, për prokurimet për nxënësit, në ueb faqet e shkollave të Komunës së Çairit:

- **Shkolla fillore "Liria"** nuk ka publikuar dokumente lidhur me prokurimet për nxënësit në ueb faqen e shkollës.
- **Shkolla fillore "Tefejuz"** nuk ka ueb faqen e shkollës.
- **Shkolla fillore "Hasan Prishtina"** nuk ka postuar dokumente lidhur me prokurimet për nxënësit në ueb faqen e shkollës. Shkolla ka publikuar një program vjetor për punën edukative-arsimore, i cili përfshin një plan të detajuar për realizimin e ekskursioneve, mësim në natyrë dhe ekskursione në vitin shkollor 2022/2023, por nuk specifikohet se si mbulohen këto shpenzime.
- **Shkolla fillore "A.S. Makarenko"** nuk ka publikuar dokumente lidhur me prokurimet për nxënësit në ueb faqen e shkollës.
- **Shkolla fillore "Vasill Gllavinov"** në programin vjetor për vitin shkollor 2021/2022, në mënyrë të detajuar i ka cekur ekskursionet e planifikuara dhe thekson që mënyra e financimit është me vetëfinancim nga prindërit e nxënësve në katër këste, përkatësisht prindërit e bëjnë pagesën nëpërmjet një fletëpagesë të cilën më pas ua tregojnë arsimtarëve-kujdestarë të klasës. Për financimin e shujtave, në raportin vjetor për vitin shkollor 2021/2022, është cekur se nxënësit që janë me qëndrim të zgjatur kanë një vakt të ngrohtë të organizuar në kuzhinën e shkollës, për të cilin mjetet financiare i sigurojnë prindërit.
- **Shkolla fillore "Kongresi dhe Manastirit"** nuk ka ueb faqen e vet.
- **Shkolla fillore "Ismail Qemali"** nuk ka publikuar dokumente lidhur me prokurimet për nxënësit në ueb faqen e shkollës.
- **Shkolla fillore "7 Marsi"** nuk ka ueb faqe.
- **Shkolla fillore "Imri Elezi"** nuk ka ueb faqe.
- **Shkolla fillore "Jashar Bej Shkupi"** nuk ka publikuar dokumente në lidhje me prokurimin e nxënësve në faqen e saj, por raportohet se janë bërë ekskursione.
- Në ueb faqen e vet, shkolla e mesme **"Cvetan Dimov"** ka publikuar raport vjetor për punën e shkollës për vitin shkollor 2022/2023, ku është cekur se bordi i shkollës formon Komision për grumbullimin e ofertave për ekskursione. Gjithashtu, në raportin shkruan që në kuadër të mjeteve financiare në dispozicion të siguruara nga Buxheti i RMV-së, si dhe mjetet e siguruara në bazë të të ardhurave vetanake të shkollës, janë zbatuar procedura për prokurimin e mallrave, shërbimeve dhe punimeve në drejtim të përmirësimit të kushteve materiale dhe teknike për punë dhe mësim, por nuk ka më tepër detaje. Në pjesën me burimet e financimit, në tekstin e raportit thuhet që mjetet për financimin e shkollës sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut. Gjithashtu thuhet se shkolla fiton mjete në bazë të të ardhurave vetanake nga dhënia e shërbimeve arsimore për kandidatë me korrespondencë, dhënie me qira të disa pjesëve të shkollës. Nuk janë cekur shpenzime dhe prokurime për produkte dhe shërbime që financohen me para nga prindërit.

Hulumtim mbi mënyrën
e zbatimit të prokurimeve
që financohen me para
prej prindërve të nxënësve në
shkollat e Komunës së Shtipit

TË DHËNAT PËR SHKOLLAT NGA KOMUNA SHTIP

- Produktet dhe shërbimet që shkollat i sigurojnë me mjete nga prindërit janë të ndryshme, edhe atë: sigurimi personal i nxënësve, fotografimi për tablo, fotografimi në grup në fund të vitit shkollor, ekskursione, festat e semi-maturës dhe të maturës, si dhe prokurimi i uniformave, që si shërbim është vërejtur vetëm në një shkollë të mesme në këtë komunë.
- Sigurimi personal i nxënësve është shërbim që sigurojnë të gjitha shkollat dhe çmimi për këtë shërbim është i njëjtë, përkatësisht 100 denarë për një nxënës. Fotografia për tablo dallon nga 950 denarë deri në 1,100 denarë për një nxënës. Për ekskursionet në shkollat fillore, shuma për një nxënës lëviz nga 440 denarë e deri në 5,500 denarë, varësisht nga distanca dhe itinerari i ekskursionit, ndërsa për shkollat e mesme, shuma për një nxënës lëviz nga 550 denarë e deri në 16,800 denarë.
- Duke e pasur parasysh që shërbimet dhe produktet e prokuruar nga shkollat janë të ndryshme, ndërsa edhe numri i nxënësve në secilën prej shkollave është i ndryshëm, edhe shuma e totalit të mjeteve financiare të mbledhura prej prindërve të nxënësve është ndryshe. Domethënë, shuma më e madhe e mjeteve që janë mbledhur prej prindërve ka qenë në shkollën fillore komunale “Vanço Përçe”, edhe atë gjithsej 2,843,610 denarë, më së shumti në gjeneratat e klasave të nënta, gjithsej 14.800 për një nxënës. Në grupin e shkollave të mesme, më së shumti mjete janë mbledhur prej prindërve të nxënësve në shkollën e mesme komunale “Jane Sandanski” edhe atë 3,785,800 denarë në bazën për ekskursione për nxënësit e vitit të tretë edhe atë 15,850 denarë individualisht, ndërsa më së paku në shkollën “Dimitar Murasçiev”, ku janë mbledhur gjithsej 38,750 denarë.
- Disa nga shkollat nuk i kanë dërguar informacionet e kërkuara për produktet dhe shërbimet që prokurohen me mjete financiare nga prindërit dhe vlerën e tyre, me arsyetimin që këshillat e prindërve i kanë ato informacione. Qëndrimet e tilla flasin pa mëdyshje për vetëdijen e ulët që ekziston në shkollat lidhur me nevojën për t’u garantuar transparencë, llogaridhënie dhe integritet në këto procedura. Përndryshe, ekziston rrezik nga korrupsioni në to.
- Asnjë nga shkollat fillore dhe të mesme nuk ka akte të brendshme për zbatimin e prokurimeve që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve. Në bazë të procedurave të përcaktuara qartë, zbatohen vetëm procedurat për përzgjedhjen e agjencive turistike për realizimin e ekskursioneve dhe aktiviteteve tjera jashtëshkollore që realizohen në përputhje me rregulloret për këtë dedikim, e të cilat janë miratuar nga Ministria për Arsim dhe Shkencë.
- Një praktikë e mirë është vërejtur në SHMK “Kole Nehtenin”, ku prokurimet e zbatuara për shërbime, të financuara me para nga prindërit janë zbatuar në bazë të Statutit të shkollës. Këshilli i prindërve merr vendime për fotografim dhe sigurimin e nxënësve, ndërsa Këshilli i shkollës merr vendime për ekskursionet e nxënësve.

- Edhe pse shkollat fillore dhe shkollat e mesme në territorin e komunës së Shtipit kanë ueb-faqe aktive, (me përjashtim të SHFK “Sllavejko Arsov”), Rregullorja e Ministrisë për Arsim dhe Shkencë për organizimin e ekskursioneve dhe aktiviteteve të tjera jashtëshkollore nuk është e publikuar në faqet e internetit të shkollave. Përjashtim është SHMK “Kole Nehtenin”, ueb faqja e së cilës i përmban të gjitha informacionet e nevojshme për funksionimin e shkollës, si dhe një link në ueb faqen e Ministrisë për Arsim dhe Shkencë, në të cilin mund të gjeni Rregulloren për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore për shkollat e mesme.
- Të dhënat që përmban ky hulumtim janë siguruar në bazë të parashtrimit të kërkesave për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik dhe janë përgjegjësi e personave që punojnë në institucionet arsimore dhe të cilët u përgjigjen në kërkesat e parashtruara. Përgjithësisht na janë dërguar informacione në bazë të këtyre kërkesave, megjithatë në shumicën e shkollave është dërguar kërkesë për plotësim të përgjigjeve, disa u përgjigjën me e-mail, jo në formë të përgjigjes ndaj kërkesës dhe formularit, që është një tregues se institucionet arsimore ende nuk janë mjaft serioze dhe veprojnë në mënyrë të kundërligjshme për sa i përket Ligjit për Qasje të Lirë tek Informacionet me Karakter Publik. Gjithashtu, përgjigjet jo të plota që na janë dërguar mund të interpretohen si tregues për diçka që duan ta fshehin, që sugjeron në indicie për korrupsion.

HULUMTIM I DETAJUAR

Në vitin shkollor 2022/2023, në territorin e Komunës së Shtipit procesi arsimor është zhvilluar në 5 shkolla fillore komunale me gjithsej 3,627 nxënës të regjistruar si të rregullt dhe 6 shkolla të mesme me 2,159 nxënës të regjistruar si nxënës të rregullt. Në vitin shkollor 2022/2023, në shkollat fillore në Shtip, sipas të dhënave që na janë dërguar për kërkesat e parashtruara për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, nga prindërit e nxënësve janë mbledhur gjithsej 7,273,790 denarë për prokurime për produkte dhe shërbime të ndryshme siç është fotografimi, sigurimi i nxënësve, organizimi i ekskursioneve etj.

Tabela nr. 1. Numri i nxënësve dhe shpenzimet e përgjithshme të financuara nga prindërit e nxënësve

Emri i shkollës (fillore dhe të mesme)	Numri i përgjithshëm i nxënësve	Vlera totale për të gjitha shërbimet në denarë
SHF "Vanço Përçe"	1,219	2,843,610
SHF "Dimitar Vllahov"	875	1,475,170
SHF "Tosho Arsov"	557	1,253,940
SHF "Goce Dellçev"	660	1,083,800
SHF "Slavejko Arsov"	318	617,270
SHMK "Slavčo Stojmenski"	520	779,520
SHMK "Jane Sandanski"	656	3,785,800
SHMK "Kole Nekhtenin"	691	2,303,650
SHMK "Dimitar Mirashchiev"	94	38,750
SHMSH "Sergei Mihailov"	144	49,200
SHMSH "Iskra"	52	Prokurimet nuk financohen me para nga prindërit

SHKOLLAT FILLORE

Në shkollën fillore **"Vanço Përçe"** në Shtip mësojnë gjithsej 1,249 nxënës. Në bazë të përgjigjes nga shkolla, ajo me paratë e prindërve siguron disa lloje shërbimesh edhe atë:

- » Ushqim për nxënësit;
- » Sigurimi i nxënësve;
- » Shërbime fotografimi;
- » Ekskursione dhe aktivitete jashtëshkollore;
- » Festa e semi-maturës;

Mjetet financiare për produktet dhe shërbimet e financuara nga prindërit paguhet drejtpërdrejt nga prindërit në llogarinë e ofertuesit të përzgjedhur dhe shkolla nuk ka të dhëna të drejtpërdrejta lidhur me to. Përgjigja e tillë flet për vetëdijen e ulët që ekziston në shkollë në lidhje me nevojën për t'u siguruar të transparencë dhe përgjegjësi në këto procedura.

Tabela nr. 2 – Shërbimet, çmimet për çdo shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF “Vanço Përçe”, Shtip

Lloji i shërbimit/prodaktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	115,000 denarë	100 denarë
Ushqimi	749,100 denarë	1,100 denarë
Foto në grup	94,600 denarë	100 denarë
Foto individuale - klasat e para	19,950 denarë	150 denarë
Foto individuale – klasat e 5-ta	45,200 denarë	400 denarë
Fotografi për almanak	109,250 denarë	950 denarë
Festa e gjysmë maturës	79,350 denarë	690 denarë
Piknik ditor në vjeshtë	272,690 denarë	370 denarë
Piknik ditor pranveror	146,640 denarë	240 denarë
Mësimdhënie në natyrë	469,730 denarë	4,390 denarë
Ekskursion dyditor	288,900 denarë	2,889 denarë
Ekskursion tre ditor	453,200 denarë	4,400 denarë
Gjithsej	2,843,610 denarë	

Në SHMK “Dimitar Vllahov” në vitin shkollo 2022/23, mësimin e kanë ndjekur gjithsej 873 nxënës. Sipas përgjigjes nga shkolla, me paratë e prindërve shkolla siguron disa lloje shërbimesh edhe atë:

- » Ushqim për nxënësit;
- » Sigurimi i nxënësve;
- » Shërbime fotografimi;
- » Ekskursion dhe aktivitete jashtëshkollore;

Tabela nr. 3 - Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF “Dimitar Vllahov”

Lloji i shërbimit/prodaktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	87,300 denarë	100 denarë
Ushqimi	1,431,000 denarë	900 denarë
Foto në grup	87,300 denarë	100 denarë
Foto individuale - klasat e para	14,850 denarë	150 denarë
Foto individuale – klasat e 5-ta	48,400 denarë	400 denarë
Fotografim për semi-maturë	84,000 denarë	1,050 denarë
Piknik pranveror ditor në Piperovo	126,000 denarë	300 denarë
Piknik pranveror ditor në Brest	85,200 denarë	300 denarë
Ekskursion një ditor	56,160 denarë	540 denarë
Mësimdhënia në natyrë	307,200 denarë	3,840 denarë
Ekskursion dyditor	131,580 denarë	2,580 denarë
Ekskursion tre ditor	295,680 denarë	3,840 denarë
Gjithsej	2,754,670 denarë	

Në SHFK “Tosho Arsov” në vitin shkollor 2022/23 mësimin e kanë ndjekur gjithsej 557 nxënës. Sipas përgjigjes nga shkolla, me paratë e prindërve shkolla siguron disa lloje shërbimesh edhe atë:

- » Ushqim për nxënësit;
- » Sigurimi i nxënësve;
- » Ekskursion dhe aktivitete jashtëshkollore;

Tabela nr. 4 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF “Tosho Arsov”

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënë në denarë
Sigurimi i nxënësve	50,000 denarë	100 denarë
Ushqimi	164,350 denarë	950 denarë
Piknik ditor pranveror	136,760 denarë	260 denarë
Ekskursion njëditor	36,570 denarë	690 denarë
Mësimdhënie në natyrë	316,680 denarë	5,460 denarë
Ekskursion dyditor	164,920 denarë	2,660 denarë
Ekskursion tre ditor	387,660 denarë	5,460 denarë
Gjithsej	1,256,940 denarë	

Në SHFK “Goce Dellçev”, në vitin shkollor 2022/23 mësimin e kanë ndjekur gjithsej 660 nxënës. Sipas përgjigjes nga shkolla, me paratë e prindërve shkolla siguron disa lloje shërbimesh edhe atë:

- » Ushqim për nxënësit;
- » Sigurimi i nxënësve;
- » Ndarje
- » Shërbime fotografimi;
- » Ekskursion dhe aktivitete jashtëshkollore;

Tabela nr. 5 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF “Goce Dellçev”

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënë në denarë
Sigurimi i nxënësve	47,100 denarë	100 denarë
Ushqimi	378,900 denarë	900 denarë
Foto në grup	60,100 denarë	100 denarë
Foto individuale – klasat e 5-ta	28,500 denarë	550 denarë
Fotografim për gjysmë maturë	60,900 denarë	1,050 denarë
Piknik ditor	98,560 denarë	320 denarë
Ekskursion një ditor	19,680 denarë	480 denarë
Mësimdhënie në natyrë	154,000 denarë	5,500 denarë
Ekskursion dyditor	80,360 denarë	1,960 denarë
Ekskursion tre ditor	216,600 denarë	5,700 denarë
Gjithsej	1,144,700 denarë	

Në shkollën fillore, **SHFK "Sllavejko Arsov"**, në vitin 2022/2023 janë regjistruar gjithsej 318 nxënës. Produktet dhe shërbimet që financohen me mjete nga prindërit e nxënësve janë si vijon:

- » Sigurimi i nxënësve;
- » Ushqimi
- » Fotografim;
- » Dy piknikë dhe një ekskursion dyditor.

Tabela nr. 6 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve në SHF "Sllavejko Arsov"

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurimi i nxënësve	30,900 denarë	100 denarë
Ushqimi	135,000 denarë	900 denarë
Foto në grup	30,800 denarë	100 denarë
Foto individuale – klasat e 5-ta	15,400 denarë	550 denarë
Fotografim për gjysmë maturë	28,350 denarë	1,050 denarë
Piknik pranveror ditor në Lesново	22,000 denarë	200 denarë
Ponikva – njëditor	26,800 denarë	200 denarë
Ekskursion një ditor	//	500 denarë
Ekskursion dyditor	68,670 denarë	3,270 denarë
Ekskursion tre ditor	//	4,950 denarë
Gjithsej	357,920 denarë	

SHKOLLAT E MESME

Në komunën e Shtipit ka 4 shkolla të mesme komunale dhe 2 shkolla të mesme shtetërore. Të regjistruar janë gjithsej 2,157 nxënës, nga të cilët, në shkollat e mesme shtetërore të regjistruar janë 196, ndërsa në shkollat e mesme komunale 1,961 nxënës të rregullt.

Produktet dhe shërbimet që financohen në shkollat e mesme me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve në vitin shkollor 2022/2023 janë përgjithësisht: shërbimet për fotografim, sigurimet e nxënësve, ekskursionet, ekskursioni kërkimor profesional dhe matura.

Sipas të dhënave që na janë dërguar, nuk janë mbledhur para nga prindërit e nxënësve në shkollën e mesme shtetërore "Iskra".

SHMK Gjinnazi "Sllavço Stojmenski" procesin mësimor e realizon me gjithsej 520 nxënës në vitin shkollor 2022/23. Sipas përgjigjes për kërkesën për qasje falas tek informacionet me karakter publik, shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë:

- » Fotografimi i nxënësve;
- » Sigurimi i nxënësve;
- » Ekskursione.

Tabela nr. 7 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve të SHMK Gjymnazi “Sllavço Stojmenski”

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurim i nxënësve	43,000 denarë	100 denarë
Foto në grup	63,920 denarë	170 denarë
Fotografi për tablo	216,000 denarë	1,500 denarë
Ekskursion një ditë	56,100 denarë	550 denarë
Ekskursion profesional-kërkimor	400,500 denarë	4,400 denarë
Gjithsej	779,520 denarë	

Në SHMK “Kole Nehtenin” në vitin shkollor 2022/23, janë regjistruar gjithsej 691 nxënës. Sipas përgjigjes në kërkesën për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë:

- » Fotografimi i nxënësve;
- » Sigurim i nxënësve;
- » Ekskursionet;

Tabela nr. 8 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve të SHMK “Kole Nehtenin”

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurim i nxënësve	69,500 denarë	100 denarë
Fotografi për tablo	269,100 denarë	1,300 denarë
Ekskursion i fundit shkollor	1,432,250 denarë	16,850 denarë
Ekskursion profesional-hulumtues	532,800 denarë	3,700 denarë
Gjithsej	2,303,650 denarë	

SHMK “Jane Sandanski” procesin mësimor e realizon me gjithsej 520 nxënës në vitin shkollor 2022/23. Sipas përgjigjes për kërkesën për qasje falas tek informacionet me karakter publik, shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë:

- » Fotografimi i nxënësve;
- » Sigurimi i nxënësve;
- » Ekskursionet;
- » Uniformat
- » Festa për maturën.

Tabela nr. 9 – Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve të SHMK "Jane Sandanski"

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurim i nxënësve	66,500 denarë	100 denarë
Prokurimi i uniformave për nxënësit e vitit të 1-rë	148,500 denarë	1,650 denarë
Foto në grup	47,400 denarë	100 denarë
Fotografi për nxënësit e vitit të 2-të për legjitimacion studentor	45,150 denarë	350 denarë
Fotografi për tablo dhe almanak	273,000 denarë	1,500 denarë
Mbrëmja e maturës për nxënësit e viteve të 4-ta	273,000 denarë	1,500 denarë
Ekskursioni i fundit shkollor	2,932,250 denarë	15,850 denarë
Gjithsej	3,785,800 denarë	

Në SHMK "Dimitar Mirasçiev" në vitin shkollor 2022/23 janë regjistruar gjithsej 94 nxënës. Sipas përgjigjes ndaj kërkesës për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë:

- » Fotografimi i nxënësve;
- » Sigurim i nxënësve;
- » Festa e mbrëmjes së maturës;

Tabela nr. 10 - Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e mjeteve të mbledhura prej prindërve të nxënësve të SHMK "Dimitar Mirasçiev"

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurim i nxënësve	8,100 denarë	100 denarë
Fotografi për tablo	14,400 denarë	1,200 denarë
Festa e mbrëmjes së maturës	16,250 denarë	1,250 denarë
Gjithsej	38,750 denarë	

Në vitin shkollor 2022/23, në QSHSHM "Sergej Mihajllor" janë regjistruar gjithsej 144 nxënës të rregullt. Sipas përgjigjes ndaj kërkesës për qasje të lirë tek informacionet me karakter publik, shërbimet që financohen me paratë e mbledhura prej prindërve të nxënësve janë:

- » Fotografimi i nxënësve;
- » Sigurim i nxënësve;

Tabela nr. 11 - Shërbimet, çmimet për secilin shërbim dhe shuma totale e fondeve të mbledhura prej prindërve të nxënësve QSHSHM "Sergej Mihajllor"

Lloji i shërbimit/produktit	Vlera totale në denarë	Çmimi për një nxënës në denarë
Sigurim i nxënësve	14,000 denarë	100 denarë
Fotografim për tablo	35,200 denarë	1,100 denarë
Gjithsej	49,200 denarë	

RREGULLORET PËR REALIZIMIN E EKSKURSIONEVE DHE AKTIVITETEVE TË TJERA JASHTËSHKOLLORE PËR ARSIMIN FILLOR DHE TË MESËM

Shkollat fillore në Shtip aktivitetet e tyre jashtëshkollore dhe ekskursionet i realizojnë në përputhje me Rregulloren për mënyrën e realizimit të ekskursioneve, piknikëve dhe aktiviteteve të tjera jashtëshkollore për nxënësit e shkollave fillore, të cilën publiku mund ta gjejë në faqen e internetit të Ministrisë për Arsim <https://mon.gov.mk/stored/document/Pravilnik-za-ekskurzii-vo-osnovno-obrazovanie.pdf>.

Për zgjedhjen e një subjekti juridik për realizimin e ekskursioneve dhe aktiviteteve të tjera jashtëshkollore zbatohet një procedurë me shpallje të thirrjes publike të paktën në 2 gazeta ditore, si dhe në një vend të dukshëm në shkollë. Ndodh që asnjë ofertues të mos paraqitet në këto thirrje për shkakun se nuk e përcjellin shtypin ditor. Për këtë arsye, shkollat e kanë praktikën që kur të publikojnë njoftimin, kontaktojnë të paktën 3 operatorë ekonomikë dhe kërkojnë oferta. Përbërja e Komisionit që e bën përzgjedhjen dhe vlerësimin e ofertave është nga përfaqësues të prindërve dhe mësuesve si dhe kriteri për zgjedhjen e ofertës më të favorshme është çmimi më i ulët.

Sipas rregullores, për mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore për nxënësit e shkollave të mesme, ekskursionet shkollore mund të jenë:

- ✓ ekskursione lidhur me temat dhe përmbajtjet e kurrikulës;
- ✓ ekskursione të fundit shkollore;
- ✓ ekskursione profesionale-kërkimore dhe
- ✓ ekskursione sportive dhe rekreative.

Në procedurën e përzgjedhjes së ofertuesve, si në rastin e shkollave fillore, thuhet se procedura e përzgjedhjes bëhet me shpallje publike, ku ceken kushtet dhe kriteret minimale që duhet t'i plotësojnë ofertuesit dhe shpallja publikohet në dy gazeta ditore dhe në tabelën e shpalljeve ose në një vend të dukshëm në shkollë, që paraqet rrezik për shkak se vështirë që dikush i ndjek aktivitetet përmes gazetave ditore dhe jo të gjithë do ta vizitojnë shkollën në çdo kohë për të marrë informacion nëse shkolla ka publikuar ndonjë shpallje. Këtu, ndoshta duhet të bëhet një ndryshim në rregulloren me qëllim që të zmadhohet transparenca e këtyre procedurave, ashtu që edhe me rregulloren të parashihet që këto prokurime duhet të zbatohen në përputhje me Ligjin për Prokurime Publike në mënyrë që çdo ofertues i interesuar të ketë mundësi për të marrë pjesë.

Për prokurimet e tjera (fotografim, sigurim i nxënësve, uniforma shkollore) që zbatohen, shkollat nuk kanë miratuar rregullore apo procedura të posaçme. Për këto prokurime, shkollat i referohen Statutit të shkollës, në të cilin është përcaktuar që për prokurimet që zbatohen vendos Këshilli i prindërve. Nuk ka akte të veçanta për kriteret me të cilat bëhet përzgjedhja e operatorëve ekonomikë për ndonjë prokurim konkret, por kjo bëhet pasi prindërit, të cilët janë anëtarë në Këshillin e prindërve, të shqyrtojnë dhe vlerësojnë se cila ofertë është më ekonomike.

